

זמנים. הלכות שבת פי"ז

לה בית או חצר שנתרן וכו'. כתב ה"ה טירש"י בשו"ע וכו'. ויש מי שפירש בהפך וכו'. וכוונת רבינו אינה מובנת על"ל. וז"ל בדברי רבינו דמדלא כתב שנתרן בקרן זויה וכתב שנתרן קרן זויה שלא נראה שזויה מפרש קרן זויה שאוכל בשמי רוחות דדברי רש"י אלא שנתרן מן הגד קרי ליה קרן זויה וכו'. וכתב ה"ה בס"ק דעירובין, ומדכתב שנתרן קרן זויה שלא וע"ל כתב והוא שלא היה צאלכסון נראה עוד דקרן זויה לאו היינו צאלכסון כפירוש ה"הו"ם שהרי על שהפירש הוא בקרן זויה כתב שאם היה קורה מלמעלה לאורך הפירוש מותר והוא שלא היה הקורה צאלכסון ולפירושו כיון שהפירש הוא בקרן זויה א"ל להיות קורה לאורך הפירוש כי אם בקרן זויה דהמא חזר אינו מקורה, גם אינו כיון שמי שפירש שכתב ה"ה שהרי גם אחר נמי קאי דככתב בדיוק ודברי דיש מי שפירש לא שיהי אלא בניה ומה"ס נמי יש להוכיח מקצת אחר שאינו מפרש כפירש"י דא"ל ה"ה והוא שלא יהיה הקריו צאלכסון דנקורה לא שיהי דברי רש"י, אלא נראה לי שהוא מפרש דקרינו צאלכסון היינו שהקורה מונחת לאורך הפירוש צאלכסון :

בכל רוח ורוח כדי שלא יהא בין פס לחבירו יותר על שלש עשרה אמה ושליש : לא התירו הפסים האלו אלא בארץ ישראל ולבהמת עולי רגלים בלבד והוא שיהיה באר מים חיים של רבים. אבל בשאר ארצות אדם יורד לבאר וישתה או יעשה לו מחיצה מקפת לבאר נבונה עשרה טפחים ויעמיד בתוכה וידלה וישתה. ואם היה הבאר רחב הרבה שאין אדם יכול לירד בו הרי זה ידלה וישתה בין הפסים : לא וכן בור הרבים ובאר היחיד אפילו בארץ ישראל אין ממלאין מהן אלא אם כן עשו להן מחיצה נבונה עשרה טפחים : לב הממלא לבהמתו בין הפסים ממלא ונותן בכלי לפניו. ואם היה אבוס ראשו נכנס לבין הפסים והיה נבונה עשרה ורחב ארבעה לא ימלא ויתן לפניו שמה יתקלקל האבוס ויוציא הדלי לאבוס ומן האבוס לקרקע וה"ר אלא ממלא ושופך והיא שותה מאליה : א"ל הזורק מרה"ר לבין הפסין חייב הואיל ויש בכל זוית וזוית מחיצה גמורה שיש בה גובה עשרה ויותר מארבעה על ארבעה והרי הרבוע ניכר ונראה ונעשה כל שביניהם רה"י. ואפילו היה בבקעה ואין שם ביניהם באר שהרי בכל רוח ורוח פס מכאן ופס מכאן. ואפילו היו רבים בוקעין ועוברין בין הפסין לא בטלו [פ] המחיצות והרי הן כחצרות שהרבים בוקעין בהן והזורק לתוכן חייב. ומותר להשקות בהמה ביניהן אם היה ביניהן באר : א"ל חצר שראשה אחד נכנס לבין הפסין מותר למלט מתוכה לבין הפסין ומבין הפסין לתוכה. והיו שתי חצירות אסורין עד שיעברו. יבשו המים בשבת אסור למלט בין הפסין שלא נחשבו מחיצה למלט בתוכן אלא משום המים. באו לו מים בשבת מותר למלט ביניהן. שכל מחיצה שנעשית בשבת שמה מחיצה. ימבוי שניטלה קורתו או לחיו בשבת אסור [ו] למלט בו אע"פ שנתרן לכרמלית : לה *אכסדרה בבקעה מותר למלט בכולה ואע"פ שהיא בת שלש מחיצות ותקרה. שאנו רואין באילו פי תקרה יורד וסותם רוח רביעית. והזורק מרה"ר לתוכה פטור כזורק למבוי שתום שיש לו קורה. בית או חצר שנתרן קרן זוית שלה בעשר אמות הרי זה אסור למלט בכולה אע"פ שכל פריצה שהיא עד עשר אמות כפתח. אין עושין פתח

א טור ס' שנו : ב טור ס' שנו וע"ל שפ"ג עשין דכנן א' : ג טור ס' בס' : ד ס' עשין ס' : ה טור ס' שא' :

לה הזורק מרה"ר לבין הפסין וכו'. (ס' : א) →

ה"ר אלא שנתרן קרן זויה וכו'. כתב ה"ה טירש"י בשו"ע וכו'. ויש מי שפירש בהפך וכו'. וכוונת רבינו אינה מובנת על"ל. וז"ל בדברי רבינו דמדלא כתב שנתרן בקרן זויה וכתב שנתרן קרן זויה שלא נראה שזויה מפרש קרן זויה שאוכל בשמי רוחות דדברי רש"י אלא שנתרן מן הגד קרי ליה קרן זויה וכו'. וכתב ה"ה בס"ק דעירובין, ומדכתב שנתרן קרן זויה שלא וע"ל כתב והוא שלא היה צאלכסון נראה עוד דקרן זויה לאו היינו צאלכסון כפירוש ה"הו"ם שהרי על שהפירש הוא בקרן זויה כתב שאם היה קורה מלמעלה לאורך הפירוש מותר והוא שלא היה הקורה צאלכסון ולפירושו כיון שהפירש הוא בקרן זויה א"ל להיות קורה לאורך הפירוש כי אם בקרן זויה דהמא חזר אינו מקורה, גם אינו כיון שמי שפירש שכתב ה"ה שהרי גם אחר נמי קאי דככתב בדיוק ודברי דיש מי שפירש לא שיהי אלא בניה ומה"ס נמי יש להוכיח מקצת אחר שאינו מפרש כפירש"י דא"ל ה"ה והוא שלא יהיה הקריו צאלכסון דנקורה לא שיהי דברי רש"י, אלא נראה לי שהוא מפרש דקרינו צאלכסון היינו שהקורה מונחת לאורך הפירוש צאלכסון :

א טור ס' שנו : ב טור ס' שנו וע"ל שפ"ג עשין דכנן א' : ג טור ס' בס' : ד ס' עשין ס' : ה טור ס' שא' :

ה"ר אלא שנתרן קרן זויה וכו'. כתב ה"ה טירש"י בשו"ע וכו'. ויש מי שפירש בהפך וכו'. וכוונת רבינו אינה מובנת על"ל. וז"ל בדברי רבינו דמדלא כתב שנתרן בקרן זויה וכתב שנתרן קרן זויה שלא נראה שזויה מפרש קרן זויה שאוכל בשמי רוחות דדברי רש"י אלא שנתרן מן הגד קרי ליה קרן זויה וכו'. וכתב ה"ה בס"ק דעירובין, ומדכתב שנתרן קרן זויה שלא וע"ל כתב והוא שלא היה צאלכסון נראה עוד דקרן זויה לאו היינו צאלכסון כפירוש ה"הו"ם שהרי על שהפירש הוא בקרן זויה כתב שאם היה קורה מלמעלה לאורך הפירוש מותר והוא שלא היה הקורה צאלכסון ולפירושו כיון שהפירש הוא בקרן זויה א"ל להיות קורה לאורך הפירוש כי אם בקרן זויה דהמא חזר אינו מקורה, גם אינו כיון שמי שפירש שכתב ה"ה שהרי גם אחר נמי קאי דככתב בדיוק ודברי דיש מי שפירש לא שיהי אלא בניה ומה"ס נמי יש להוכיח מקצת אחר שאינו מפרש כפירש"י דא"ל ה"ה והוא שלא יהיה הקריו צאלכסון דנקורה לא שיהי דברי רש"י, אלא נראה לי שהוא מפרש דקרינו צאלכסון היינו שהקורה מונחת לאורך הפירוש צאלכסון :

לה הזורק מרה"ר לבין הפסין וכו'. (ס' : א) →

ה"ר אלא שנתרן קרן זויה וכו'. כתב ה"ה טירש"י בשו"ע וכו'. ויש מי שפירש בהפך וכו'. וכוונת רבינו אינה מובנת על"ל. וז"ל בדברי רבינו דמדלא כתב שנתרן בקרן זויה וכתב שנתרן קרן זויה שלא נראה שזויה מפרש קרן זויה שאוכל בשמי רוחות דדברי רש"י אלא שנתרן מן הגד קרי ליה קרן זויה וכו'. וכתב ה"ה בס"ק דעירובין, ומדכתב שנתרן קרן זויה שלא וע"ל כתב והוא שלא היה צאלכסון נראה עוד דקרן זויה לאו היינו צאלכסון כפירוש ה"הו"ם שהרי על שהפירש הוא בקרן זויה כתב שאם היה קורה מלמעלה לאורך הפירוש מותר והוא שלא היה הקורה צאלכסון ולפירושו כיון שהפירש הוא בקרן זויה א"ל להיות קורה לאורך הפירוש כי אם בקרן זויה דהמא חזר אינו מקורה, גם אינו כיון שמי שפירש שכתב ה"ה שהרי גם אחר נמי קאי דככתב בדיוק ודברי דיש מי שפירש לא שיהי אלא בניה ומה"ס נמי יש להוכיח מקצת אחר שאינו מפרש כפירש"י דא"ל ה"ה והוא שלא יהיה הקריו צאלכסון דנקורה לא שיהי דברי רש"י, אלא נראה לי שהוא מפרש דקרינו צאלכסון היינו שהקורה מונחת לאורך הפירוש צאלכסון :

לה הזורק מרה"ר לבין הפסין וכו'. (ס' : א) →

ה"ר אלא שנתרן קרן זויה וכו'. כתב ה"ה טירש"י בשו"ע וכו'. ויש מי שפירש בהפך וכו'. וכוונת רבינו אינה מובנת על"ל. וז"ל בדברי רבינו דמדלא כתב שנתרן בקרן זויה וכתב שנתרן קרן זויה שלא נראה שזויה מפרש קרן זויה שאוכל בשמי רוחות דדברי רש"י אלא שנתרן מן הגד קרי ליה קרן זויה וכו'. וכתב ה"ה בס"ק דעירובין, ומדכתב שנתרן קרן זויה שלא וע"ל כתב והוא שלא היה צאלכסון נראה עוד דקרן זויה לאו היינו צאלכסון כפירוש ה"הו"ם שהרי על שהפירש הוא בקרן זויה כתב שאם היה קורה מלמעלה לאורך הפירוש מותר והוא שלא היה הקורה צאלכסון ולפירושו כיון שהפירש הוא בקרן זויה א"ל להיות קורה לאורך הפירוש כי אם בקרן זויה דהמא חזר אינו מקורה, גם אינו כיון שמי שפירש שכתב ה"ה שהרי גם אחר נמי קאי דככתב בדיוק ודברי דיש מי שפירש לא שיהי אלא בניה ומה"ס נמי יש להוכיח מקצת אחר שאינו מפרש כפירש"י דא"ל ה"ה והוא שלא יהיה הקריו צאלכסון דנקורה לא שיהי דברי רש"י, אלא נראה לי שהוא מפרש דקרינו צאלכסון היינו שהקורה מונחת לאורך הפירוש צאלכסון :

א טור ס' שנו : ב טור ס' שנו וע"ל שפ"ג עשין דכנן א' : ג טור ס' בס' : ד ס' עשין ס' : ה טור ס' שא' :

ה"ר אלא שנתרן קרן זויה וכו'. כתב ה"ה טירש"י בשו"ע וכו'. ויש מי שפירש בהפך וכו'. וכוונת רבינו אינה מובנת על"ל. וז"ל בדברי רבינו דמדלא כתב שנתרן בקרן זויה וכתב שנתרן קרן זויה שלא נראה שזויה מפרש קרן זויה שאוכל בשמי רוחות דדברי רש"י אלא שנתרן מן הגד קרי ליה קרן זויה וכו'. וכתב ה"ה בס"ק דעירובין, ומדכתב שנתרן קרן זויה שלא וע"ל כתב והוא שלא היה צאלכסון נראה עוד דקרן זויה לאו היינו צאלכסון כפירוש ה"הו"ם שהרי על שהפירש הוא בקרן זויה כתב שאם היה קורה מלמעלה לאורך הפירוש מותר והוא שלא היה הקורה צאלכסון ולפירושו כיון שהפירש הוא בקרן זויה א"ל להיות קורה לאורך הפירוש כי אם בקרן זויה דהמא חזר אינו מקורה, גם אינו כיון שמי שפירש שכתב ה"ה שהרי גם אחר נמי קאי דככתב בדיוק ודברי דיש מי שפירש לא שיהי אלא בניה ומה"ס נמי יש להוכיח מקצת אחר שאינו מפרש כפירש"י דא"ל ה"ה והוא שלא יהיה הקריו צאלכסון דנקורה לא שיהי דברי רש"י, אלא נראה לי שהוא מפרש דקרינו צאלכסון היינו שהקורה מונחת לאורך הפירוש צאלכסון :

א טור ס' שנו : ב טור ס' שנו וע"ל שפ"ג עשין דכנן א' : ג טור ס' בס' : ד ס' עשין ס' : ה טור ס' שא' :

ה"ר אלא שנתרן קרן זויה וכו'. כתב ה"ה טירש"י בשו"ע וכו'. ויש מי שפירש בהפך וכו'. וכוונת רבינו אינה מובנת על"ל. וז"ל בדברי רבינו דמדלא כתב שנתרן בקרן זויה וכתב שנתרן קרן זויה שלא נראה שזויה מפרש קרן זויה שאוכל בשמי רוחות דדברי רש"י אלא שנתרן מן הגד קרי ליה קרן זויה וכו'. וכתב ה"ה בס"ק דעירובין, ומדכתב שנתרן קרן זויה שלא וע"ל כתב והוא שלא היה צאלכסון נראה עוד דקרן זויה לאו היינו צאלכסון כפירוש ה"הו"ם שהרי על שהפירש הוא בקרן זויה כתב שאם היה קורה מלמעלה לאורך הפירוש מותר והוא שלא היה הקורה צאלכסון ולפירושו כיון שהפירש הוא בקרן זויה א"ל להיות קורה לאורך הפירוש כי אם בקרן זויה דהמא חזר אינו מקורה, גם אינו כיון שמי שפירש שכתב ה"ה שהרי גם אחר נמי קאי דככתב בדיוק ודברי דיש מי שפירש לא שיהי אלא בניה ומה"ס נמי יש להוכיח מקצת אחר שאינו מפרש כפירש"י דא"ל ה"ה והוא שלא יהיה הקריו צאלכסון דנקורה לא שיהי דברי רש"י, אלא נראה לי שהוא מפרש דקרינו צאלכסון היינו שהקורה מונחת לאורך הפירוש צאלכסון :

לה הזורק מרה"ר לבין הפסין וכו'. (ס' : א) →

א טור ס' שנו : ב טור ס' שנו וע"ל שפ"ג עשין דכנן א' : ג טור ס' בס' : ד ס' עשין ס' : ה טור ס' שא' :

לה הזורק מרה"ר לבין הפסין וכו'. (ס' : א) →

א טור ס' שנו : ב טור ס' שנו וע"ל שפ"ג עשין דכנן א' : ג טור ס' בס' : ד ס' עשין ס' : ה טור ס' שא' :

לה הזורק מרה"ר לבין הפסין וכו'. (ס' : א) →

א טור ס' שנו : ב טור ס' שנו וע"ל שפ"ג עשין דכנן א' : ג טור ס' בס' : ד ס' עשין ס' : ה טור ס' שא' :

לה הזורק מרה"ר לבין הפסין וכו'. (ס' : א) →

א טור ס' שנו : ב טור ס' שנו וע"ל שפ"ג עשין דכנן א' : ג טור ס' בס' : ד ס' עשין ס' : ה טור ס' שא' :

א טור ס' שנו : ב טור ס' שנו וע"ל שפ"ג עשין דכנן א' : ג טור ס' בס' : ד ס' עשין ס' : ה טור ס' שא' :

פרק מרובה מועיל בו הנה"פ לתהבב' כהחוס וכמבואר סי' ס"ב
 מש"כ שנאמר ש"כ"פ ים לו דין עומד גמור עד שיהיה מחיד
 הפרלות אשר הם בלא לוח"פ שיהיו נחשבים כאלו עומד רבם עליהם
 ומבטלן זו מנין לנו ודי בזה"פ שיקיע את עלמנו שיהיה עם עומד
 עליו ולא שיוסף לבטל הפרלות מהמת רבוי העומד וה"כ הע"ג
 בזה"פ ים עליו עם מחילה לעומנו מ"מ מה נעשה לפרט שבלידו
 ולריב תיקון צ"ע :

ובז"ש בתוספת שבת לרחות רח"ת מהחוס' ממש דודאי
 עיקר קושי' החוס' על סבירייתא דה"כ פשיטא דליכא
 לאוקמא ביהר מעבר או במפולס אבל ברייתא לוכא למימר הכי כיון
 דקמי' סתם שבת קורא ולפי"ז נראה גם רח"ת זו דה"א לאוקמי
 בהרחיק דהא רישא ע"כ לא מיירי בהרחיק דקורה שבהחוק ג"ע
 בלח"ס פסול עב"ד בקורה וכן המה"ס מאלד דהא מ"מ החוס'
 חר"ה דמיירי ביהר מעבר או מפולס וכמו דגם ברייתא לרי"ך
 לאוקמי בכהי' וה"כ ע"כ דה"ל דברייתא דחוק ומוקי' נפשה בכה"ג
 הע"ג דרישא בקורה לא מיירי בכהי' וה"כ הו"ל לשנוי נמי בכה"ג
 בהרחיק ג"ע וכן שפיר עפי דאי מוקמינן בהמבוי מפולס או שרוב
 מעשר פשיטא ש"ח"ל כלל לפירושי רישא שבת קורה ועומד דכ"ה
 לא קמי' דרישא ומיירי בגוונא שדיין לא עשה לו תיקון קורה הוא
 דוחק גדול וה"כ ל"ל לרחוקי כולי האי ועפי הו"ל לאוקמי בכה"ג
 דשפיר קמי' ספח ארישא ומיירי שבחמת הניה הקורה ולא בהרחיק
 כלל והפיה לא מהני לפי שגויה מכ' ועתה רואה לעשות תיקון אחר
 והרחיק מכולל המבוי שבה לרי"ך לה"פ דוחק ומבטל ליה אי
 או מהני בכה"ג והוי' יתח' עפי מהירושל' ש"ל דלא קמי' ארישא
 כלל וזוהו הוכיח אה"ז דס"ל דגם לה"פ לא מהני כשהרחיק . אך
 ג'דבני הד"מ ב"ס ה"ז נראה דס"ל להחיר בזה"פ בכה"ג שבת
 וז"ל כהז' כה"ז יתנוקן שכלתי לרי"ך להיות כתי' לכותל המבוי בלי
 הפסק ג"ע שאם הוא מרוחק מן הכותל התי' לוי' כו' וכן הוא
 לקמן בסעף דהא הרחיק ג' כה"ל וכמו בל"ז דהא עבדי ליה
 לה"פ לא אמרינן ביה דלוי' דהוי' גי' ודח"ה גי'סא מבטל ליה
 עכ"ל נראה מדבריו דה"ז מיירי בכה"ג שבהחוק לה"פ וע"ז כהז'
 דבלח"ס לא חיישינן לאוי' דו' וכן הלבוש כהז' ג"כ העטעם בלתי
 משום דחתי אויר' כו' ע"ג וה"כ ממיילא בלח"ס אין לחוש וז"ע על
 אה"ז בלא סוכר מדברי הד"מ והלבוש וריחיתו מהחוס' לא מוכרעה
 כולי האי דוח"ה איכא כמה גווי' דערף לה"פ מלתי והחוס' תרתי
 והלא נקטי ולא חשבי כדוכלא וז"ע ובפרי' מגדים בחלק של אברהם
 הניח דברי אה"ז וכמו שרי"ך לומר בפירוש יוהר מעשר ששוי'ן
 לה"פ שיהא הקנה סמוך לכותל ג"ע דה"כ מודקר בגדי עם ובטל
 מתורה קנה לה"פ עכ"ל ומ"ש בפירוש יוהר מעשר בדברי אה"ז
 לא נזכר חילוק זה רק אמרובות שלנו קמי' שאלו מהקנין אוחס
 בזה"פ ובחמת אין חילוק זה בין עשר ליוהר מעשר כלל דבכל
 גווי' ס"ל לאה"ז שדיונו בלתי שאם הרחיק פסול גם מ"ש דע"י בקיעת
 הגדי בטל מהורה קנה לה"פ אין לזה מובן כלל וכונת אה"ז דאין
 חיוקין זה מועיל למבוי כיון שיש הפסק בין לה"פ לכותל כשיטור
 שהגדיים בוקעין ולא חשבינן ליה כמחילה רביעית למבוי וכבר כתבתי
 ש"ל דהע"ג דלה"פ מהני לנפשי' להיות עליו עם מחילה העפ"י של
 נסמך לכותל מ"מ אפשר שאין מועיל להחיר הפרטה שבזידון מטעם
 עומד מרובה דדוקא במחילה גמורה ממש מחשב עומד להיות רבה
 על הפרון מש"כ בכה"פ וז"ע :

ורדינא נלע"ד לכת"ל לכת"ל כיון במקום הפסק בין לה"פ
 לכותל אינו רק ג"ע והדרך שם רחב מהחמת אין הרבים
 בוקעים דרך פרטה דחוקה זו וכבר כתבתי שרש"י כהז' האל דחזר
 שרבים נכנסים לה כו' דלא יחא תשמישיהם לפי שהפחים קורים
 הם וזרים כו' והם במוכני לפתחים מיירי וזכ"ס בוקעין הם
 וקרי ליה לא יחא תשמישיה' וה"כ בל"ד אף על פי שלפניו אי
 דחוק לכו עלמא חסם בעגלות המתקבלין עם והרואים לעבור עם הם
 דחוקים ללדיים מכל מקום אין זה אלא כעין יודי ר"ה אבל לא
 מסוג הם להדיא להיות עליו עם כקני' ב' רבים וכבר בירתי
 דה"ף היכא דבקעי רבים יש ללדד להקל . וגם מטעם הרחוק לה"פ
 מן הכותל כבר בירתי שהד"מ ב"ס ה"ז מראה שמקול וכן משמע
 מקלס פוסקים ובגוונא דל"ד שמאל' אחר ה' הנה"פ נסמך לכותל
 נראה דגם אה"ז מודה דלא בטל מיעוס הורה מחילה ממתת שהגדיים
 בוקעין בלד שהני דהוי' כמחילה רביעית דבוקה לכותל אלא שדיין
 הוים יושבת על מלאת ונשאר פרטה קנה ויתרת ע"י עומד מרובה
 על הפרון וה"ף שכתבתי ש"ע אם לה"פ מועיל לבטל הפרון שאלו
 ואין מקום להקל לפי שנתקבל בשבת ואמרינן הואיל והתורה הותרה
 דהא אמרינן דבעין מחילה ההילומה קיימות וה"ף בעיר המוקפת
 חומה יש מהגדולים המחמירים ומכ"ש בזה שאין מוקף חומה וכיון
 שנתקבל לה"פ שלו הרי הוא פרץ למקום האחד לו מכל מקום ב"ל
 דב"ד יש לבחון על הפוסקים שרואה מדברים להקל בכה"ג וכדי
 הפנים מהירות כמירא ליה להקל בזה וענין עובדא לכתלה ודח"ה
 הוא לסמוך עליו בפרט בשעת הדחק שקשה הוא איבוד עלטול
 בעיירות שיש להם חומה עירוב קבוע ונותרים בעלטול ועל ידי זה
 אינם זריזים לקיום בעצמם והיה ציור ששני והכינו את אשר יביאו
 ובאומים עלמא על היתר העלטול בשבת ואם נאחר להם העלטול
 בשבת שהוא להם דרך מקרה אפשר שיבא מזה ביטול שוגג שבת
 מסוכנו על רגילהם בעלטול ולא הניו הכל מצדד וים ללורך השבת
 ולכן אין להחמיר בזה . אבל לכתלה נראה שרי"ך לגדור גם פרטה
 כזו והקולות יחלון . אין פרץ ואין לוחה ברחובותינו , וכן במאור
 הורחו יליר עיינו . וישיב ורחמנו . להשיבו למה שלום קריס
 מועדינו . וקם הבית אשר לו חומה מקום מקדש . בלח"ך יהודה
 עיר עז לנו וישיב וישיב חומות ואל . ובניו האריאל והסרלל . יג
 יעקב ישמח ישראל . דבני זעירא מן חבריאל .

הואיל להחיר משום לחי לא מהני כיון דלא סמוך עליה ואם לה"פ
 מהני בגובה כ' ספיר דמי לסמוך עליו משום לה"פ אלא ע"כ דגם
 לה"פ לא מהני בכה"ג . שוב עיינתי בתוספת שבת כו' ש"כ
 שכתב בס"ק כ"א יש להסתפק אם עשה לה"פ למבוי שרחה וז"ד
 ובשבת נפל לחי אחד וקנה ש"ג ולא נשאר רק הלחי א' אם יש
 לסמוך עליו כיון דמע"ש לא סמוך עליו כ"א לשם לה"פ ואין להביא
 רח"ה מדברי החוס' דה"ל לאוקמי בכהי' דים לרחות כיון דבברייתא
 כתב אם יש לה לה"פ אין לרי"ך למעט על כרחק דלא מיירי בשבת
 דה"א למעט עד כאן לשונו ומה שכתב דה"ל להחוס' לאוקמי
 בכהי' לא ידעתי כונתו דהא"ך אפשר לאוקמי בכה"ג שכבר נתבאר
 לה"פ מעליו והתם מיירי שיש כאן לה"פ אלא שהוא בגובה כ' וז"ע
 ומושמעות דבריו נראה דבלח"ס מהני הע"ג דלא סמוך עליו מהחמת
 ובפרי' מגדים בחלל אברהם ס"ק ע' כתב ובלח"ס כה"ג שלא סמוך
 עליו ולא עלעלו בו בשבת א' ל"ע אי הוה לה"פ לשבת היתה עכ"ל
 ולדיוא נלע"ד דבלח"ס כה"ג מהני הע"ג דלא סמוך עליו מהחמת
 דלא שרי כה"ג לא הוי שתיקו הפוסקים לאשמועינן הא דלאו בלתי
 פסול אלא חפילו בלה"פ כה"ג פסול ומסתומת דבריהם נראה דשפיר
 סמוכין עליה ועמבואר שכן עמא דבר :

עוד יש לחקור בגוונא דל"ד שיהי כאן לה"פ אחר שהיו סמוכין
 עליו לעלטול ועתה בשבת שנתקבל רואים לבחון על לוח"פ
 של בית המכס אם יש לדמות זה לחי דק"ל שאם לא סמוכו עליו
 מע"ש כגון שהיה עם לחי אחר ונפל מע"ש ורואים עכשו לסמוך
 ע"ז דלא מהני וה"כ אפשר דגם בזה"פ הדין כן או אפשר דשאי
 ליה שאין לו דין מחילה גמורה מחשבתו משוי' ליה לדומו משום
 מחילה וכל דלאו עליה קא סמוך לא מהני מש"כ לה"פ שיש לו
 דין מחילה בכל מקום כמיכה זו הינה מעלה ומורדת ולכחורה יש
 להביא רח"ה מדברי החוס' שכתב אה"ז דקב"י לר"ח ל"ל לה"פ
 ח"ל משום לחי ואם איהא הא משכחה לה בכה"ג שיהי עם לה"פ
 אחר וטהר נפל ורואים לסמוך ע"י שהיא גבוה מכ' רמה ואם הוי
 [חלק אוח"ח] יג

שאלה בו

שאלה עיירות שיש בהם דרכים המפולסים שעוברים חוץ העיר
 והוא דרך העלך ורובו י"ו אמה אם יש היתר נעטיל
 בעיירות חילו בשבת ע"י תיקון לה"פ קנה מכלן כמנהג כל שאר
 עיירות במקום שהפרטה רחבה או כיון שדך המלך טובה עם
 וסוף

בית

הרק אורה חיים

אפרים

וכא רחב י"ז חמס ר"ה גמור הוא ואין מושל לה"ש ולר"ך לחות
 נעלות בליה או עכ"פ רחיות לעול וכיון שבדרך סמך ח"א לעשות
 כן שהרי יום ולייל לא יבדלו כל עוברי דרך אם כן אין
 לעיירות חלו תקנה לעלות בשבת כלל ונשאלתי לחוות דע' בזה :

תשובה הנה בדיון חלו יש בזה שני אופנים האחד אם דרך
 עובר בחמטט העיר ממש כזה **ב** והשני אם
 הדרך המפולט הוא מפסיק בסוף הרחוב היינו בין שלש מחילות
 הבתים המקיפות הרחוב ובין המחילה הרביעית כזה **ב** ומחילה
 חברה באופן זה' כשדרך המלך עובר בחמטט העיר וחללה דיו
 בזה על דבר הודס אם דיו כרס"י או כרס"ר מס"ת ונראה דרך
 מלחא תלוי בפלוגתא דרבי יודוס ורבנן גבי פסי ביראה בעירובין
 דף כ"ב ר' יודוס אומר אם היה דרך הרבים מפסיקין קילקס
 לארדן וחכ"א אין לר"ך והנה רבי"ך וברא"ש הביאו מהני' פלוגתא
 משמע דבעירא ליה דהכחמס קיל כמו בכל דוכתא דקיל יחד
 ורבים הלכס כרבים ואע"פ דלמרינן כל מקום שפנה ר' יודוס
 בעירובין הלכס כמוהו הא איתמר עלה בעירובין אמרתי לך ולא
 במחילות ע"ש בדף פ"א ובדף ז"ה ואין נראה לומר שהרי"ך קיל
 בזה כמו שקלר בשאר דיני פסי ביראה כיון דלא ל"מ רק לעולי
 רגלים דלית' בזה"ל ז"א שהרי כר"י שם אהיה מהני' הביא פסי
 דאיתמר עלה הלכה כר"י בן בבא ואמר רב יוסף לא הוחרו פסי
 ביראה ולריתא כו' וקלא ופריא דאיתמר על פלוגתא דר"י ורבנן
 השמיט לגמרי והו"ל לאשמעינן עלה הא דאמר בש"ס דר' יוהנן
 כאן ולא סבירא ליה דאמר ר"י ירושלים כו' וגם כי בזה כ"מ טובא
 והביא לנכחט מינה הלכתא רבתי לשבחה אי חתו רבים ומבטלי
 מחילתא ודוחק לומר כסמך על מ"ס אמר ר"י ירושלים כו' מערבא
 אלא בדמות כו' דאמר רבנ"ה אמר ר"י ירושלים כו' דמוכח מינה
 דכ"ל להלכה דרבים מבטלי מחילתא דבאמת ז"א דאין משכח רח"ס
 כמ"ס לקמן ועוד דלפ"י לא היה להם להשמיט בעי' דבעי רבנא

→ מרבא חל המתקטע כו' דף כס"ג. חתו רבים ומבטלי מחילתא
 לר"י ואף דהסל לענין חיוב משום רס"ר מיירי מכל מקום הא ל"מ
 טובא לענין חס ועל בו או"ס' לתקנו ולרבנן אם הסל הזה בכניסת
 המבוי אותו המבוי אין לר"ך למו או קורה וזה מבוחר מדאמרין
 בשבת דף ק' אמר ר"י אמר רב חל המתקטע כו' וזקן ונח על גביו
 הייב חכ"ס מבוי שבו לחבו ונעשה מדרון כו' ע"ש ופסקה הרמב"ם
 ופיר' ש"ע כו' ש"ס ע"פ ז"ל דהסל מיירי דלא בקעי רבים דהו
 בקעי רבים אם כן לגמרי לפשיט רבא לרשבה דר"י חתו רבים
 ומבטלי מחילתא דיו כר"י אכל אליבא דרבנן שפיר אמרינן
 דלפילו בקעי רבים דיו של הסל כרשות היחיד ועולה במקום
 לתי למבוי. ורחימי כמ"ס חס"י ש"ס שכתב ולפי מה שכתב
 שייך כ"ע ב"ס החוספות לר"ך לומר דמיירי דלא בקעי בו רבים
 דה"ל חתו רבים ומבטלי מחילתא כיון שאינה עשויה בידי אדם
 ואפשר דלא מיקרי רבים כחות מס' רבוא וכ"מ דעת הפוסקים
 שכתמו בזה עכ"ל והנה מ"ס דלא מיקרי רבים כו' ז"ע דהא הרמב"ם
 כתב ג"כ כן דיוא וליאו כ"ס דה"ל ס' רבוא וגם ש"ע כתב ב'
 דעות דבעי ריתוי בשו"ס נכסת יחוקאל עמד בזה ולקמן חברה בזה
 אך בנ"ח אין חירוקו מספיק דהא להדיא אמרינן דבעי רבנא מרבא
 חל המתקטע כו' ורבים זוקעין בו כו' ואם נימא דבעי ס' רבוא
 אם כן ה"ל דאמר הסל ורבים זוקעין בו ומסקת ליה אי חיוב
 משום ר"ה מיירי כמ"ס ש"ס רבוא זוקעין בו אלמא דליבא חל
 המתקטע כמ"ס וכו"ל לפלוגי בהכי ודוחק לומר דכיון דעכ"פ בשי ס'
 רבוא ולא שכיח כלל לך סתמו דברייה חף דודאי איכא כמ"ס כדמוכח
 בה"ט דבעי רבנא. אך לעי"ד בלתי לק"מ שהרי החוספות שם
 שכתבו לתקן אליבא דרבנן דמחילתא שאינה בידי אדם ל"ש מחילתא
 מבוחר דכ"ל דהא דאיתמר הסל מעלות ומורדת כו' דבח"ל חייבין וסימו
 אליבא דר"י הא לרבנן פטור היינו במעלות ומורדת בשעון על ידי
 אדם וכמ"ס הו' סה"א דבבבלי בית גלגול וכן הא דחל המתקטע
 מיירי כמ"ס שנעשה חתל על ידי אדם ולכן קאמר הסל אליבא
 דרבנן לא חשיב לך השתא שיבא דמחילתא שמיכת' כו' אף על גב
 דרבנן נמי דוקא נעשה בידי אדם חתי חל נמי נעשה בידי אדם
 דק דלגיבא דר"י קמבעיה ליה דמ"ל הפילו נעשה בידי אדם

מבטלי רבים ומש"ה כתבו החוספות שם דלא שמיט ליה הא דר"י
 דאמר מעלות ומורדת כו' ובח"ל חייבין וסימו אליבא דר"י ולפי"ז גם
 מ"ס בש"ע דין מדרון חל כסתא דמשמע חף דבקעי בוס רבים משום
 דנעשה בידי אדם אינוי דלא שכיח שיבא במבוי חל המתקטע מימות
 עילא רק לפעמים עובין כן במחויין ולכן לא חילקו בזה בין בקעי
 ביה רבים או לא כיון דק"ל כרבנן דלא חתו רבים ומבטלי מחילתא
 ומכל מקום דוקא מתקטע מתוך הרבע אכל מתוך ס' כיון דמחילתא
 תבמישחיה טובא בדריסת רגיס הוא בעל לגבי ר"ה ואין כאן מחילות
 כלל משיקרא וכמ"ס רש"י שם ואף על גב דבדף ע"ז אמרינן ח"ס
 שבה בתל או בקעי כו' חל וקעי מאי איכא למימר ופרש"י חל וקעי
 מימות עולם הם הפס לא מיירי בישוב כ"א בני שהחזיק בדרך ושבת
 בתל וקעי אשר ביבוינו דרך וסתמא שסוא מימות עולם משא"כ בתל
 ומדרון כמבוי סתמא שסוא בידי אדם וכן הויה דבעי רבנ' כמ"ס
 מייירי שנעשה בידי אדם ולכן קאמר דרבנן לא תביעי לך כו' טוב
 רחמי שד"ז כנחון בספר תורת הייט הקשה על החוספות שכתבו
 דרבנן מודו במחילתא שאינה עשויה בידי אדם חתו רבים ומבטלי
 חל המתקטע וביבא הא דחל וקעי כו' וכעת דמיי ד"ס חתו רבים
 דהכא בתל כעשו' בידי אדם מכל מקום קשיא משבלי בית גלגול כו'
 דמטעם גבוה וחקופה הוא ואינה עשו' בידי אדם כו' ע"ש ולענ"ד
 יש לומר כמ"ס וגם בשבלי בית גלגול אין הכרח שקרקע עולם הוא
 כך ושמא גם הם נהקנו בידי אדם ול"ע ועיין בכנסת יחוקאל שהקשה
 גם כן על החוספות ומפרש כוונת החוספות דתתני עינין שיבא
 יותר מניה סלחיס שלא חוקף וגם נעשה ב"מ בזה אמרינן דרבים
 מבטלי ולקמן הכתוב בזה. שוב רחמי בדברי חכ"ל מהרש"א דף ע"ז
 ד"ס חל וקעי מבוחר מדבריו דגם חל וקעי רחמי להעשות בידי אדם
 כמ"ס החוספות שם אלא כעורה גדול הוא לעשות חל וקעי בבית
 סלחיס לכן לא צעי לחוקמי שכתבן כו' ואם כן פשיט דהך בעיה
 מני היירי בתל שבדי אדם כיון דלאו צניה סלחיס היירי חף לענ"ד
 ככוונת החוספות כמ"ס דודאי חל וקעי שבדרך סתמא לא נעשו בידי
 אדם ומימות עולם הם כמ"ס רש"י רק דמכל מקום רחמי לעשות בידי
 אדם ולכן לא חוקפי מדרמינן בסוכה דף כ"ד אליבא דר"מ מחילתא
 שאינה עשויה בידי אדם ל"ש מחילתא דהסל לענין בע"ח מיירי וקלח
 ז"ע דבלת"ה מי מדרימינו לומר דברייתא כר"מ חתי דלמא להך
 לחוקמתא שם דר"מ סבר אינה מחילתא בהמת דברייתא דלא כר"מ וי"ש
 בסוכה דף כ"ה בקעי פירש"י גומא משעת ימי בראשית ובתל לא כ"כ :

והזרנו למ"ס כי מנה שלל הזכיר הרי"ף והרא"ש בעשיא דרבנא
 ופשיטותי' מידי מוכח דלא ק"ל כר"י דכן בע"ח קהו אליבא
 דח"כ פשיטא דר"מ טובא לדיו' אם הסל בכניסת המבוי ובקעי בו
 רבים (והמנס הרי"ף והרא"ש השמיטו בשבת פ' סורקת דיוא
 דאיתמר הסל בתל ומדרון ובאמת של"ע למה השמיטו הרמב"ם ושאר
 פוסקים כ"כ להלכה) ועיין בהרי"ף והרא"ש פ"ק דשבת שכתב בם
 כל דיוי ר"ה לענין בין כעמודים וככרעו בפלוגתא דר"י ור' יוחנן
 דהלכה כר' יוחנן וגם דיני חזרי רס"י והסקופ' ולא היה להם להשמיט
 בעי' דרבנא אי לאו משום דמ"ל להלכה כרבנן ואף על גב דהרי"ף
 וברא"ש פ"ק כתבו דר"ה בעי' דלחוח דקאמר ר"י ירושלים כו' ובש"ס
 אמרינן דר"י דאמר ירושלים כו' לא ס"ל כרבנן אלא כר"י נלענ"ד
 דאין מוס רחמי דמ"ל דלא כרבנן דהא בש"ס מתקן אליבא דרבנן
 כיכא דליבא שם ד' מחילות בזה ס"ל לרבנן דלא מבטלי ובין
 לחי וקורה הפילו חומא שהוא משום מחילתא וס"ה לוח"פ ובעי דלחוח
 דוקא כדאיתא בדף ז' וזהו שכתבו הרי"ף והרא"ש דר"ה גופא חילתא
 דליבא שם ד' מחילות לא מערבא כ"א בדלחות משא"כ היבא שיש
 שם ד' מחילות אין בם ר"ה עליו ושפיר מערבא בלתי או קורה או
 לוח"פ ביחד מעשר וסא דמייתי מדברי ר"י דאמר ירושלים כו' אע"ג
 דר"י אליבא דר' יודוס הוא כבר כתבו החוספות בדף ו' ד"ה והאמר
 רבא כו' וה"ם כיכא פירך מר"י דאמר אליבא דר' יודוס כו' וי"ל
 דפירך דמי כיכא דלר"י בשם ד' מחילות דלא חשיבו ליה מלר"ך נעילה
 ס"כ ב' מחילות דלא חשיבו לרבנן ויבא עילא וכן משמע בש"ס
 כו' ע"ש וכמו שפירשו החוספות דבני ס"ה דמייתי מדר"י לענין ב'
 מחילות לרבנן שיבא בידי אדם חתי חל נמי נעשה בידי אדם
 דמיירי

דמיירי בר"ה גופים היינו שאין כס רק ב' מחילות ורחב ו'ו וזו
 כיון שיש לו דין ר"ה לריך לרחוק נעולות אבל בניף הפלוגתא לל'
 יהודים שם ד' מחילות לא שבינו ורבים מנעלי וירבן השיבא ולא
 מנעלי בהא שפיר קי"ל כרבנן ולכן סתם הרי"ף והר"ם ולא פירכו
 לומר הלכה כר"י בהא ולפי מ"ם לקמן גרסה הרמב"ם בש"ס כהן
 וס"ל כו' בלא"ה ח"ם דאף לרבי יוחנן קי"ל רבנן בהא דשם ד'
 מחילות וכן נלע"ד ראייה דהא למה דפשיט רבא להנהא אליבא דר"י
 בתל ויכולא צו כל שרביים בוקעין כו' ר"ה חף דלא יוחא השמישתי
 ואם כן הך מחייתא דפ'ו לטהרות חזר שרביים נכנסין לה צו כו'
 ומבואר הפולשין הרי כרבנן ודוקא הריא דשבינו בית גלגל מתוקמא
 חף כר"י כדמשני סתם יהושע אוהב ישראל הים כו' וכמבואר בתוס'
 ד"ה יהושע ע"ם ואם כן הך קי"ל הלכה כסתם משנה וסתם מחילות
 דטהרות כרבנן ואף דהוי מחלוקת בעירובין מכל מקום מחלוקת וחס"כ
 סתם הלכה כסתם ואף על גב דבב"ק דף ק"ב אמרינן דבתי מסכתא
 און סדר למנהא ולא אמרינן בהא הלכה כסתם מכל מקום כהא איכא
 חיי סתמא וכן גוף הפלוגתא שנה רבי בלשון חכמים עיין בב"ק דף
 ק' ד"ה סתם יחדא ובעת דף פ"א ד"ה והאמר ר"י דר"י חיה
 ליה דאפילו בתרי מסכתא הלכה כסתם ולפי"ו לכאורה קשיא דר"י
 חזר יוחנן דהכא קאמר ירושלמי כו' ואם כן חין הלכה כרבנן ור' יוחנן
 הוא דאמר הלכה כסתם משנה ואפילו בתרי מסכתא הלכה כסתם
 ולכאורה אפשר לומר כדאמרינן בחולין דף מ"ג דאמוראי כינהו
 ואלביא דר"י ולפי"ו שפיטא דאין לדין דתפסין עיקר כמ"ד אליבא
 דר"י הלכה כסתם משנה ממילא דלדחייא לה הא דאמר ירושלמי
 כו' לענין שם ד' מחילות מהלכא והין למדין משם רק לענין זה דר"ה
 בעי נעילה היכא לביא שם ד' מחילות . אבל עדיין ל"ע לפי מה
 דאיתא בחולין שם דרבה בב"ח אמר בשם ר"י הלכה כסתם משנה
 ואיכו גופיה הוא דאמר משמיה דר"י הך מלתא דירושלמי כו' אם
 כן קשי' רבה בב"ח אהדדי ולכאורה אפשר לומר דרבה בב"ח לא ס"ל
 כדפשיט רבא להנהא דר"י חייבין גבי תל משום ר"ה חף דלא יוחא
 השמישתי' אלא ס"ל דר"י דוקא גבי פסין דיתא השמישתי' אמר הכי
 ואם כן שפיר חתיין הך מחייתא דטהרות כר"י אמר הכי
 כווח' אלא שזיה שריי כהוספות ד"ה הל הנהלגת כהבו לא הוה
 שמיע ליה הא דאמר ר"י מעלות ומורדות בבא"י אבל בתל חייבין
 הרי מבואר דר' יוחנן גופיה ס"ל אליבא דר"י דאפילו לא יוחא
 השמישתי' הוה רבי' ואפשר לומר ליה מה דאיתא שם אמר ר'
 יחאק בר' יוסף ח"י חין חייבין עליה משום ר"ה יתיב ר"ד וקאמר להא
 שמעתא אל' חייבי כו' דלמא מעלות ומורדות קאמרת אל' קרקפתא
 כו' איתמר נמי כי חתי רבין כו' חם כן מרה דהך מימרא דר"י
 דמעלות ומורדות כו' אליבא דר' יחאק בר' יוסף איתמר ור"י בר'
 יוסף חיהו דאמר אליבא דר' יוחנן דלא אמרינן הלכה כסתם משנה
 כמבואר בחולין דף מ"ג ולדיד' שפיר יש לומר אליבא דר' יהודה
 דאף דלא יוחא השמישתי' הוי רבי' ומחיתא דטהרות כרבנן ואפי"ה
 שפיר סבר ר' יוחנן דהלכה כר"י ולכן קאמר ירושלמי כו' משפ"כ
 רבה בב"ח דאיתא גופי' ס"ל הלכה כסתם משנה ע"כ דלא ס"ל הך
 מימרא דאמר ר"י מעלות ומורדות כו' ולא ס"ל כדפשיט רבא להנהא
 אלא ס"ל דאף לר"י מפלגין בין יוחא השמישתי' או לא ואחיון סתם
 מחייתא דטהרות כר"י וכיון דמשפיעות דברי הש"ס משמע דקטיין
 כן מימרא דר"י דאמר מעלות ומורדות כו' וכדפשיט רבא להנהא
 דר"י לא מפלגי בין יוחא השמישתי' או לא ואם כן ע"כ דמחיתא
 דטהרות אחי' כרבנן ואם כן חף לרבה בב"ח אמר ר"י גופיה יש
 לפסוק כן דאיתא ס"ל דאף בתרי מסכתא יש לפסוק כסתם אלא
 דאיתא ס"ל לפלוגי כר"י בין יוחא השמישתי' ואם כן חין כהן סתם
 דלא כר"י ואין לא קי"ל כווחיה בהא הלא כאיך אמוראי אליבא דר'
 יוחנן וכדפשיט רבא להנהא וממילא הוה סתמא כרבנן וכלכהא
 כווחייהו וכן משמע מדברי הש"ס בשבת דף ו' דהני בדרייתא זו
 הוא רבי' והמרינן עלה למשועא אידך דר"י דתנן ר"י אומר חם
 הים דרך הרבים כו' ואף דמחלוקת בנתתי וסתם בדרייתא חין הלכה
 כסתם מכל מקום מדברי הש"ס שם משמע דהא בדרייתא הלכה
 פסוקתא היא וקול וערי בה טובא לאסוקי בדרייתא הלכה וכן
 מבואר מדברי הסופות ישינים שם שכתבו ולא צעי לממרא דזו

הוא רבי' גמורה למעוטי דרבנן דאם הוה רבי' כו' ועוד יוחא ליה
 לאוקמי עפי כרבנן עכ"ל משמע להדיא דרבנן קי"ל :
ועוד נראה ראייה ברורה מהא דאמרינן בעירובין דף ח' אמר ר"י
 בר אבא אמר רב מבוי שפפין צמילואו להאר כו' הא נמי
 הניחא חזר שרביים נכנסין לה צו כו' אי מהסת ס"א ס"א לזיוק
 אבל לעגלל חימא לא קמ"ל מבואר מזה דהך מהני' דחזר שרביים
 נכנסין כו' הלכהא היא וקי"ל כווחיה ודך מהני' ע"כ רבנן היא
 לפי מה דפשיט רבא להנהא דנר"י חף דלא יוחא השמישתי' מבע"י
 רבים ומוקי להך מחייתא כרבנן (ומה שגרסם צידו חוספתא פקדו'
 דטהרות הוא ע"ס כי הוא משנה ערוכה שם סוף הפרק) ואם כן
 מבואר דהלכהא כווחייהו וכן מבואר להדיא בדברי הרי"ף אמר
 רב כו' חזר מותרת ואף על גב דבקעי צוה רבים כדתינן חזר שרביים
 נכנסין צו כו' וכ"כ הר"ם אלא שהוסף בדברי הרי"ף ובלבד שלא
 חסא הפרה יחר מעשר וכו' רש"י והיוו משום דפירת סתמ' שיעורו
 בעשר וכל שפפין יוחר מעשר חינו פפתא אלא רוחין ארוי כפירין
 צמילואו אבל אם עשה לה אפי"ו חפילו ביוחר מעשר מהני כדל"י
 דהך ע"ו נפרטה ביוחר מעשר חין שם קוים כדוקרנים כו' אפילו
 ביוחר מעשר וואף לרב דס"ל לריך למעט מודה הוא דסתם חין
 לריך כמ"ם הוספות דף וכו' ד"ה רב ודף כ"ב ד"ה וסאמרינן ע"ם
 וסא דאמרינן סתם דלרבה דוקא זה שלא כנגד זה אבל זה כנגד זה
 אסור היינו המצוי אבל הסתם מותר בכל גווני אפילו לרבה וכמבואר
 מדברי רש"י וכמ"ם מהרש"ל שם בלחך (וכן מבואר מחדושי ישיב"א
 דעיקר הדיוק דרב מייירי זה שלא כנ"ל חף בעירובי אסור משום
 פרטה ע"ם ונראה מדבריו שהיה לפינו יוחא חרתה כדנ"ל רש"י ע"ם
 חף מלאחי הוא דמסייע לדברי הא"י מהרש"א בש"ג בשם ר"א שכתב
 אף היה פרטה רבי' מכוונת כנגד פרטה המצוי הרי פרטה רבי'
 אוסרת המצוי והסתר) ודברי הא"י מהרש"א שם בעירובי דברי רש"י
 המוסין לעני' דאף שדברי רש"י לריבין ביאר במ"ם ומלאחי דרב
 למשחרי חזר מינה משמע (יש נוסחאות שכתב צו מינה מסתמא
 וליחא לעני' אלא לריך לומר מינה משתמע) ואפילו זה כנגד זה
 זה שלא כנ"ל כו' דהא אמרינן חין מהסת ס"א ס"א זה שלא כנ"ל וכמו
 שהקטם מהרש"א לעני' כוונת רש"י דודאי קושטא דמלתא הוא דהך
 מהני' מייירי אפילו זה כנגד זה וכדמוכח מהא דמתובי רהבא לרבה
 מהך מהני' דחזר שרביים נכנסין כו' ולא שני ליה דסתם מייירי זה
 שלא כנגד זה הלא ע"כ דמסתמא מייירי חף זה כנ"ל אלא שאפשר
 לומר דהא דפשיטא ליה לרבה ורהבא דמיירי חף כנ"ל אלא שאפשר
 ממלאחי דרב דקאמר חזר מותרת ואפילו זה כנגד זה היינו
 חף לרבה דמלאחי דרב בזה שלא כנ"ל מייירי חם כן לא משמע ממלאחי'
 דרב היהר דום כנ"ל ועל כן הא דפשיטא לן דמלאחי' מתרם חף זה
 כנ"ל היינו מנופח דמחיתא דמסתמא מייירי חף כווחיה זה כנגד זה
 וממילא דכ"ם זה שלא כנגד זה ור"ה דברי רש"י מ"ם ומלאחי דרב
 למשחרי' חזר מינה משמע ואפילו זה כנגד זה ור"ה לומר דאליבא
 דרבה ל"ל דסתמא דמחיתא חף בזה כנ"ל הוא כדמשמע בדוכתא
 אחרתי דחזר מותר חף בזה כנ"ל וא"כ כ"ם זה שלא כנ"ל ונא
 אבמעין רב במלאחי' מידי לענין חזר (ולפי"ו) אפשר לקיים שני
 הנוסחאות יחד וכל' מינה משתמע מסתמא אפילו זה כנ"ל וכן
 משמע מלשון רש"ל שכתב גס מפירש"י כו' משתמע מן הסתם אפילו
 זה כנ"ל וכוונת רב"ל בזה ג"כ כמו שכתבתי דודאי פשתא דמלאחי' חף
 בזה כנ"ל אלא דלחך דלא חיקטי על רב מאי קמ"ל חזר שרביים
 כו' אנו לריבין למשכוי נפשיה אדרב ולמאי' דאשמעי' דלא נטעי
 לפרש מחיתא זה שלא כנ"ל אבל לרבה ע"כ רב מייירי שלא כנ"ל וה"כ חף
 חם ווקי מהני' בשלא כנ"ל לא מתרלא מלאחי דרב טוב ליה לן לאפוקי
 מחיתא מפשטיה דמשתמע מסתמא חף וכו' כך הוא כוונת רש"י
 לפנ"ם רש"ל אלא שאני סוספתי דע"כ מוכח מהך דהנהא ורבה
 דמחיתא מייירי חף זה כנ"ל ואליבא דרבה ע"כ דסתמא דמחיתא
 בכס"ג מייירי ומכ"ם לפי מה דמשמע מהריב"ש דגם צעי רחבא
 מרבה וכן נראה עיקר ח"כ אליבא דרבה גופיה מוכח דסתמא דמלאחי'
 משתמא חף כנ"ל) ויש לי לפרש עוד בענין אחר וקאמרי :

ומבוי מבואר דהך מחיתא דחזר שרביים נכנסין לה הלכה
 היא ופסקוס הרי"ף והר"ם וכל הפוסקים וממילא דהלכה
 כרבנן

חלק אורח חיים בית

כרבן דרביס לא מצטלי מחילתא ואין לחלק דהתם צפורה בעשר
 משה"כ כשהוא רחב י"ו אמה ובקעי רביס שפיר מצטלי אף לרבנן
 ז"ל דהא מהך מחני' מפשיט רבה לרחבא אחיבטי' דתל המהלקט
 דמיירי שנוקטין בו רביס ברוחב י"ו אמה דהא מבי' ליה אס מיב
 עליה משום רה"ד וכן מבוחר בריעבי' אס דחיבטי' דתל שנוקטין בו
 ס' רבוא ברוח' י"ו אמה אלא ע"כ דלענין בקיעת רביס אין לחלק
 בך דאס נימא דרביס מצטלי ברוחב י"ו אמה ואף בפחות מזה נמי
 מצטלין המהילות ואין הפרש בין י"ו או פחות רק לענין שאל אן רחב
 י"ו אף שאין מחילות אין לו דין רה"ד וכן מוכח מהא דשריף הה"ה
 דגבי פסין אמרינן אליבא דרבנן דלא מצטלי מהא דחמר ר"י ירושלמי
 כו' אף על גב דפסין אינו רק י"ג אמה ושליש וכו"כ הריטב"א אס
 (ובדברי החוספות בזה אבאר לקמן חי"ה) ובכמה דוכתי דלענין
 בקיעת רביס אין הילוק בין י"ש אמה או פחות ועוד נראה דידאי
 הך מחני' דחלר שהרביס נכסין בו' סתמא מחני' ומיירי אף שפירן
 ביותר ושם צפורה י"ו אמה ואף על גב דפירלה לוסרת בהלך ביותר
 מעשר מכל מקום שפיר הוי רה"ד לשבח לזרוע אבל לא לטלטל והא
 דקרי ליה רה"י לפי שאינן רה"ד וכמו דמטי עגלא בשבת דף ו' א
 חכא דתיי הבקע' בימות החמה רה"י לשבת ואף על גב דרב
 אשי לא ניחא ליה בשבי' דרה"י קמי מכל מקום גס ליה אשי אסור
 לטלטל אלא שהזרק לחוכה חייב וס"ה לענין חזר בשפלה ויחר
 מעשר דהא לא גרע מפסי ביולות דלרבנן הזרק לחוכה חייב כדאמר
 ר"ה הזרק לבין פסי ביולות חייב ועיין בריעב"א עירובין דף ע"ז
 שכתב לענין שבת פרסה יותר מעשר או פרוץ מרובה אסור כל המנוי
 וכל החלך מפסי שמוילתו מר"ה ועושה אותו כרמלית עכ"ל נראה
 דכרמלית לאו דוקא דכרמלית הזרק לחוכה פטור וחלך שפירלה ביותר
 מעשר אפילו משני רוחות אסור בטלטול ומכל מקום הזרק לחוכה
 חייב דמכל מקום לא נפיק מכלל רה"י לענין זה והלכך קיין דמיירי
 בכל גווי שפיר מדייק מינה רחבא לך דתל המהלקט דאף ברוחב
 י"ו אין חייב משום רה"ד והא דאמרינן דאי מהסיה ס"ה ס"ה לזרוע
 קמ"ל רב אפילו לטלטל היינו צנוותא דמיירי רב שאין הפרש ויחר
 מעשר ואפ"ה הוה ס"ד דמחני' דחמר רה"י לשבת רק לענין לזרוע
 קאמר ולטלטל אפילו אינה רק בעשר אסור וקמ"ל רב דאפילו בטלטול
 חזר מותרת ויחינו ששאינן רק בעשר ובהכי א"ש לענ"ד מה שהקב
 הריעב"א דף כ"ב דמה מוחיב רחבא מהא דהגר שהרביס כו'
 נימא לעולם רבנן וקמ"ל דבוי רה"י אפילו לטלטל וחירך דהא לא
 משמע לן ממהני' חדע דבפ"ק אמרינן אי מהני' ס"ה ס"ה לזרוע
 כו' וחי מוקמינן לה הכי אס כן תיקי' מתיי' קמ"ל רב ואף שהירולה ויחר
 אמה דמשלשן רה"י לשבת לא מוכח היתר עלטול כמש"ל מש"ס דשבת
 במחני' דבקעה בימות החמה מ"מ לפי מ"ש בל"ה לק"מ דקוין דמחני'
 משמע ליה דאף ברחב י"ו מיירי א"כ ע"כ הוה דקאמר רה"י לשבת הינו
 לענין היתר עלטול כלל הוי ביררו שיטת הרי"ף והר"ם לפסוק כרבנן
 ואף שהרמב"ן במלחמות לא כ"כ בשיטת הרי"ף ויבאר חי"ה לקמן :

ועתה נבא לשיטת הרמב"ם הנה הרמב"ם בפי' המשנה כח
 צפירות שאין הלכה כר"י וכ"כ הרי"ע מדבריהם וכן בחבור
 הרמב"ם פ"ו מהלכות שבת הלכה י"ג כחב הזרק נה"ה לבין הפסוס
 חייב הואיל ויש בכל זווית וזווית מחילה גמורה שיש בה גובה יו"ד
 ויותר מד' כו' ואפילו היו רביס בוקטין ועוברין בין הפסוס לא בעלו
 המחילות והיו הן כחצירות שהרביס בוקטין בהם והזרק לחוכה חייב
 ויחזיר להסקות הבתים ציניהם כו' עכ"ל מבוחר בפסק החכמים
 ובר"ה דה"ל הכי ויבאר הטעם משום שאין כלן כו' מחילות וכחמים
 בש"ס וה"ה שם כחב דכש"ס חמור דר"י ס"ל דבשי' דלתות נעולות
 בלילה אבל ר"ה ס"ל כחכמים ופוסק רבינו כמותו וכ"כ בהגמ"י שם
 שהרמב"ם פוסק כחכמים ולא כר"י וכן איתא בפ"ק דשב' למעוטי
 דר"י ע"ש עכ"ל ומדלא הביאו ה"ה והגמ"י שום חולק בזה נראה
 שגם דעתם כן וכן מבוחר להדיא בדברי ה"ה שם הלכה יו"ד שכתב
 הרמב"ם בני כותלים ברה"ה והטעם עובדים ציניהם כו' וא"ל בעולם
 הדלתות בלילה וכחב ה"ה והזרק רבינו דלא בעינן נעולות בלילה
 שכן של מחילות יפה דרביס לא מצטלי ליה וכדעת מי שאומר כן
 בשקט עושין פסין כו' ודברי רבינו עיקר לפסוק דלא כר"י מכת היתר
 דעובדן פסין וכ"כ בה"מ שם בשם הרשב"א כשהטעם שהרמב"ם סובר

שלא העמידו ברייתא במזבחות מפולשין לר"ה אלא משום הא דר"י
 כו' ואיכו ז"ל סבר שאין הלכה כר"י אלא כר"ה תלמודו והלכך
 אפילו לר"ה מערבין ופסק נמי כהנייא דבעי דלח מכאן אלא ש"ני
 חמה האך הריך דלהות כו' ואולי מ"ש בשני כותלים ברה"ה והטעם
 עובדים ציניהם היינו מזבחות המפולשין לר"ה וכן נראה ממ"ש
 בפ"א מעירובין כו' עכ"ל ודברי הרשב"א כשהטעם הוא כשהטעם
 חלק ג' קימן רס"ע ושם כתב וז"ל ואיכו ז"ל סבר דאין הלכה כר"י
 אלא כר"ה תלמודו ואף על גב דר"ה תלמוד אלא ר"י כיון דקאי
 כרבנן דר"י כותיה סגורא לן והלכך אפילו לר"ה מערבין כו' ע"ש
 (ובכ"מ הבנינו זה) עכ"ל ובאמת שהריטב"א כתב מטעם זה לפסוק
 כר"י דר"ה תלמודו הוא ואין הלכה כתלמוד במקום הרב והרשב"א
 מיישב זה משום דר"ה קאי כרבנן וכבר כתבתי לעיל כמה ראיות
 לפסוק כר"ה דקאי כרבנן וסמך משניות דעשרות כותיהו אולא
 וגם יש לומר כיון דר"ה לא היה תלמוד מובהק רק תלמוד חכר
 של ר"י כדאיתא בירושלמי פ"א דהנסדרין שפיר מניין למסקן כותיה
 וגם כי בכללי הש"ס איתא דוקא כשמחלק בפניו וינין בשו"ס חוזה
 יחזיר סימן ל"ד וגם לפי מ"ש לעיל יש לומר דאמוראי מיכו אליבא
 דר"י ואין להאריך בזה :

אד מ"ש הרשב"א לפרש דברי הרמב"ם דעל מזבחות מפולשין קאמר
 וראינו מפי' דעירובין לגם הרמב"ם סובר דלריך נעולות
 בלילה כר"י זה חומה לענ"ד שהרי הרמב"ם פסק להדיא כר"ה לענין
 פסי ביולות וכמש"ל ובש"ס משמע דהא בהא תליא וס"ה פ"א
 דעירובין כתב שלא דקדק הרמב"ם בדבר לפי שאינו מקומו וכתב
 נעולות בלילה אף על גב דסגו ברחויה לנעול ע"ש ועוד אני חמה
 על הרשב"א אף רואה להעמיס בדברי הרמב"ם דמיירי לענין מזבחות
 המפולשות שהרי הרמב"ם מסיים בה אבל לז"ה או לז"ה וקורה
 אינם מושלין בהכשר רה"ד ונראה בעליל בדברים אלו העתיק הרמב"ם
 מלשון חכמים שאמרו לר"י אין מערבין ר"ה בך דמיירי ברה"ד גמור
 וגם כי הרמב"ם כתב להדיא בה"ל ח' מנוי שיש לה שני כותלים
 ולעם נכסין ברוח זו ויולאין בשכנגדה הוא הקורא מפולש ובה"ל ג'
 כתב האך מחירין מנוי מפולש עושה לו לז"ה פ מכאן ולחי וקורה
 מכאן מבוחר להדיא דפסק כאוקומת' דש"ס שהפולש מחילתא במזבחות
 המפולשין ופסק כתי' דבזו"פ סגו וסינו כשאין רחב ע"ז אמה בין
 הכתלי' שב"כ בין הכתלים אין לו דין ר"ה ובה"ל יו"ד שכתב שני
 כתלים ברה"ה והטעם עובדים ציניהם מיירי שרוחב ע"ז אמה בין
 הכתלים ולכך בעי דלהות וכן מבוחר מדברי ה"ה חך מ"ה ס"ה בטעמא
 דלא בעי דלתות נעולות משום דרביס לא מצטלי מחילת' ובר"ה א"ע
 דהא בש"ס מפלגינן לרבנן בין היכא דליכא רב ס"ה מחילות דאז
 לא מצטלי משא"כ היכא דליכא רק שני מחילות וכן מבוחר בדברי
 הרמב"ם שהבחי לעיל דרייק טעמא דפסין הואיל ויש בכל זווית
 מחילה גמורה כו' ולפי זה כאלן שאין שם רק שני כותלים שפיר
 אמרינן דמצטלי ולכך אין לזרע הפחת ולחי וקורה מועיל ברה"ה ומאי
 עדיפות' דלתות שאין נעולות מזה"פ דאמרינן דרביס מצטלי ובשלמ'
 כשהם נעולות בלילה אז שפיר אמרינן כמ"ש הרשב"א כיון שאינו מסור
 לרביס בכל עת וחוסמת היא את העובדים בלילה אין זה רה"ד
 והביאו ה"ה שם משא"כ ברחויות לנעול ולא נעלו ואם נפסק לומר
 דכיון שרחויות לנעול ורחויות לחכום חת העובדים גם כן לא מיקרי
 מסור לרביס אס כן אין זה ענין להסיה דפליגי ר"י ורבנן גבי
 פסין וליכא לומר דגם אס נפסוק כרבנן דב' מחילות לאו דלוריית'
 וכר"י דלתו רביס ומצטלי מכל מקום בזה לא מצטלי כיון דליכא
 דלתות רחויות לנעול ואפשר לומר דודאי לז"ה ולחי וקורה אין מועיל
 כיון דליכא רק ב' מחילות משא"כ אי ליכא דלתות רחויות לנעול יש
 כאן שם ד' מחילות כיון שנטשו כאן מחילות לכל ז' ואף שאין נעולות
 ממש כשם ד' מחילות הוא ובכ"כ חליבא דר"ה דס"ל כרבנן לא אהו
 רביס ומצטלי ולכך שפיר מדמי לה ס"ה לפלוגתא דר"ה ור"י בעושין
 פסין כך נלעגיד לפי דברי ה"ה . אך לענ"ד מסתבר טפי בשיטת
 הרמב"ם כמ"ש דקוין דרחויות לנעול אין זה רשות המסור לרביס בכל
 שעה וליקף לה ממנוי מפולש אליבא דהנייא דס"ל שרינו כר"ה ואפ"ה
 ס"ל לשמואל ור"י שא"ל נעולות וכן בהסיה דאבולוי כהרדעי משמע
 שאיכו כ"ה גמור ובמ"ה ס"ה ובהא מיהא פליגי אר"י דמלך נעולים
 ממש

מערבא אפילו בלכות נעלות ולדבריו לריך לומר ללא ס"ל סכרה
 הרשב"ה כיון כנעול בליה וחוסמת העזרים אינו מאור לרבים אלא
 ס"ל דמכל מקום כבעה שהוא פתוח ורבים בוקעין שם כרי הוא
 רה"ר דרבים מבעלי מהולתא חך לרבנן דס"ל בשם ד' מהיות לא
 המרינן אהו רבים ומבעלי מהילת' אס כן כפי שם דלחות נעלות
 בליה כס יחילת עליהם וחיבת דב"ל דחך אס אין נעלות ממש
 אלא ראויה ליעול הוי שם מחילת עליהם ואפשר דר"י דקאמר
 הלמלא דלחות' נעלות לא בעי נעלות ממש אלא דבירושלים הכי
 הוה שהיה נעלות ממש ומכל מקום בראוי לנעול נמי סגי שהיה
 שם מחילת עליהם והשתחא א"ש דלעיל דף ב' אמרין אמר ר"א
 הורק לבין הפסין כו' אי מהתם ה"א כאן ולא ס"ל קמ"ל כו' והנה
 הריב"ז ה"א ורש"ל פירשו שם לפי הגרסא שלפניו כאן למסקנא דר"י
 ע"כ כאן ולא ס"ל הוא ונכך הוה ס"ד דגם ר"א כאן ולא ס"ל
 הוה וזה דמוק ופשיטא דמלתא משמע דהש"ס משמע ליה חך לישנא
 דכאן הוה ר"א ס"ל הכי מדקאמר כאן הוה ר"א אכל לא ס"ל הכי
 אלא שאינו דיוק כ"כ ולפעמים יש כאן וס"ל ולפי הגרסא שהביא
 הרשב"ה חך דף ב' ודף דף כ ב אחד הם דס"ד דהכי דל"ה
 ע"כ כאן וס"ל ק"מר מכל מקום לר"י כאן ולא ס"ל הוא ובפשיטא
 דלישנא דכאן הוה ר"א קאמר והאמר ר"י ירושלים כו' הנה
 דחך שאין נעלות רק בליה או ראויה לנעול אין מייבס משהו ר"ה
 חך ביה שהוא פתוח ובקעי ביה רבים וע"כ דס"ל כרבנן דבשם ד'
 מהיות לא מבעלי רבים והכא כיון דאיכא דלחות נעלות בליה
 שם ד' מהיות הוא ומשי אלא כאן וס"ל נמלא דלחך מסקנא ר"י
 ור"א תרווייהו חד שיטת ניבחו וכו' וס"ל הוא ובשיטת רבנו אפרים
 דס"ל דר"ה לא מערבא חך בלחות אפשי לומר דס"ל הוא ובגרסא
 ואף על פי כן פוסק כר"י כיון דההיא ור"ה דבחרתי ניבחו שקלו
 וערו עובא אליבא דר"י ש"מ דהלכתא הוא ולפי מ"ס אליבא דר"י לא
 מהני דלחות נעלות בליה דמכל מקום ביום ששם פתוחין אהו רבים
 ומבעלי ואין כן דעה הפוסקים ולפי גרסא זו דעה הרמב"ם נכונה
 לפסוק כר"א ומכל מקום בשני בותלי בעי דלחות כר"י אלא דס"ל
 דהוי בשם ד' מהיות חך ברויות לנעול ואפשר דגם במלכות דר"י
 מפרש דנעלת לאו דוקא וכל שראויה לנעול הוי כאלו נעול
 כדאמרין בעלמא כל הראוי לביה כו' וכדסיק ר"י אלא דבירושלים
 הכי הוה שהיו נעלות ממש ומכל מקום לדינא לא קפדינן דבכי וכמו
 שגמרינן ה"ה לישנא דהרמב"ם פ"ה דעירובין דנעלות בליה לאו
 דוקא הוא כמו כן יש לפרש במלכות דר"י וכן ללע"ד דעה רש"י
 בעירובין דף ו' ע"כ ד' ה"ה חייבין עליהם כו' אלמא נעילת דלחות
 בעינן בכל ילה והכא קהני עושה דלת מכתא ולחי וקורה מכתא דר"י
 והתוספות שם כתבו פ"ה דפריך אמאי דשרינן לחי וקורה מולד א'
 ומדמליך נעילת דלת אין נראה לו שהיה מקשה באיכה לאוקומי נמי
 בנעלת ואל"ה כיון שיש לו ב' מהיות וכל שיהיה בנעלת כו' ונראה
 מהתוספות דחך דמתחלה לשון רש"י משמע דדייק מדבעינן דלחות
 נעלות מכל מקום מסוף לשונו משמע דעיקר הקושית היא לאו מהמת
 דבעי נעילה רק מבוס דסגי ליה בלחי וקורה ואפשר שהיה לפניהם
 גרסא אחרת ברש"י ואמנם כן יש לומר דעמיה שאין נראה לו
 להקבוח מנעילת דלת לאו כמ"ס התוספות דאיכה לאוקומי בנעלת
 דבוס יש לומר דהוי ג' מהיות כקושיית התוספות רק טעמה מבוס
 דאין סכרה לומר שר"י נעילות דוקא אלא כל דאיכה דלחות ראויה
 לנעול סגי בכי ונעלות בליה עס ראויה לנעול חד מלתא הוא
 שהם אין מושיל מה שראויה לנעול גם נעילת ליה אין מושיל כיון
 שפתוח ביום רבים בוקעין ובירושלים באמת היה נעלת בליה ולכך
 נקט ר"י הכי וס"ס דמסקנא ליה לריך לנעול היינו אס כבעת טלול
 לריך שהיה נעול כדי שהיה ג' מהיות וכדאמר לב"ש כשהוא יולא
 ונכנס נועל ופשיט ליה דל"ה וז"ע לנע"ד על מ"ס התוספות שם ד"ה
 ולר"י נראה דפריך משום דמשמע ליה דב"ה לא בעי נעילה וכן אמר
 בסמוך דבבביתא לא מפרש בדברי ב"ה כמו בדברי ב"ש ולכאורה
 אין זה נראה דחך על גב דלא מפרשינן נעילה בדברי ב"ה כמו
 בדברי ב"ש היינו לענין שהיה לריך לנעול בכניסה ויחילת אפילו ביום
 אכל מכל מקום ע"כ בעינן כשהיה נעלת בליה למען ידעו כי אינו
 מאור לרבים כל עתה ואין קו' מנעילה אליבא דב"ה עליה דר"י אפי'
 תומא

ממש ומעשה רב דר"י פסק הכי גבי אבולי והדעה ואף ש"ל דר"י
 סבר שהיה נעלות ממש מכל מקום כיון דכש"ס דחיק לומר לא
 ראויה לנעול משמע דכדי הלכתא וליך שהיה בדברי הרמב"ם ה"ה
 דליכה רק ב' מהיות מכל מקום בשם ד' מהיות מוצא דס"ל דלא
 אהו רבים ומבעלי וגם פסק לך מהיותין ד' חך שרבים נכנסין כו'
 ואפילו זה כנ"ל ופרטא יותר מטער הוי רש"י לשבת וכמס"ל לשון
 הרמב"ם גבי פסין כהכב וכדי הם כחירות שהרבים בוקעין בהם
 וכ"כ שם כה"ל מבי דפריך הנבוי במלואו ונפרך כה"ל כנגדו לר"ה
 כה"ל מותרת שהחל שרבים בוקעין ונכנסין ב"ו ויולחין ב"ו הרי היא
 רש"י גמורה עכ"ל וכו' נקט רש"י גמורה דמיידי בפרטא בעשר דחלך
 עותרת חך לנעול ולעיל גבי פסין מיידי חך ביוהר מעשר שכי
 פסין ככ"ג אמה ושליש ומדמי לה לחירות ולכך כחב שם סתם
 שנעשה כל מה שבניהם רש"י דמיידי שם לענין דהוי רש"י לזרוב
 אכל לא לנעול רק להסקות בהמה אס היא חך שרקולו הכונים
 ובחמת ל"ע מה שכתב גבי פסין והרי הם כחירות כו' ולכאורה חלי
 חו"י דהא בש"ס אמרין דלרבנן דהקילו בפסין כ"ש חירות ללא
 יוח' השמישתי כ"כ ואפשר ש"כ חכמתו להפסין הם כמות היחיד חף
 על גב דניהח השמישתי והרי הם כחירות ללא יוחא השמישתי
 דלא קפדינן בין יוחא השמישתי או לא ויותר נראה כוונתו דוודאי
 לאו כל חירות לא יוחא השמישתי דאיכה דלית ליה גידודי וכו'
 מעבר רחב וס"ס דקאמר אי לימא רבנן פשיטא מה בהם דניהח'
 השמישתי' כו' ר"ל דעכ"פ לית ליה למתק ה"ר דחי מוקמית ליה בג'ו
 יוחא השמישתי' ולמאי דמשני לעולם רבנן היא ור"ה לעומתא אינעדין ל'
 הוחא מלתא דחלך כפשיט' חף במקום דיהח השמישתי' הוי רש"י
 לשבת ולכך כתב הרמב"ם והרי הם כחירות כו' דלמסק' מלתא
 דחלך ממוקמא בכל גוויי חף דלית ליה גידודי וכו' מעבר רחב
 דניהח השמישתי' אפי"ה הוי רש"י :

ובצאתי בכפר מעשה רוקח שהיבר הכס ספרדי על הרמב"ם
 ונראה הכפר שם הדוכים מכת"י גלוים קדמונים
 כתוב שם העתיק מלשון תה"ל להרשב"ה (והוא תה"א שהיבר על
 ספר עבודת הקודש שהוא הקלר ממנו) וז"ל וכ"פ הרב ר' מהס ז"ל
 כחני כו' עוד יש לדקדק בדבריו שהוא פסק כו' יוחן במחילות
 דנקיטות רבים כר"ה ואין מדינה נעשה רש"י אה"כ יש לה דלחות
 ונעלות בליה וכתב"ס בפ"ה מה"ל עירובין וכו' שנה כתב דאין
 נקיעה הרבים מנעלת שך ב' הורק לבין הפסין כו' וזה הימא חף
 כר"ה דהמר כאן הוה ר"י ור"ה רב ז"ל מזה שטר' לבי חזי
 לר"י דירושלים ור"ה דהורק לבין הפסין ואולי רב ז"ל סבר דר"י
 ור"א תרווייהו כחדא שיטת' קיימו והתרווייהו כאן הוה ר"י וס"ל גם
 קנת ספרים מלאחי כתוב בהם גרסא זו כאן הוה ר"י ולא ס"ל
 והל"ה ירושלים כו' אלא כאן הוה ר"י וס"ל ואל"ה להלום גרסא זו
 עכ"ל והסג מס עכשפס דברי הרמב"ם אהדדי מהך דפ"ה דעירובין
 יפה כקשה דאפילו הימא כמ"ס ה"ה דלאו דוקא נעלות אלא ראויה
 ליעול מכל מקום שם א"ל להך כמ"ל דלכך בעינן דלחות ראויה
 לנעול שהיה שם ד' מהיות דוקא בהם כפי"ז דבעינן דמיידי בעי
 כותלים לבד אפשר לומר כן משה"כ בפ"ה דעירובין ככתב וכן דין
 במדינה שהוא מוקפות חומה גבוה יו"ד טפחים שיב לה דלחות
 ונעלות בליה רש"י הוא לשון זה מבמע חף בגוונא שהיה מוקפת
 חומה מכל ג' אלא שבחמלט יש פילוש מכוון משער לשער בעי דלחות
 עכ"פ ואל"ה דר"ה פשיטא דה"ל דהא עכ"פ יש כאן שם ד' מהיות
 ועדיף טפי שיב גם כן ב' מהיות מעליית' ודוחק יש לפרש כיון
 לפעמים מבכחו שבהך היקף החומה כההים כמים וממלאים כל
 האורך מנורה למערב בלופן דלא מייכרי מהיות לכוין ודרוס והפילוש
 שבחמלט הוא הסוגר בין שני כותלין לבד ואין כאן שם ד' מהיות
 כיון שמהיות לכן ודרוס אין נכרין כלל ולכך נקט שיב לה דלחות
 דככה"ג בכל גוונא הוה רש"י וז"ע ומ"ס הרשב"ה ואולי הרב סבר
 כו' אינו מוכן שאין יסבור כן נגד ב"ס ערוך דר"י אמר כאן הוה ר"י
 ולא ס"ל ואפשר כוונתו ע"כ מ"ג אחר כך מה שמלא בקלת ספי"ס
 בגרסא כהיך חלא שכתב שח"ה להלום גרסא זו וליישב גרסא זו
 היה נענ"ד דבמת דעה רבנו אפרים הביאו בעל המהור דר"ה לא
 [חזק או"ח]

ובכל עורח הזה לא נהה דעתי דלפי"ז ע"כ הא דמי רבנן אין זקועת רבים מצטלין בין הפסין היינו כשי' שם צאר שאז אין מסור לרבי' אבל בלא צאר למה לא יהי' מסור כיון שעומד ברה"ק ולא משמע כן בסוגי' הגמי' גבי הכ' דר"א הזור' לבין הפסין כו' מק' פשיטא ומשני לא לריבא דעביד פסין ברה"ק פי' בלא צאר ומק' הא גמי' פשיטא אי לאו דבעינא מחילה כו' ומשני ל"ל דבקעי צי' רבים כו' משמע דאיירי בלא צאר ובקעי צי' רבים ועומד ברה"ק ואפי"ה אין מצטלין מחילה לר"א אף שזה מסור הוא לרבים :

ד רק צלשון הרמזים ז"ל ראיתי שינוי צד מלשון הגמי' שהעתיק מימרה דר"א הזורק לבין הפסין כו' ובמקום דמשני בש"ס לא נזכרה דעבד קעין פסין כו' ברה"ק כו' כי הוא ז"ל ואפי' עשה קעין כו' בצקעה בלא צאר כו' ואח"כ ואפילו רבים בוקעים ועוזרין כו' והרי הן כחלירות כו' עכ"ל והרי הצקעה כרמלית היא כמבואר בש"ס ובמזמ"ס גבי רשויות שבת וגם היא רשות המיוחדת לבעלי השדה שזורעין אותה צימות הגשמים כמבואר בש"ס דשם צקעה נופל על שדה הנזרעת ואינה מסורה לרבים ואף שהרבים בוקעים בה אין עליו דין רה"ק כ"ז שלא נתנו להם מרשותם דרך עליו והרי הן כחלירות של יחיד וכמש"ל שזה טעם חזר שרבים נכנסים כו' רה"ק לשבת ; דעת השב"ח ולכן לא כי הרמזים שהיו עומדים ברה"ק כו' דבאמת הם עומדים ברה"ק כו' ובלא צאר רבים מצטלין את המחילה ולדעתו זה דקדוק נכון בלשון הרמזים ומתיישבו כל דבריו :

ובזה הרוחנו תירוץ לקושיה התוס' שהקי' דלרבנן כל חיי תעשה רה"ק ומקוף לה סולמא דזור וכ"ש מקוף ג"כ חוקיעוס ותירוטא שהי' לחלק בין מחילה העשויה בידי אדם לעשויה בידי שמים נענין ציטול מחילה הוא אללי דחוק מאד דכיון דבאמת קי"ל מחילה בידי שמים שמה מחילה והזורק לתוכו חייב מנין לנו לחלק נענין ציטול בקיע' רבי' בין זו לזו. ואם הבכרה מביאנו מק"ו כ"ש נמי מקוף חוקיעוס להורות דרבי' מצטלי מחילה נימא דהיי"ה עשויה בידי אדם דמי"ש :

ולפמ"ש ינחה דבאמת אין חילוק צד וגם לרבנן ס"ל למסקנא דרבי' מצטלי מחילה אף אם עשויה בידי אדם כירושלים ושאינו פסין דאין מסור לרבים כמש"ל ולק"מ ק"ו דא"י תעשה רה"ק כו' דרבים מצטלי המחילה אף לרבנן :

וגם מתורץ לפ"ז מה שקשה לפי הגר"ח מודעת החו"ה והרמז"ן דלרבנן ירושלים היתה מתערבת בשם ד' מחילות ובלה"פ לפירוש יתיר מעשר וקי' עובד דהא ע"כ גם לרבנן לא פליגי על עובדא דהלל הזקן וצני' בתורה שהשיבו ירושלים לרה"ק גמורי' צפ"ל אלו דברים צפסחים והקי' שם תוס' למה היתה רה"ק הא היו לה דלתות כו' ות"י דאיירי לאחר שפירשה וזה התי' לא יעלה לדברי חכמים דמערבין צה"פ אכתי ק' למה לא תקפו הפרז' צה"פ ויהי' יתיר בשם ד' מחילות דהא נשאר צד עומד מרובה על הפרז' מדאכלו קדשים ופסחים הנאסרים בלא מחילה וכמש"ל מדי' תוס' צב"מ פי' הוצד ולמה לא עשו צה"פ להחיר העלעול צבולה. וכן צמ"ס סוכה פי' לולב וערבה צראשונה הי' הכל מולביחין לולביחין לכה רבות כו' והיו צאין לידי סכנה התקינו שיהא כ"ה נוטל צבוחו כו' משניע שלא הי' אפשר לנטול צירושלים והיו הכל מולביחין לולביחין מערב לעזרה. וקי' ג"כ דאף אי נימא דמיירי לאחר שפירשו צה פרזות עכ"ז לרבנן הי' לתקן כל הפרזות ע"י צה"פ ולהביא כל לולביחין מצע"י לחזר שאז היו מותרין למחר לנטולין בכל העיר דכל הנירתי' וקרפופי' רשות אי' הן לכלים שצבתו בהן או לערב כל העיר רק לעשות שור' כדי עיר של רבי' שהי' צד תיקון גדול שלא יבואו לרדי סכנה. אלא ודאי דגם לרבנן אין תיקון לרה"ק כ"ה צדלתו' כו' כרי' יוחנן וכמש"ל :

כ"ז כתבנו לפי דעת הרשב"א והמגיד והגמ"י חליבא דהרמזים"ס דס"ל שפוסק כחכמי' גבי פסין. ליישבו מסתרה. ושאלך לדעת זו צרור ומבואר שאין מערבין עיר שיש בה דרך הרבים כ"ה צדלתות ועולות ועכ"פ ראויות לנטול אבל לא צה"פ וצ"ש ד' מחילות. וזה מפורש בדבריו ז"ל כמו שהארכנו לעיל :

אבל לולי דמסתפינא חמינא שאין הכרח צרור שיפסוק הרמזים"ס כחכמי' גבי פסין שאף בדרך הרבי' אין מצטלין המחילה שהרי לא הזכיר הרמזים"ס דרך הרבי' צדבריו כלל רק כחצ שרבי' בוקעים ועוברי' כו' הרי הן כחלירות כו' ויש לפרש כוונתו שאין שם דרך קצוע לרבי' רק עכ"פ רבי' בוקעים ועוברים צו לפעמים כמו צמזוי המפולש לרה"ק ואין זו קרוי צקיעה גמורה לבעל כח המחילה ולא גרע ממבוארות המפולשות כו' דשרי צה"פ או צדלת שאינה נעלמת לחמי"ה. ה"ג דכותה. ואולי לזה שונה וכתב ואפילו היו עומדים בצקעה כו' ולא כי ברה"ק כו' כל' הגמי' דאז היו משתמע שרבי' בוקעים ועוברים כמו דרך הרבים לזה כחצ בצקעה דאז מסתמא אין שם צקיעה גמורה והרי הן כחלירות כו' וגם מ"ש הרמזים"ס ז"ל גבי חזר שרבים נכנסין כו' הוא רה"ק לשבת יש לפרש ע"ז"ז כמ"ש נמשלה לפי דברי ר"י קר"י ר"מ רמז"ן דיש לפרש כן הך משנה דחזר כו' לפי מסקנא דרה"ק לטומא' אינטימא לא. והוא ג"כ מוכרח בסוגי' דרב גבי מצוי שנפרץ צמולאו לחזר כו' והארכתי כבר צד זה עולה ופה גם צדברי רמזים"ס שכי' ג"כ מימרה דרב מצוי שנפרץ צמולאו כו' מצוי אסור שהוא כמפולש וחזר מותרת שחזר שרבים נכנסים כו' הוא רה"ק כו' הרי לא דקדק הרמזים"ס לכתוב שאפי' דרך הרבים עוברת צה"ק מותרת רק מפני דבבכרה כיון שהחזר מפולש משני לדיון הרי הרבים בוקעים ועוברים שם לפרקים כמו מצוי המפולש והוא מותרת דגשמע ממולא כיון שהוא מפולש כמש"ל צדברי רב עגמו צגמרה והרי עתה קרוב נפרץ החזר והמצוי צדא"י יש להרבים דרך אחרת שעברו צה תמיד רק עתה מקלרים דרכם עלי' ואין זו צקיעה כלל לבעל כח המחילות ולפי"ז עלו דברי הרמזים"ס לנכון צשיעת הי"ק רבו והר"ה והרמז"ן שכתב לעיל. וגם גבי חזר אם דרך קצוע לרבים הוא רה"ק גם לשצ' לשע"י זו ואפשר גם השב"ח מורה לזה. וכבר כתבתי לעיל צד זה מה שיש צו די לעי"ד. אבל מה אע"פ ובע"ל דעתי נגד הרשב"א והגמ"י והגמ"י שכתבו דע"י הרמזים"ס כחכמים דפסין ולא דאין חנוכי' צדבר הזה להכריע :

אמנם חלילה להביא ראיה מזה להקל לערב עיר שיש בה דרך הרבים בלא דלתות היפוך המבואר צדברי הרמזים"ס צפירוש כמה פעמים דעתינן דלתות ועולות ועכ"פ ראויות לנטול כמש"ל צאורק ואין לה"פ מועיל כלל צד זה אף שיש ד' מחילות כמו מדינה המוקפת וכדעת הר"י והר"ה"ש והר"ה"ה והרמז"ן וריעב"א שכולם סוצרים ועולה ממש. וכן דעת הרע"ב שאף שפסק צפירוש גבי פסין כחכמים ולא כרי' יהודה אפי"ה כי צשבת פרק הזורק צגדר רה"ק מדינה המוקפת הומה ודלתות' ועולות כו' הרי גם דעת הרע"ב דצעי ועולת דלתות ומזה זה הביא מעכ"ת ראויה מדברי הרע"ב להקל :

וגם מה שהביא מעכ"ת ראיה מדברי שאלחות וצה"ג שכתבו צרייתא דשבת זו היא רה"ק כו' ובגמ' מקוף לה דאחי' למעוטי דרי' יהודה דפסין ש"מ דאינוהו נמי כרבנן ס"ל אינו ראיה מנמנה עעמים הדא דלאו משום דיוקא נקטו לה ורק להורות עיקר דיני רשויות שבת המבוארים צו צברייתא ולא משום דיוקא דזו היא כו'. ועוד דאף שיפסקו כחכמים אין רא"י שיפסקו דלא כרי' יוחנן דירושלים. וצדברי הרמזים"ס והרע"ב לדברי מעכ"ת יוכיחו שפסקו כרבנן דפסין ואפי"ה פסקו דעתינן דלתות. והרי גם הר"י ק' כתב לצרייתא דזו היא כו' צשבת פי"ק ואפי"ה פסק להא דרי' יוחנן דירושלים כו' ולולי שהגאונים קדמאי פסקו כרי' יוחנן לא היה הר"י ק' פוסק כמותו שעפ"י רוב דברי הר"י ק' צנוס עפ"י ה"ג והגאונים. וידעתי שגם הוד מעכ"ת לא הביא זאת לראיה צרורה רק לחלוני דמילתא ואין כאן ראיה כלל וכלל : וכן מבואר להדיא צסמ"ג מלות ערובין שהביא שם הך דרי' יוחנן דירושלים כו' וצביאור וגם אח"כ צהביאו דברי צה"ג על פסוק ולא תולאו משא מצתיכס כו' דקאי על גזרת שלמה כו' דמה"ת היתה ירושלים רה"ק רק מדרבנן אסור לנטול בלא עירוב עיי"ש וגם אח"כ צדיון עיר של רבים והיא של רבים שמערבין אותה צשיור כתב דהיינו דוקא כגון ירושלים שדלתות' נעולות צלילה כו' וכ"כ הסמ"ק הביאן הבי"ס סי' שצ"ב. וכן הביא הסמ"ג

דאמרו תרויהו⁷⁰ כאן הודיע כחן כו' כאן וסבירא ליה⁷⁸ מי סבירא ליה הכי דמפרש⁷⁹ מילתייהו דרבנן מכלל דהכי סבירא ליה, האמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן ירושלים אלמלא דלתותיה נעולות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים (ו). כי ירושלים רשות הרבים שלה מכוון משער לשער ומפולג ויש זה דריסת שסי רצוא ורוחצ שש עשרה אמה ואלמלא שנועלין דלחומ נכל לילה חייבין עליה בשנת משום רשות הרבים. אכל נעילת דלת משויא לה כחצר של רבים ומערבין את כולה. וכל זמן שלא ערבו הויא כרמליה ולא מחייבי עלה. והכי נמי אמרינן דפרק צמרא דירושלים כרמליה היא אבל אי לאו נעילת דלת⁸⁰ לא הוה מיערבא⁸⁰, אלמא קסבר ר' יוחנן דאתו רבים ומבטלי למחיצתא. אלא כאן ולא סבירא ליה כרבנן אלא כר' יהודה דסבר דאתו רבים ומבטלי למחיצתא. ורמי דרבי יהודה אדר' יהודה ורמי דרבנן אדרבנן דתניא לקמן בפרק כל גגות (נט, ב) יתר על כן אמר ר' יהודה מי שיש לו שני בתים משני צידי רשות הרבים עושה לחי מיכן ולחי מיכן קורה מיכן וקורה מיכן ונושא ונותן באמצע. אמרו לו אין מערבים רשות הרבים בכך. (כב, א) קשיא דר' יהודה אדר' יהודה דבמתני' אית ליה דאתו רבים ומבטלי מחיצתא והתם גבי שני בתים לא אתו רבים ומבטלי מחיצתא ולהפך קשיא דרבנן אדרבנן. דר' יהודה אדר' יהודה לא קשיא התם גבי שני בתים איכא שתי מחיצות של שני הבתים. הכא במתני' גבי פסין ליכא שתי מחיצות. דרבנן אדרבנן לא קשיא הכא גבי פסין איכא שם ארבע מחיצות. שיש שמי אמות היכר דופן לכל רוח התם גבי שני בתים ליכא ארבע מחיצות. ולא בעי לשינויי דר' יוחנן אדר' יוחנן דרבים שהם ששים רבוא כמו ברשות הרבים שבירושלים מבטלי

כנישתא דדניאל תלתא פרסי⁷⁰ בשבתא. שמעתי שאומרים עליכם שאמס צאים מנרניש לני כנישתא דדניאל בשבתא. מקום [היה]⁷¹ צנצל שהיה דניאל מתפלל שם כדכתיב וכיון פמחין ליה נעילתיה לקבל ירושלים. אמאי קא סמכיתו אבורגנין. שיש צורגנין משצעים אמה לשצעים אמה. האמר אבא דאבוך משמיה דרב אין בורגנין בבבל. נפיק אחוי ליה הני⁷² מתואתא עירות חריצות⁷³ ונשארן שם מחילות קיימות מן הצמים. דמבלען בתוך שבעים אמה ושיריים. שני שלישי אמה דהוא שיעור קרפף⁷⁴ סאמיס כחצר המשכן כדאמרינן לקמן. וחנן

בכיצד מעברין (נה, ב) נוחנין קרפף לעיר לכל שצעים אמה ושיריים סמוך לעיר הוי עיר ואמרינן התם צכילד מעברין נפש שלא נפרטה. מלצת קצר מתעצרת עם העיר ואף על פי שאינה ציט ממשה. ופירש רבינו שמואל זצ"ל שהיו מובלעות

זו בזו באלכסון אבל לא באמצע הדרך ומשום הכי אישתלי רב חסדא ואמר ליה אמאי סמכיתו אבורגנין ושמעין מינה דהבלעת אלכסון הויא נמי הבלעה:

7 [תנן ר' יהודה אומר (כב, א) אם היתה דרך הרבים מפסקת. להני פסין שבקיעת רבים בין הפסין הוא. יסלקנה לבקיעה⁷⁷ לצדדין ויעקם את הדרך חוצה לבין הפסין כדי שלא יבקעו שם רבים ויבטלו מחיצות. ויסתום שם את הפסין או ימלא קוצים פן יעברו עוד דרך שם. דקסבר ר' יהודה אתו רבים ומבטלי מחיצתא. ר' יוחנן ור' אלעזר

שרוצה 77. לבקיעה: ד לבקעה 78. [כאן וסבירא ליה]: א פ חסר 79. דמפרש: ד (דמפרש) [דמדמפרש] 80. לא הוה מיערבא: ד הוה (מיערבא) [ר"ה]

69. או לכיוצא בו: נ וכיוצא בו 70. פרסי: ד פרסא 71. [היה]: א פ חסר 72. הני: ד הנך 73. קרפף: א קרפף וכן להלן 74. שבעים: ב פ' וכן להלן 75. אפילו: ב אבל נ ואפי' 76. שירצה: נ

לו דברי ר' יוחנן ורבי אלעזר נאמרו אליבא דרבנן, שרבינו לא העתיקם כאן, הסוברים שאינו צריך לסלק מה"ד לצדדין.

לד אך תוס' (ד"ה אחוי), רשב"א ועוד ראשונים פירשו "כפרים קטנים" ודנו בהסבר זה. לה לא מצאנו מקור נוסף לדברי הרשב"ם.

אור זרוע

מחיצות אבל רבים דמתני' ליכא⁸¹ ששים רבוא דמסתמא ליכא ששים רבוא בין הפסין הנהו כרבנן סבירא ליה דלא מבטלי מחיצתא. ולעולם כאן וסבירא ליה דאף על גב דלא הותרו פסי ביראות אלא לעולי רגלים ואיכא ששים רבוא מכל מקום בין הפסין לא עברו ששים רבוא שיבטלו המחיצות. לא ניחא ליה למימר הכי דרבים אפילו אינם ששים רבוא מבטלי מחיצתא למאן דאית ליה דרבים מבטלי ליה מחיצתא⁸². ונראה דר' יוחנן דלא כר' יהודה ולא כרבנן דלר' יהודה היכא דאיכא שתי מחיצות מעלייתא לא מבטלי מחיצתא וכל שכן בארבע מחיצות דלא מבטלי להו רבים ולרבנן אפילו היכא דאיכא שם ארבעה מחיצות לא מבטלי להו רבים מעתה לכולי עלמא לא מבטלי רבים מחיצות ירושלים דהא איכא ארבעה מחיצות מעלייתא מעתה ר' יוחנן דלא כמאן⁸³.

← ורבינו שמשון זצ"ל פירש בפרק קמא דר' יוחנן כרבי יהודה ואירי דהך דר' יוחנן במבואות שיש שערים לארבע רוחות דליכא שתי מחיצות לעומד באמצע הרוחב⁸⁴.

← ואיני מבין דאין זה כי אם שם ארבע מחיצות ולרבנן מהני ולר' יהודה לא מהני⁸⁵. ותו דתנן בפרק המוצא תפילין (קא, א) לא יעמוד אדם ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד⁸⁶ ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים⁸⁷ אלא אם כן עשה מחיצה

גבוהה עשרה טפחים דברי ר' מאיר. אמרו לו מעשה בשוק של פטמים שהיה בירושלים שהיו נועלין ומניחין את המפתח בחלון שעל גבי הפתח. ורבנן אמר ר' מאיר רשות הרבים מהדרו לית אינהו כרמלית דאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן ירושלים אלמלא דלתותיה ננעלות בלילה חייבים עליה משום רשות הרבים. אמר רב פפא כאן קודם שנפרצו בה פירצות כאן לאחר שנפרצו בה פירצות היה⁸⁸ ודר' יוחנן דהויה כרמלית קודם שנפרצו בה פירצות אלמא רבי יוחנן במחיצות מעלייתא איירי כמו מחיצות ירושלים דאיכא ארבע מחיצות ואפילו הכי אתו רבים ומבטלי מחיצתא. אלא ודאי ר' יוחנן טעמא דנפשיה קאמר ולית ליה →

לא⁸⁹ דר' יהודה ולא דרבנן. והכי נמי אשכחן במסכת שבת בפרק במה אשה (ס, א) דתנן ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה ואמרינן בגמ' (סא, ב) הא יש ברגלו מכה⁹⁰ נפיק, בהי מינייהו נפיק אמר רב הונא באותה שיש בה מכה⁹¹ וחייא בר רב אמר באותה שאין בה מכה. ואף רבי יוחנן סבירא ליה להא דרב הונא דאמר ליה רבי יוחנן לרב שמן בר אבא הב לי מסנאי יהב⁹² ליה דימין אמר ליה עשיתה מכה. ודילמא כחייא בר רב סבירא ליה והכי קאמר ליה עשית של שמאל מכה ואזרא רבי יוחנן לטעמיה דאמר ר' יוחנן כתפילין כך מנעלין מה תפילין בשמאל

לאחר שנפרצו בה פרצות (היה) היא] 85. לא: פ חסר 86. מכה: א פ נוסף וחייא בר רב אמר באותה שאין בה מכה 87. מכה: ד נוסף אלמא קסבר סנדל לשום צער עביד 88. יהב: א פ הב'

81. ליכא: א דליכא 82. ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד: א ברשות הרבים היחיד ויפתח ברשות הרבים 83. ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים: ד ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד 84. היה: ד [מתניתין

המבטלת את המחיצות, ובעיקר הענין סובר כרבנן. ונראה שהתרוץ שמביא רבינו הוא תרוץ ר"י המובא בתוספות (ר"ה חייבין) ובתוספות רא"ש (תרוץ ראשון) וכן בתוס' ר"פ שם מובא במפורש שר' יוחנן כר' יהודה כמוכא ברבינו, וממילא רבי' שמשון כאן אינו אלא הר"ש משנן תלמיד ר"י הזקן ולא הר"ש מקוצי.

מ שאלת רבינו לא כוונה שהרי בפסי ביראות התיר גם ר' יהודה בשם של ד' מחיצות אלא שכשיש רבים מתבטלת המחיצה. ואפשר שרבינו מסתמך על הגמרא לעיל (י, א) שלא התיר ר' יהודה אלא בפתח של פחות מיי"ג אמה ושליש, וממילא זו נחשבת מחיצה.

לז רבינו מוכיח מהגמרא שאין מקום לחלק לר' יוחנן בין ששים ריבוא לפחות מכך, וכך אומר הוא לקמן (בשלהי אות י') ביחס לט"ז אמה.

לח רשב"א ור"ן (כאן ד"ה הכא) כתבו שר' יוחנן כר' יהודה, אלא שחולק במספר המחיצות ולדעתו יש צורך בג' מחיצות מדאורייתא.

לט בתוספות רא"ש (ר"ה אלא) ובתוספות רבי' פרץ (ד"ה התם) מוכא תרוץ על קושיא זו בשם הר"ש מקוצי אולם תוכן התירוץ שונה בכל מקום. התירוץ בשמו בתרא"ש כתרוץ הרשב"א והר"ן שהובא בהערה הקודמת. לפי התרוץ בתוס' ר"פ אין ר' יוחנן סובר כר' יהודה אלא בבקיעת רבים

אף מנעלין בשמאל. מיתבי כשהוא נועל נועל של ימין ואחר כך נועל של שמאל. אמר ר' יוסף השתא דתנא במתניתא הכי ואמר ר' יוחנן הכי דעבד הכי עביד ודעבד הכי עביד. אמר ליה אביי ודילמא ר' יוחנן להא מתניתא לא הוה⁸⁹ שמיע ליה⁹⁰ ואי נמי שמיע ליה וקסבר אין הלכה כאותה משנה. הא למדת דר' יוחנן טעמא דנפשיה קאמר ופליג אמתניתא אף על גב דלא אשכח תנא דקאי כוותיה.

ותנן בבבא בתרא בגט פשוט (קע, ב) מי שפרע מקצת חובו ר' יהודה אומר יחליף ור' יוסי אומר יכתוב שובר. אמר רב הונא אמר רב אין הלכה לא כר' יהודה ולא כרבי יוסי אלא בית דין מקרעין את השטר וכותבין לו שטר אחר מזמן ראשון פליג אתרוייהו אף על גב דליכא תנא דקאי כוותיה.

וכי האי גוונא איתא בפרק קמא דשחיטת חולין (יה, ב) בהלכה דמוגרמת ובפרק ערבי פסחים (ק, א) גבי פורס מפה ומקדש.

והיינו טעמא מפני שהם אמוראים קדמונים ולמדו לפני התנאים ובדבר ששמעו מפי רבותיהם התנאים היה להם כח לחלוק על שאר תנאים. ולעולם ר' יוחנן לית ליה בשמעתין לא דר' יהודה ולא דרבנן אלא טעמא דנפשיה וקבלתו מרבותיו התנאים אית ליה דאתו רבים ומבטלי אפילו מחיצות גמורות. ולא רשות הרבים גמורה דהיינו ששים רבוא ורחב שש עשרה אמה בלבד מבטלי להו למחיצות לר' יוחנן אלא אפילו רבים דעלמא שאינם ששים רבוא ואפילו אינו רחב שש עשרה. דהא רוחב אויר הפסין שלש עשרה אמה ושליש ומותבינן ושנינן

מפסי ביראות ארשות הרבים דירושלים^{מא}. ואי איתא לדר' יוחנן אם כן בכל מבואות דבקיעי רבים אף על גב דלא רויחי שש עשרה אמה ואף על גב דליכא ששים רבוא צריכי דלתות וצריכי שיהו נעולות בכל לילה ואי לאו הכי אתו⁹¹ רבים ומבטלי להו⁹² למחיצתא ולא מהני בהו⁹³ עירוב.

מיהו לעיל^{מב} פסקית הלכתא⁹⁴ דמבואות המפולשין לרשות הרבים ואינו רחב שש עשרה אמה דסגי ליה בפתח מיכן ולחי או קורה מיכן ולא בעי דלת כלל. הילכך ליתא לדר' יוחנן אפילו ברוחב שש עשרה אמה ואיכא ששים רבוא דאפילו בשתי מחיצות מעלייתא לא אתו רבים ומבטלי למחיצתא כרבנן דהא

כל היכא דאיכא שתי מחיצות מעלייתא⁹⁶ אפילו רחב שש עשרה אמה ובקעי בה⁹⁵ ששים רבוא לא אתו רבים ומבטלי מחיצתא. וכן אי ליכא שום מחיצה מעלייתא⁹⁶ אלא שם ארבע מחיצות כמו פסי ביראות.

חד טעמא הוא דמותבינן ושנינן להו אהרדימיג^ל. [יא] תנן (כב, ב) אחד בור הרבים [ובאר הרבים]⁹⁷ ואחד באר⁹⁸ היחיד עושים להם פסים צור הרגים אי פסקי מיא מדכרי אהדדי באר היחיד נמי טרי דהא לא פסקי מיא. אבל לבור היחיד דאיכא תרתי לריעותא דפסקי מיא ולא מדכרי אהרדי עושין לו מחיצה גבוהה עשרה⁹⁹ טפחים דברי ר' עקיבה, ר' יהודה בן בבא אומר אין עושין פסין אלא לבאר הרבים בלבד דליכא מרמי למעליותא חדא דלא פסקי מיא ותו דאפילו פסקי מיא ויהיו אסורים לטלטל בין הפסין כדאמר לעיל (ב, א) מים אין כאן מחיצה אין כאן אפילו הכי שרי הואיל¹⁰⁰ ורבים הם¹⁰¹, מדכרי אהרדי ולא אתי לטלטולי. ולשאר דהיינו בור הרבים ובאר היחיד עושין להם חגורה עשרה

89. הוה: ד חסר 90. ליה: ד ליה [וכו']
 91. אתו: א חסר 92. להו: פ חסר 93. בהו:
 א בעו ד (בעו) [בהו] 94. הלכתא: פ חסר
 95. בה: ו שם 96. אפילו... מעלייתא: ב חסר

מא עיין בתוספות (כב, א ד"ה והא), ובתוספות (י, ב ד"ה וכי חימא), שמפרשים שירושלים דינה כפחות מט"ו אמה משום צורת הפתח, או שמעמידים ברשות רחבה שהוצרה, או שמפרשים שאלת הגמרא כהוא אמינא. אולם רבינו מפרש זאת כהוכחה לדעתו של ר' יוחנן.
 מב לעיל סי' קיא ג וכדעת רב (ו, ב) הפוסק כת"ק דהנניה (ו).

(א) בערוב רשות הרבים. מג רבינו פוסק לקולא כרבנן בענין דלא מבטלי מחיצתא, וכו' יהודה שתי מחיצות מועילות מדאורייתא. ועיין ברמב"ם (פי"ז, לג) שפסק כרבנן הן בדין מחיצות והן בבקיעת הרבים, ובשו"ע (שמה, ז) פסק כרבנן בדין מחיצות.

רשות הרבים^(ה).

כ"ט זד"ה מצוי, וצו"ת שאילת יעב"ץ (סי' ז') צו"ת בית שלמה (סי' כ"ה), ובחזון איש (עירובין ריש סי' מ"ג), ללא שייך ציטול מחילות אלא כשהרבים צוקעים דרך הפרצות של המחילות, דכיון שהמחילות אינן חולצין כראוי בפני העוצרים בטלי מחילותיהן, אבל מה שרבים סובבים תוך המחילות לא מצטלי המחילות, שהרי דלתות נעולות כלילה עושין ירושלים רשות היחיד אף שתוכה ששים רבוא והיא רוכלת העמים.

אכן אם הדרך הוא ללכת על המחילה, דהיינו שעשו מחילות משופעות שאפשר ללכת עליהם כמו תל, והרבים צוקעים עליהם, חשיב כצקיעה דרך פרצות שבמחילות ומצטלי מחילתא, דהא אין המחילות חולצין כראוי בפני העוצרים, כן מצוהר בגמרא (עירובין כ"ז ע"ב) דלרבי יהודה דקוצר אתו רבים ומצטלי מחילתא, אם רבים צוקעים על תל המתלקט י"ט מתוך ד"א, חייבין עליו משום רשות הרבים. וכן מצוהר מהמגן אברהם (סוק"י שס"ג).

(ה) הרשב"א בחידושו (עירובין כ"ז ע"א זד"ה הכא) כתב וז"ל: וקיי"ל כרבי יוחנן, ואע"ג דרבי אלעזר תלמידו חלק עליו ואמר כאן הודיעך וסבירא ליה, אין הלכה כתלמיד במקום הרב, ועוד דמדקמקשה מהא דרבי יוחנן להדיא לעיל בפ"ק (ו' ע"ב) על ההיא דכ"ד מערבין, שמע מינה דהכין הלכתא עכ"ל. וכתב עוד (שם ו' ע"ב צד"ה אלא) שגם הרי"ף פסק כרבי יוחנן דרביה דרבי אלעזר הוא עכ"ל.

וכן פסקו הריטב"א (שם כ"ז ע"א סד"ה כאן) וחידושי הר"ן (שם כ"ז ע"א זד"ה הכא) והמאירי בצ"ת הצחירה (שם י"ז ע"ב זד"ה רבי יהודה). והמאירי הוסיף בזה"ל: ואע"פ שצראשון של שבת (ו' ע"ב) אמרו זו היא, למעוטי דרבי יהודה דאמר אם היה דרך לרבים יסלקנה ללדין, אלא שאין הלכה כרבי יהודה, מכל מקום אין כחה יפה מכחה של משנה זו שאמרנו "כאן ולא סבירא ליה, למדת שהלכה כרבי יהודה" וכו' עכ"ל. וכן פסק צו"ת משכנות יעקב (סי' ק"כ-קכ"א). (א)

(א) עיין בשו"ת משכנות יעקב (סי' קכ"א) דדעת הרמב"ם הוא דאתו רבים ומבטלי מחיצתא, דלא כהמ"מ הנ"ל, והא דכתב הרמב"ם הזורק מרשות הרבים לבין הפסין חייב, כתב ע"ז במשכ"י דכשנעניין ברמב"ם נראה שינוי בזה מלשון הגמרא (עירובין כ' ע"א), שהרמב"ם העתיק מימרא דרבי אלעזר הזורק לבין הפסין חייב פשיטא וכו', ובמקום דמשני הש"ס לא צריכי דעבד כעין פסי ביראות ברשות הרבים וזרק לתוכה חייב, כתב הרמב"ם ואפילו עשה כעין פסי ביראות בבקעה בלא באר כו', ואח"כ כתב ואפילו רבים הבוקעים עוברין בין הפסין כו' והרי הן כחצירות כו' עכ"ל, והרי בקעה כרמלית היא כמבואר בש"ס וברמב"ם גבי רשויות שבת, וגם היא רשות המיוחדת לבעלי שדה הנזרעת ואינה מסורה לרבים, ואף שרבים בוקעים בה אין עליו דין רשות הרבים כל זמן שלא נתנו להם מרשותם דרך עליו, והרי הן כחצירות של יחיד, וזהו הטעם דאמרין בגמרא שם ח' ע"א, כ"ב ע"ב, חצר שרבים נכנסין לה בזו ויוצאין לה בזו כו' רשות היחיד לשבת, ולכן לא כתב הרמב"ם שהיו עומדין ברשות הרבים כו', דבאמת אם עומדים ברשות הרבים כו' ובלא באר, רבים מבטלים את המחיצה עכ"ל עיי"ש.

אמנם הפוסקים כתבו כהמגיד משנה דהרמב"ם ס"ל דלא אתו רבים ומבטלי מחיצתא, משום די"ל דס"ל בדעת הרמב"ם דפלוגתא ר"י ורבנן אם אתו רבים ומבטלי מחיצתא הוא לאו דוקא ברשות הרבים אלא אפילו בכרמלית וברשות היחיד כדעת האו"ז והג"א ועוד. ומדחזינן דאין רבים מבטלים מחיצות בכרמלית ס"ל נמי דגם ברשות הרבים אין הרבים מבטלים מחיצות, דס"ל כחכמים וכרבי אלעזר ראה לעיל (פרק ל"ח סוף אות א' בד"ה וכתב בבית מאיר) דגם המג"א והבית מאיר ס"ל כן. ראה לקמן (סעיף ג').

L

דר' יהודה בהא דתניא⁴⁸ יתר על כן אמר ר' יהודה מי שיש לו שני בתים בשני צידי רשות הרבים וכו' ואמרו לו אין מערבין רשות הרבים בכך כלום, דאע"ג דמדאורייתא בלחי מכאן ולחי מכאן סגי דהא קיימא לן דלחי משום מחיצה, אפי' הכי כיון דליכא שם ארבע מחיצות אתו רבים ומבטלי מחיצתא, והיינו דקאמר ר' יוחנן כאן הודיעוך, כלו' דוקא הכא הוא דאמר ר' הכי, ומיהו לדידי אפי' הכא נמי אמר' דאתו רבים ומבטלי מחיצתא. ומיהו כי אמרין כאן ולא סבירא ליה היינו דוקא לר' יוחנן, אבל לר' אלעזר ודאי הכי סבירא ליה, וכדאמר' לעיל בפרקין אמר' ר' אלעזר הוורק לבין פסי ביראות חייב ואמר' לא צריכא אע"ג דקא בקעי בה רבים⁴⁹.

קשיא דר' יהודה אדר' יהודה קשיא דרבנן אדרבנן, וא"ת ולשני ליה דרבנן אדרבנן לא קשיא דמקולי פסי ביראות שנו כאן וכי היכי דמקלינן בהו לענין פרוץ מרובה על העומד; יש לי לומר דמדקא אמרי אין מערבין רשות הרבים בכך מכלל דאכתי רשות הרבים היא, דמדאורייתא אתו רבים ומבטלי מחיצתא, ואי אפשר להקל על פסי ביראות לעבור על דברי תורה⁵⁰.

דרבנן אדרבנן לא קשיא התם ליכא שם ארבעה מחיצות הכא איכא שם ארבע מחיצות⁵¹, דהא קיימא לן דלחי משום מחיצה, וכדאמר' לעיל⁵² מבוי שאינו ראוי לשתוף הכשרו בלחי הוורק לתוכו חייב, ותירץ דרבנן דאמרי אין מערבין רשות הרבים בכך סבירא להו דלחי משום היכר, ואנן קיימא לן כותייהו ולא מטעמייהו, אלא משום דקיימא לן כר' יוחנן דאמר דבקיעת רבים מבטלת אפי' מחיצות גמורות בירושלם, ואין זה נוח לי, דאם כן [לא] אתי שפיר הא דאמר ר' יוחנן כאן הודיעך כחן של מחיצות ואמר' כאן ולא סבירא ליה ועל הדרך שפרשתי למעלה דלמעוטי מאי, אי למעוטי הא דשני בתים בשני צידי רשות הרבים, שאני התם דליכא אלא שתי מחיצות, דרבנן סבירא להו דג' מחיצות בעינן, לפיכך נראה כדברי האומרים דרבנן בעו שם ארבע מחיצות חשובות בפסי ביראות, אבל לחי כיון דמחיצה גרועה היא בקיעת הרבים מבטלתה⁵³.

והכא איכא שם ארבע מחיצות, וא"ת אם כן ר' יוחנן דאמר כמאן, דהא בין לר' יהודה בין לרבנן כל היכא דאיכא שתי מחיצות גמורות ושם ארבע מחיצות לא אתו רבים ומבטלי מחיצתא, ובירושלם הא הו' שתי מחיצות מעלייתא ושם ארבע מחיצות שהרי היו שם פתחים בראשי הפלושין, י"ל דאיהו סבירא ליה כר' יהודה בחדא ורבנן בחדא, סבירא ליה כרבנן בחדא דג' מחיצות דאורייתא.

(48) לקמן זה, א. (49) ר' תוס' לעיל כ, א ד"ה קמ"ל. (50) והרשב"א תי' קושי' זו באופן אחר, ע"ש. (51) חסר: והקשה הרשב"א. (52) יב, ב. (53) כתירוץ הראשון שברשב"א.

וכר' יהודה בחדא דכל שהרבים בוקעין באותן מחיצות הצריכות מן התורה מבטל להו. וקיימא לן כותיה דר' יוחנן, דאע"ג דר' אלעזר פליג עליה כדמוכח לעיל בפרקין, תלמידיה דר' יוחנן הוה, ועוד דלעיל בפ"ק⁵⁴ בשמעתא דמבואות המפולשין מקשינן מינה ומשמע דסבירא ליה לתלמודא דהכי הלכתא, ומיהו כי אמר' דאתו רבים ומבטלי מחיצתא, ה"מ במחיצות העשויות ברשות הרבים, כגון שיש ביניהן רוחב שש עשרה אמה ושיש שם פתחים מכוונין זה כנגד זה שדומה לדגלי מדבר, אבל מבואות המפולשין לרשות הרבים שאין רחבין שש עשרה אמה לא אמר' בהו אתו רבים ומבטלי מחיצתא, דהא אסיקנא לעיל⁵⁵ דלרבנן עושה צורת הפתח מכאן ולחנניה דלת אע"פ שאינה ננעלת מכאן ולחי או קורה מכאן, אלמא לא אמר' בהו אתו רבים ומבטלי מחיצתא⁵⁶, וראיתי מי שהקשה אם כן בפסי ביראות שאין פתחן רחב אלא שלש עשרה אמה ושליש ובפנים גם כן אינן רחבין ט"ו אמה ושליש היכי אית ליה לר' יהודה בהו דאתו רבים ומבטלי מחיצתא, ולרבנן נמי מנא לן דלית להו האי סברא, דילמא שאני התם דליכא רוחב שש עשרה אמה, ולדידי לאו קושיא היא כלל, דבמבואות המפולשין היינו טעמי' משום דכיון דאין רחבין שש עשרה אמה בשתי מחיצות ידהו נפקי מתורת רשות הרבים, דהרי אין הרבים בוקעין באותן מחיצות הצריכות שם מן התורה, מה שאין כן בפסי ביראות.

[דף כב, ב] אילימא משום דמקיף לה פולגא דצור מהאי גיסא ומחתנא דגדר מהאי גיסא, הוא הדין דהוה מצי לאקשווי לר' יוחנן מדידיה לדידיה, דהא איהו לית ליה שתי מחיצות דאורייתא דהא אמר דירושלם אלמלא דלתותיה נעולות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים, אלא דניחא ליה לאקשווי אפי' תמצא לומ' דאליבא דר' יהודה אמרה⁵⁷.

אי הכי כולי עלמא נמי דהא מקיף ליה אוקיינוס, מהא שמעינן דמקום המוקף גדר עשרה יש לו שעור עד היכן קרוי רשות היחיד, ומיהו משמע דכל היכא דאיכא מחיצות הניכרות סגי, דהא שרי בקרפף אפי' בית חמשת כורים ובית עשרת כורין, ומשמע דמחיצות הניכרות היינו שבאי זה מקום שיעמוד באותו הקף רואה המחיצות הצריכות לו מן התורה⁵⁸.

דילמא מעלות ומורדות קאמרת, כלו' והיינו תל המתלקט עשרה מתוך ארבע, וקס"ד השתא בארץ ישראל דנקט לאו דוקא, ולא נקט הכי אלא משום דבארץ ישראל שכחי מעלות ומורדות, ועקר טעמ' דלא אתו רבים ומבטלי

(54) ו, ב. (55) ו, א. (56) כל זה נמצא ברשב"א ובריטב"א ע"ש. (57) כן תי' בתוד"ה אילימא, ועי' ברשב"א ובריטב"א. (58) וכן דעת הריטב"א, ועי' ברשב"א שמסתפק בזה.

דרבנן אדרבנן לא קשיא התם ליכא שם ד' מחיצות הכא איכא שם ד' מחיצות. קשיא לי התם נמי כשעושה לחי מכאן ולחי מכאן הא איכא שם ד' מחיצות דהא קימא לן לחי משום מחיצה דהיינו טעמא נמי דקיימא לן כאביי בלחי העומד מאליו⁸⁰, ולמאן דאמר לחי משום מחיצה אפילו משום מחיצה דאורייתא קאמר וכדאמר⁸¹ בפרקא קמא⁸² א"ר יהודה מביי הראוי לשיתוף הכשרו בלחי הזורק לתוכו חייב הכשרו בקורה [הזורק] לתוכו פטור קסבר לחי משום מחיצה וקורה משום היכר, וי"ל דלרבנן נמי בעינן שם ד' מחיצות חשובות קצת כפסי ביראות מיהא, אבל לחי מחיצה גרועה היא טובא ובקעת הרבים מבטלתה⁸², וא"נ י"ל דלמא דרבנן דאין מערבין סבירא להו לחי משום היכר ואע"ג דקיימא לן כוותיהו דאין מערבין רשות הרבים בכך לא מטעמיהו אלא מדר' יוחנן דירושלם דבקעת הרבים מבטלת אפילו מחיצות גמורות, כנ"ל⁸³. הכא איכא שם ד' מחיצות. וא"ת אי הכי ר' יוחנן דאמר כמאן, דהא בירושלם ב' מחיצות מעליהא איכא ושם ד' מחיצות איכא דהא איכא פתחים בראשי הפלושין וא"כ רשות היחיד גמורה היא ואין בקיעת הרבים מבטלת מחיצות כאלו בין לר' יהודה בין לרבנן, יש מתרצים⁸⁴ דר' יוחנן בשיטת ר' יהודה אמר לגמרי דירושלם נמי ליכא ב' מחיצות מעליהא דמפולשין היו שתי וערב ורבים בוקעים בהם שתי וערב כפסי ביראות, ואינו מחזור דא"כ כנגד העומד מיהא יהא פטור דהא איכא שתי מחיצות מעליהא, אלא שיש לי לתרץ בזו דשמא ר' יוחנן לא חייב אלא בזורק כנגד הפרץ ואע"פ שאין זה מתחזור, ועוד דבפרק קמא⁸⁵ תניא כיצד מערבין רשות הרבים עושה צורת פתח מכאן ולחי וקורה מכאן, חנניה אומר ב"ש אומרים עושה דלת מכאן וכו' זב"ה אומרים עושין דלת מכאן וקורה מכאן, ואקשינן עלה ורשות הרבים מי מיערבה והתניא יתר על כן אמר ר' יהודה וכו' אמרו לו

אין מערבין רשות הרבים בכך וכי תימא בכך הוא דלא מיערבה הא בדלתות מיערבה והאמר ר' יוחנן ירושלם אלמלא דלתותיה ננעלות בלילה וכו' ואם איתא מאי קושיא דמנא ליה דברייתא דכיצד מערבין רשות הרבים מיירי ברושת המפולש שתי וערב כשוקי ירושלים דתקשי לן הא דר' יוחנן. ויש מתרצים⁸⁶ דר' יוחנן סבר לה כר' יהודה כחדא ורבנן כחדא, סבר לה כר' יהודה דבקיעת הרבים מבטלת מחיצות עד דאיכא שיעור מחיצות דאורייתא מחיצות חשובות וס"ל במחיצות כרבנן דג' מחיצות דאורייתא ולא שתיים והלכך אפילו ירושלם כיון שהיו דרכיה מפולשות אע"פ שהיו לה דלתות בקיעת רבים מבטלתן אלמלא שנעלות בלילה ומעכבין את רגל הרבים מלעבור.

¶ וקיי"ל כר' יוחנן ואע"ג דר' אלעזר תלמידו חלק עליו ואמר כאן הודיעוך וסבירא ליה אין הלכה כתלמיד במקום הרב⁸⁷, ועוד דמדקא מקשה מהא דר' יוחנן להדיא לעיל בפרק קמא⁸⁸ על ההיא ברייתא דכיצד מערבין רשות הרבים שמעינן מינה דהיכן הלכתא, ומיהו דהא דאמר ר' יוחנן דבקיעת הרבים מבטלת מחיצות אימ' מחיצות העשויות בר"ה ויש בניהו רחב שש עשרה אמה⁸⁹ ושפתחיו מכוונים זה כנגד זה שדומה לדגלי מדבר דכיון דבקעי בהו רבים אתיא בקיעת הרבים ומבטלת כח המחיצה והרי הוא רשות הרבים כמות שהיתה, והיינו טעמא דירושלם, אבל מבואות המפולשין אפי' לרשות הרבים ואע"פ שהשערין מכוונים זה כנגד זה אין הילוך הרבים מעכבת ובצורת פתח מכאן ולחי וקורה מכאן סגי ליה וכדאוקימנא ההיא דפ' כיצד מערבין רשות הרבים דמבואות מפולשות לרה"ר קאמר ומשום ההיא דר' יוחנן אוקימנא לה בהכי אלמא אפילו לר' יוחנן סגי ליה בהכי ולא בעינן דלתות נעולות, וכ"ש אם לא היו שערים מכוונים זה כנגד זה שאינן דומין לדגלי מדבר, והיינו מביי עקום⁹⁰ דאוקי רב חנן בר

לעיל ו, ב, ועי' בבב"ל שסד ס"ב ד"ה והוא. א. 81 ו, ב. 82 וכ"כ הריטב"א והר"ן. 83 ובר"ן דחה תרין זה וע"ע בחי' תלמיד רבינו. 84 עי' תוד"ה חייבין. 85 ו, א. 86 כ"ה ברמב"ן במלחמות, ריטב"א ותרו"פ. 87 וכ"ה ברמב"ן ריטב"א ור"ן ודלא כד' הרמב"ם דס"ל דהלכה כר"א וכמ"ש רבינו בחי' א. וכן בעבוה"ק ש"ב ד' כ' דבעי' מכוונים זה כנגד זה

רבה בדבקעי ב"י רבים ואפי' הכי סגי ליה אפילו לרב בצורת פתח מכאן ולחי וקורה מכאן וכ"ש לשמואל דלא בעי אפילו צורת פתח וקיימא לן כרב דאלמא בכי הא לא מבטלא ליה בקיעת הרבים. ל

[כב, ב] אילימא משום דמקיף לה סולמא דצור בחד גיסא וכו' א"ה כולי עלמא נמי. וא"ת למאי דס"ד השתא הוה ליה לאקשווי ליה מדר' יוחנן גופי' דאמר ירושלים אלמלא שדלתותיה נעולות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים, י"ל אי מההיא הוה אמינא דלמא ר' יוחנן כרבנן אמרה להא דארץ ישראל⁹¹, ואי נמי תרי אימוראי אליבא דר' יוחנן⁹².

אי הכי כולי עלמא נמי דהא מקיף ליה ים אוקינוס. מהא שמעינן דמקום המוקף גדר עשרה יש לו שיעור עד היכן קרוי רשות היחיד ויש לעיין דהא אמר ר' יוחנן בפרק הדר⁹³ קרפף יתר מבית סאתים אפי' כור ואפי' כורים הזורק לתוכו חייב מחיצה היא אלא שמחוסרת דירוק, ואם כן עד כמה יהיה שידון כרשות היחיד, והדבר צריך תלמוד⁹⁴.

מעלות ומורדות שבארץ ישראל אין חייבין עליהם משום רה"ר לפי שאינן כדגלי מדבר. קשיא לי מדקאמר שבארץ ישראל ודאי שבארץ ישראל דוקא קאמר דהיינו שבילי בית גלגול דקאמרינן בשלהי שמעתין, הא בחוצה לארץ חייבין עליהם דאלמא רשות הרבים היא והדר קאמר לפי שאינן כדגלי מדבר וכיון שכן אפילו בחוצה לארץ נמי, רה"ר מדגלי מדבר גמרינן

כדגלי מדבר, וכ"ה ברש"י וריטב"א לעיל ו, א וברמב"ן במלחמות לפנינו ובחי' נט, א ובא"ז בסי' קכט וסי' קנד, ובראב"ה עירובין סי' שעט, ועי' במג"א שמה סק"ו ובפרמ"ג שם. ובעיקר מ"ש"כ רבינו דבקיעת רבים מבטלת רק מחיצות ברה"ר וכו', אודל לשיטתו גם לעיל ו, א. ודלא כתור"ש שם וריטב"א והג"א שם דפליגי בזה וס"ל דגם במפולש בקיעת רבים מבטלת מחיצות עי"ש. 91 וכע"ז בתוד"ה אילימא ובר"ן, ועי' בחזו"א בסי' מג שתמה דל"ש בקיעת רבים אלא בבוקעים דרך המחיצות, וראה בחכ"צ סי' לו, ומש"כ בבאוריים בעבוה"ק שם. 92 וכ"ה ברטב"א. 93 ו, א. 94 וברטב"א ור"ן כ' דבעי' שיראה עצמו בתוך המחיצות, ועי' תוד"ה דילמא ובבב"ל שמו ס"ג שכ' דלתוס' ס"ל דגם היקף של כורים הוא רה"ר, ולרמב"ן (שהובא ברטב"א) איכא שיעור, ומ"מ כ' בבב"ל דגם

לה כדאיתא בפרק הזורק⁹⁵ וכל שאינו דומה לדגלי מדבר אינו נידון משום רשות הרבים⁹⁶, עוד ראיתי להראב"ד ז"ל שהקשה מהא דאמר⁹⁷ בשבת פרק הזורק⁹⁸ אמ' רב יהודה תל המתלקט עשרה מתוך ד' זורק ונח על גביו חייב פי' דרשות היחיד הוא, תניא נמי הכי מביי שושה לתוכו ונעשה מדרון לרשות הרבים וכו' עד ר' חנניה בן גמליאל אומר תל המתלקט עשרה מתוך ד' זורק ונח על גביו חייב ש"מ דהיכא דלא ניחא תשמישתיה נדון משום רשות היחיד, ותירץ הוא ז"ל דאיכא לאוקומה לההיא בשאין הרבים בוקעים בו, ועם תירוצו זה איפשר לי לתרץ ג"כ דהא דקאמר הכא לפי שאינן דומין לדגלי מדבר ה"ק מעלות ומורדות אלו מצד שהן מתלקטין עשרה מתוך ד' אי לאו דרבים בוקעין בהן היה רשות היחיד לפי שאינן דומין לדגלי מדבר אבל בקיעת הרבים משוי להו רשות הרבים, ולפיכך בחוצה לארץ חייבים עליהם משום רשות הרבים לדעת ר' יוחנן, אבל שבארץ ישראל הואיל ומצד עצמן אינן דומין לדגלי מדבר לא מסו' יהושע לרבים ומסו' ליחידים⁹⁹, אלא שעדיין צריך לי עיון דמה שאינו דומה לדגלי מדבר האין בקיעת הרבים משויא ליה כדגלי מדבר א"כ אף גשרים המפולשין שאמרו⁹⁹ שאינן רה"ר לפי שאינן דומין לדגלי מדבר מפני שהן מקורין יהו נידונים משום רה"ר הואיל ובקעי בהו רבים.

בעא מיניה רחבה מרבה תל המתלקט עשרה מתוך ד' וכו' כי תיבעי לך אליבא דר' יהודה. וא"ת לפשוט ליה מדר' יוחנן דאמר מעלות

להרמב"ן ה"ד במחיצות כיד"ש, אבל ע"י אדם אפי' אלף כורים הוא רה"ר, אמנם בדעת רבנו לא משמע כן אלא דגם במחיצות כיד"א איכא שיעור. והתוס' כ' דמחיצה שאינה עשויה כיד"א ל"ח מחיצה וכו', ועי' חת"ס סי' פט ושאלת יעבן סי' ז ובחמד משה סי' שסג, ובבית אפרים סי' כו, וראה בתוס' הרא"ש לפנינו שהוסיף דדוקא במחיצה כיד"ש למקום גדול כ"כ, ונתיחא ק' האחרונים מהגמ' דמיתת גבוי תל וכו' עי' בקר"א וברש"י, ובס' לשון הזהב כ' דהתוס' מיירי דוקא בדבר שאינו ראוי להיות כיד"א כמו ים וכו', משא"כ בתל דראוי להיות כיד"א. 95 שבת צח, א. 96 ובר"ן כ' דא"י לאו דוקא, וע"ע בתור"פ וריטב"א. 97 ק, א. (ולפינו שם: ר' חנניא בן גמליאל). 98 וכ"מ בחי' המאירי שכ' ב' הטעמים עי"ש בהגהה וע"ע ברטב"א. 99 להלן צה, א.

כי הרחקת הפסין הכא³⁶⁹ גם דהאריך חלל הבור, וי"מ³⁷⁰, דהכא לרבותא נקטי דאפילו בבור בלא פסין שרי בית סאתים, והיה דשרי גמי לתת בית סאתים בין כל הפסין, והיה בין הכל ד' סאין, ודקא קשיא לך נימא דהיינו דאיכא בין ר' יהודה ורבנן ורשב"א, יש לומר דלישנא דרשב"א דייקא דבחלל הבור גמי אתי לאפלוגי על ר' יהודה, דאי לא פליג אלא בסוף דבריו דתקני ולא אמרו להרחיק אלא כדי ראשה ורובה של פרה, היאך פתח דבריו לומר בור בית סאתים על ב' סאתים מותר, אדרבה הכי ה"ל למתני, רשב"א אומר שלא אמרו להרחיק אלא כדי ראשה ורובה של פרה, וחלל הבור בית סאתים על בית סאתים, אלא ודאי כדאמרן.

או דילמא אדם נותן עיניו במחיצותיו³⁷¹, וגזרי שמיא יבא להתיר בקרפף ככל ושיעור הבור והפסין שנתנו בסכא, ויתיר קרפף יותר מבית סאתים. ושמעתי מינע, שכשהתיר ר' יהודה קרפף בית סאתים כשיש בתוכו בור או שיח כדאיתא לקמן במתניתין³⁷², כי הבור הוא מן המניין של בית סאתים, שאם אינו מן המניין מאי גורה דאיכא הכא³⁷³.

איכא בינייהו אריך וקטין. פירש"י ז"ל³⁷⁴, דלכ"ע לא התירו בבור אלא בית סאתים, אלא דר' יהודה שרי להו אפילו כחצר המשכן שהוא ארוך וקצר כי ארכו פי שנים ברחבו שהוא ק' על נ', ורשב"א לא שרי להו אלא מרובעות. ומיהו ק"ל, דהא לקמן במתניתין³⁷⁵ בעי ר' יהודה בן בבא שיהו מרובעות ושיהא בה שומריה או בית דירה, וקתני עלה ר' יהודה אומר אפי' אין בה אלא או בור או שיח וכו', ומשמע דלא פליג על ר' יהודה בן בבא אלא בהא, אבל מודה הוא דבעינן מרובעות כר' יהודה בן בבא. וי"ל, דהתם הוא

לזה מהירושלמי. 369 [צ"ל: הוי גם בהאריך חלל וכו']. 370 כן פירש הרמב"ם בפיה"מ [ונמשך אחריו הרע"ב] ותור"ד בתירוץ הא', ובשירי קרבן פ"ב ה"ג כ"כ גם בדעת הירושלמי [וע"ש מש"כ ליישב תמיהת התוס'] ומיהו מהרשב"א הג"ל בהע' 368 מבואר שלא פירש כן בד' הירושלמי. וראה לעיל הע' 360. 371 לפנינו: במחיצות. 372 כג. א. 373 כ"ה גם דעת הרשב"א בחידושו ובעבוה"ק שג. ג וכו"פ בשו"ע שנה. ד ועיי"ש בבאור הגר"א ומשנ"ב סקמ"ד ושע"צ שם. ומיהו מד' התוס' ד"ה בור מבואר דגם בור ממעט בקרפף וכו"ה דעת הרי"א". 374 בד"ה

גבי גגה וקרפף, אבל הכא גבי פסי ביראות מתיר ר' יהודה אריך וקטין כחצר המשכן, והראב"ד ז"ל³⁷⁶ פירש, אריך וקטין איכא בינייהו, דרשב"א שרי ליה לעשותו גדול אפילו של ד' סאין, דהיינו בית סאתים על בית סאתים, ור' יהודה לא שרי ליה אלא בית סאתים בלחוד, דהיינו מאה על חמשים כחצר המשכן. ואע"ג דבעלמא גבי קרפף לא שרי אלא בית סאתים כחצר המשכן הכא ושרי מאה על מאה, כיון שאינו אסור אלא משום גזרת קרפף העלמא. וכמה תשובות בדבר, חדא שלשון אריך וקטין לא שייך כהא פירושא, דלא אמרינן הכי אלא היכא דפליגי אי בעינן מרובעות, או שכיון³⁷⁷ בארכו פי שנים כרחבו כחצר המשכן, וכדאמר' ליה בהדיא לקמן³⁷⁸ במאי דפסקי הלכה כר' יוסי, והוה ליה למימר בהדיא דבית סאתים איכא בינייהו, ועוד דאינוהו לא פליגי באריך וקטין דהיינו כחצר המשכן, אלא באותו שהוא ארוך מכל צד, דהיינו בית סאתים על בית סאתים שהוא מאה על מאה, והיכי אמרינן דאיכא בינייהו אריך וקטין. וכי תימא דאיהו קרי אריך כשהוא בית סאתים על בית סאתים, וקורא קטין כשאינו אלא סאתים³⁷⁹, היאך אפשר לקרוא לזה אריך אחר שהוא מרובע, היה לו לומר גדול וקטן איכא בינייהו, ועוד כיצד הוא אומר דאע"ג דבעלמא לא שרי (אלא) רשב"א אלא בית סאתים, לא³⁸⁰ אסר משום גזירה אלא בית סאתים על בית סאתים, הא ודאי כל מה שהוא אסור בעלמא יש לו לגזור כאן, כיון דאית ליה גזירה, ולמה לא יחוש שמא יבא לעשותו בעלמא קרפף גמא על מאה³⁸¹, ועוד דבירושלמי הביאו דברי רשב"א, ולא הוזכרו בו אלא מבית סאתים, וכן אמרו שם³⁸², רשב"א אומר באר שיש בה³⁸³ סאתים אינו צריך³⁸⁴

אריך. 375 כג. א. 376 הו"ד ברשב"א ור"ן. 377 [צ"ל: שיהא]. 378 כג. ב. 379 פי', ונתיישבה הקושיא השניה, אכתי קושיא הראשונה במקומה עומדת. היאך אפשר לקרוא לזה אריך וכו', וראה בחי' הרשב"א. 380 [צ"ל: הכא לא]. 381 ע"ש בר"ן שביאר שדעת הראב"ד דטעמא דרשב"א הוא משום דס"ל בור ולא פסין ולהכי שרי ב"ס נוסף על בור בית סאתים, וראה הערה 384. 382 פ"ב ה"ג. 383 שם נוסף: מירת. 384 כ"ה לפנינו, וכן העתיקו רשב"א ותלמיד הרישב"א (כ"ה), ובפני משה וגאויי כתבו דהוא ט"ס וצ"ל: אינו

להרחיק ממנה אלא מלאו ראשה ורובה של פרה, אלמא לא אמר רשב"א בית סאתים על בית סאתים, אלא לומר שיהו מרובעות, אבל לא התיר אלא בית סאתים, וכך פירש"י ז"ל והסכימו בתוספות³⁸⁵.

כאן הודיעו כחה של מחיצה³⁸⁶. פירוש, דלא אמרינן דאתו רבים ומבטלי מחיצתא. ואקשי' כאן וסבירא ליה, פי' המסתמא כל שאמר כאן הודיעך חכמים, סתמא משמע דהכי ליה³⁸⁷ כוותיה. ותאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן ירושלים אלמלא דלתותיה ובעלות בלילה, פי' וכל שדלתותיה ובעלות בלילה גזון כסתומה גמורה ומחיצה שלימה, וסאלו יש כאן ד' מחיצות, שהרי לצפון ולדרום יש מחיצה ולמזרח ולמערב פתחים חללות, ואלמלא כן היו חייבין עליה משום רשות הרבים. פי' ירושלים [דין] רשות הרבים יש להם דהא אית להו י"ז אמה חתב, והוא דרך לשישים רבוא, כל תעמם היא³⁸⁸, וכן בריתיה מפולשין ומטונין זו במזרח וזו במערב זו בצפון וזו בדרום, שזה דין רשות הרבים במבטאות המפולשין³⁸⁹, כדפירש"י ז"ל כאן³⁹⁰ ובמסכת שבת³⁹¹. מ"מ שמעינן אליבא דר' יוחנן, דדלתות דוקא מצילות ירושלים מדין רשות הרבים הא לאו הכי אין³⁹² להם דין רשות הרבים, ואע"פ שיש שם מזרח³⁹³ ומערב פתחים גמורים, לא חשיבא סתימא, דאתו רבים ומבטלי מחיצתא פי' לא שיבטלו מחיצות שלימות של צפון ודרום, דהא אמאי, אלא שמפילין מחיצות שבמזרח ומערב, כיון שבוקעין בהם

מותר, והוא ע"פ התוספתא דהכא, וראה בחי' הר"ן שעמד בזה, ומשום כך ביאר כהראב"ד דשרי עד ד' סאין. 385 ראה תוד"ה או דילמא. 386 לפנינו: מחיצות, ומד' רבנו בסמוך משמע קצת שגירסתו כד"ש: כאן הודיעוך חכמים כחה של מחיצה 387 צ"ל: דסבירא ליה. 388 צ"ל: שהרי רוכלת כל העמים היא, וכ"ה לשון רבנו בחי' לשבת ו. א. וראה יחזקאל כז. ג. 389 ע"ש לעיל ו. א הערה * 453. 390 לעיל ו. ב ד"ה ירושלים, וראה גם להלן כז. ג. 391 ראה רש"י שבת ו. א ד"ה ומבואר, ושם לא נתבאר כל דיני רה"ר ואף רבנו כחידושו שם מבואר פירש"י דהכא. 392 בכת"י נקוד על תיבה זו לסי' מחיקה, וצריך לחקן: יש. 393 צ"ל: במזרח. 394 כ. א. 395 ו. א. 396 צ"ל: אפליגי. 397 ו. ב. 398 ראה ברבנו לעיל ו. א ד"ה כיצד שמבאר מבואות המפולשין כשאינם לאורך רה"ר ואין בוקעין בהם תדיר, ובתוס' כאן ד"ה והא כ' דלפי' זה נחא. ויעוין באו"ו סי'

תדיר דרך הפתחים, וכאלו אין שם פתח ולא שום גפופי והיו פרוצין במלואם, ולא יועילו צורת פתחים ולא גפופי, דלא סגי' המזרח ומערב שבירושלים כלם היו פרוצים במלואם בפתחים, אלא ודאי כדאמרן. והיינו קושיין, ואלו בפסי ביראות שבוקעין רבים בבין הפסים לא אתו רבים ומבטלי מחיצות בדיומדין, וא"כ קשיא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן. ופרקי' דרבי יוחנן כאן תדיעך קאמר ולא סבירא ליה הכי, אלא ס"ל דאתו רבים ומבטלי מחיצתא, דדוקא ר' יוחנן לא סבירא ליה הכי, אבל ר' אלעזר ס"ל הכי כדאיתא לעיל³⁹⁴. ומ"מ לא אמר רבי יוחנן אלא בירושלים כיוצא בה דבקעי בהם [רבים] תמיד להדיא, והדרך סלולה שם לרבים להשתמש לעבור שם תדיר, אבל במבואות המפולשין לרשות הרבים שאין בקיעת' תדירה וסלולה להדיא, אע"פ שבוקעין בה לא מבטלי מחיצתא דפתחים. והראיה ממתני' דפ"ק³⁹⁵ דחגיגה ות"ק אליבא דב"ה דאפליגי³⁹⁶ כיצד מערבין רשות הרבים, דחגיגה מכשירו בדלת אחד מכאן ואע"פ שאינה ובעלת, ולתנא קמא אפילו בצורת פתח, ולא פליג עלה ר' יוחנן, אדרבה פרכינן התם³⁹⁷ מהא דרבי יוחנן דירושלים, ומשום האי פרכא אוקימנא במבואות המפולשין לרשות הרבים, כלומי שאין הדרך סלולה שם³⁹⁸, אלמא מודה ר' יוחנן בהא. ולא עוד אלא דההיא שקלא וטריא אליבא דר' יוחנן היא דאוקימנא בהכי³⁹⁹. ומימרא דרב יהודה⁴⁰⁰ דאוקמה בבקעה מסאן

קכט. י שכתב דהא דלא משני דבין הפסין שאני דליכא בהו ס"ר משום דאע"כ אמר' אתו רבים ומבטלי מחיצתא, והיינו דל"ב לכל האורך כל דיני רה"ר משום דהעיקר תלוי בדרך סלולה, וכ"כ בהגהות אשרי לעיל פ"א סי' ה וכו"מ בתוס' ר"פ שהובא להלן הע' 403, ומיהו דעת הרמב"ם במלחמות ולהלן נט, א דדוקא בדאיכא רחב טו"א אמרינן אתי רבים ומבטלי מחיצתא, וכ"ה ברמב"ם ובטור סי' שסד ועיי"ש בבית מאיר, ואף בחי' הרשב"א סוף ד"ה הכא משמע דבעינן רחב טו"א אמה, אלא שבעה"ק ש"ג, א פסק כהתוס', וצ"ל דמש"כ הכא הוא לשיטת רש"י שביאר לעיל ו. א דאפי' מבואות לאורך רה"ר אין להם דין רה"ר, וע"כ משום דלית בהו טו"א. אבל הרשב"א עצמו ס"ל דל"ב טו"א. ומיהו בחי' הר"ן ל"מ כן, ע"ש. 399 ראה בחי' הרשב"א ו. ב ד"ה והאמר שדחה ראיה זו, דנח"ל לאוקמי ברייתא אליבא דכו"ע, וראה גם בתוס' שם ד"ה והאמר ובעה"מ כאן. 400 לעיל ו. א. וצ"ל: דאוקמה בסרטיא מכאן וסרטיא

ובקעה מסאן ואלו לר' אלעזר תלמידו, הוא סבירא ליה בהא כרבנן לא דאיתו⁴⁰¹ רבים ומבטלי מחיצתא, ואפילו במקום שהדרך סלולה שאין להם מעבר אחר. והא דפסי ביראות ג"כ הדרך סלולה היא לזמן שעוברין בו, דבקעי בה רבים ליהויא סאדם שעובר בדרך הסלולה, והיא הנותנת שאין הלכה כרבי אלעזר, והתם פרכינן מדרבי יוחנן, וכולהו שמעתא דהתם סלקן אליבא דרביה. ושמעינן הכא, ודכל שהדרך סלולה ועשויה לכך, אין הפרש סאן⁴⁰² שיהא רחב ט"ו אמה או פחות, דהא פרכינן מירושלים שהוא רחב ט"ו אמה ותשמיש הרבים גדול, לפסי ביראות שאינם רחבים אלא י"ג אמה ושליש לכל היותר, אלמא כי הדדי גינהו⁴⁰³.

ורמי דר' יהודה אדר' יהודה כו' עד אמרו לו אין מערבין רשות הרבים בכך קשיא דר' יהודה אדר' יהודה וקשיא דרבנן אדרבנן. פי' קשיא דר' יהודה אדר' יהודה, דגבי פסי ביראות אמר דאיתו רבים ומבטלי מחיצתא, ובמבוי זה⁴⁰⁴ דלא מבטלי ליה, ואפי' תמצא שאפי' ⁴⁰⁵ שאחד מאלו רחב מתביר, אין בכך כלום לפי מה שאמרנו, וכ"ש אם אתה מעמיד ברייתא במבוי רשות⁴⁰⁶ גמורה כדברי רש"י ז"ל⁴⁰⁷ דקשיא שפי, דברשות [הרבים] רחב ט"ו אמה ואומר רבי יהודה דלא אתו רבים ומבטלי מחיצתא⁴⁰⁸, והכא בברייתא אמרו שאין מערבין רשות הרבים [בכך], וליכא למימר דשאני הכא שהוא רחב ט"ו, חדא דהא פרישנא דהא לא מעלה ולא מוריד⁴⁰⁹, ועוד

דהכא סתמא פליגי בכל רה"ר שהרבים בוקעין בו, ואע"פ שאין בו ט"ו אמה, ולא עוד אלא דעל כרחין לא מיירי כשהוא רחב ט"ו אמה⁴¹⁰, דהא פריך⁴¹¹ בסמוך דטעמא דרבי יהודה משום דשתי מחיצות הם רשות היחיד מדאורייתא, וא"א שיאמר כן ברשות הרבים, שא"כ בטלת לרבי יהודה רשות הרבים דאורייתא שהיא רחב ט"ו אמה, ואלו בפ"ב⁴¹² אמר' בברייתא שהיא רשות הרבים גמורה ואפי' לר' יהודה דהתם אמר' זו היא רשות היחיד גמורה למעוטי הא דאמר רבי יהודה יתר על כן וכו', וברשות הרבים גמורה אמר' למעוטי הא דפסי ביראות, ולא אמרינן למעוטי לר' יהודה דברייתא כדאמר' ברישא, אלא ודאי דהא דרבי יהודה בשאינו רחב ט"ו קאמר, או שאין בו דרך לששים רבוא⁴¹³. והקשו בתוס' ⁴¹⁴ מאי קושיא מדרבנן אדרבנן, דדילמא הא דאמרו לו שאין מערבין רשות הרבים, מדרבנן קאמרי שאין מערבין אותה לטלטל, אבל לזרוק מזדים שמערבין, ולא אתו רבים ומבטלי מחיצתא, וגבי פסי ביראות מפגי המצוה אוקמה על דין תורה, כשם שהקילו בפרוץ מרובה על העומד. ותצוינו⁴¹⁵ דא"כ היה לו לומר תחמכים אוסרין, ולישנא דאין מערבין משמע אפילו מדאורייתא. ועוד הקשו ⁴¹⁶ דדילמא בכך הוא דלא מערבא, דלחי או קורה אינם עושין מחיצה, וכמאן דאמר ⁴¹⁷ קורה ולחי משום היכירא, ואפילו למ"ד משום מחיצה, היינו מחיצה דרבנן לדופן רביעית⁴¹⁸, ויש לומר דאנן אליבא דרבי יוחנן שקלינן וטרינן, ולדידיה אפילו בדתות

דהרי אין הרבים בוקעין באותן מחיצות הצריכות שם מה"ת, משא"כ בפסי ביראות. והביאור, דהא דבעינן טו"א לומר אתי רבים ומבטלי מחיצתא הוא היכא דבעינן לבטל מחיצות שאין בוקעין בהם, אבל בפסי ביראות שבוקעין בתוך המחיצה אף בפחות מטו"א אמר' אתי רבים ומבטלי מחיצתא. ⁴¹⁹ ראה בתוד"ה והא שהחילוק בין טו"א לפחות, ותמה לפי"ו במהרש"א מאי פריך מדרבנן אדרבנן, ונראה דייל כתירון זה, וכ"כ התוס' לעיל ה' ב ד"ה וכי תמצא. ⁴¹¹ פריש. ⁴¹² צ"ל: בפ"ק דשבת ה' א. ⁴¹³ כ"כ רבנן גם לעיל ה' א ד"ה כיצד יב, ב ד"ה עושה, ומיהו הרמב"ן הלן נט, א כתב דליכא רה"ר לר' יהודה אלא כשאין מחיצות בצדדיו, או בפלטיא דהוי רה"ר אפי' בכה"ג ע"ש. ⁴¹⁴ ראה בתוד"ה דרבנן. ⁴¹⁵ לפנינו ליתא, אולם כ"כ ברשב"א ור"ן. וצ"ע מהא דאמר' בשבת ה' ב דמהאי ברייתא לחודא הו"א דרבנן אסוי לטלטל בלבד, עיי"ש. ⁴¹⁶ לא מצאתי. ⁴¹⁷ לעיל יב, ב. ⁴¹⁸ תמוה.

לא מערבא אלא אם כן ננעלות בלילה כעין ירושלים, וכדאמר' בסוגיא בפרק קמא ⁴¹⁹ על מתינתא דת"ק ותנביה.

דרבי יהודה אדר' לא קשיא התם איכא שתי מחיצות מעלייתא. כי המחיצות דתלמודא⁴²⁰ בצפון ודרום אינם מתבטלין לעולם משום בקיעת הדרכים⁴²¹. כדפרישנא בעיל ⁴²², ואיהו סבר דשתי מחיצות בצפון ודרום הוו רשות היחיד מן התורה, וכדאמרין בפ"ק דשבת ⁴²³ זו היא רשות היחיד למעוטי הא דר' יהודה, וכיון ששאר המחיצות אינם אלא מדבריהם, הקילו אפי' לערב לטלטל בו, אבל גבי פסי ביראות ליכא שתי מחיצות שלמות ולא שום מחיצה שלימה, כי פתוחים הם לר' רוחות ורבים בוקעין בהם, ומבטלי להו לכולהו, הא אלו הגיחו שם שתי רוחות סתומות אפילו צפון ודרום אין צריך שיסלקנה לצדדים, ואין צ"ל אם הניח שם שתי מחיצות שלמות כמין גם ⁴²⁴.

דרבנן אדרבנן לא קשיא התם ⁴²⁵ גבי פסי ביראות איכא שם ד' מחיצות אבל הכא במבוי דר' יהודה אין בו שם ד' מחיצות. פי' דאי משום קורה או לחי, אפילו למאן ⁴²⁶ דאמר שהם משום מחיצה, לא חשיבי להו שם מחיצות חשובות לענין זה ⁴²⁷, ואפילו בצ"פ נמי לא חשיבא מחיצות כעין פסי ביראות שיש שם שתי אמות עומדין. ואיכא למידק, מ"מ ר' יוחנן דאמר דירושלים אלמלא

דלחי הוי מחיצה מה"ת, וכדאמר' לעיל יב, ב: הכשירו בלחי הזורק לתוכו חייב, [וראה בתוס' ה' ב ד"ה מניח דאף קורה למ"ד משום מחיצה הוי דאורייתא. וע"ש בגה"ש], וכ"כ רשב"א ור"ן להדיא, וכ"מ לשון רבנו להלן ד"ה דרבנן, וצ"ל דכוונת רבנו להקשות מקורה בלבד, די"ל דהא דנחלקו רבנן הוא על מה שאמר ר' יהודה או קורה מכאן וכי וזה הוי מדרבנן כשיטת התוס' להלן פה, א ד"ה קורה. ⁴¹⁹ ה' ב. ⁴²⁰ צ"ל: השלימות. ⁴²¹ צ"ל: הרבים. ⁴²² בד"ה כאן הודיער. ⁴²³ ה' א. ⁴²⁴ פי' דמהני גם אליבא דרבנן, וראה הערה ⁴⁴⁰. ⁴²⁵ הגי' שלפנינו בשינוי, ועי' דק"ס אות א. ⁴²⁶ לעיל ה' א יב, ב. ⁴²⁷ ביהר ביאור כ' ברשב"א: דלרבנן נמי בעינן שם ד' מחיצות, השוכות קצת כפסי ביראות מיהא, אבל לחי מחיצה גרושה היא טובא, ובקיעת הרבים מבטלה. וכ"ה בחי' הר"ן. ⁴²⁸ [תיבה זו מיותרת]. ⁴²⁹ כ"כ בתוס' ד"ה חייבין [ועיי"ש במהרש"א], בעה"מ ואז"ז סי' קכט בשם רבנו שמשון, וראה גם בבית מאיר סי' שסד ס"ב. ⁴³⁰ ראה רמב"ן

דתותיה ננעלות בלילה אין ⁴²⁸ חייבין עליה משום רשום הרבים דאתו רבים ומבטלי מחיצתא דאמר כמאן, אי לר' יהודה הא איכא שתי מחיצות מעלייתא, אי לרבנן הא איכא שם ד' מחיצות דעדיפי מפסי ביראות, כי אין צ"ל שבאותן רוחות שהיו פתחי ירושלים היה בכל פתח ופתח מכאן ומכאן עומד מרובה מאד יותר על הפרוץ. יש מרבתינו בעלי התוספות ⁴²⁹ ז"ל [כתבו] דמבואות ירושלים ג"כ כלם היו מפולשות שתי וערב וליכא שתי מחיצות מעלייתא, ורבי יוחנן דא' כר' יהודה, ואינו מחוור ⁴³⁰. אבל הנכון כדברי האומרינן ⁴³¹ דר' יוחנן סבר לה כר' יהודה בחדא דאתו רבים ומבטלי מחיצתא וסבר לה כרבנן דמדאורייתא לא הוי רשות היחיד בפחות משלש מחיצות הילכך בעינן בירושלים שלשה מחיצות מעלייתא וליכא. וקיימא לן כר' יוחנן ⁴³², חדא דר' אלעזר תלמידו הוה ואין הלכה כתלמיד במקום הרב ⁴³³, ועוד דסוגיין כר' יוחנן אולא כדתיבנא לעיל ⁴³⁴, הילכך אי אפשר לערב רשות הרבים או ⁴³⁵ כשאין הדרך סלולה שם לרבים ויש להם מעבר אחר, אלא שפעמים בוקעים בה רבים כעין מבואות המפולשין לרשות הרבים, דבכי הא מערבא בצורת פתח מכאן ולחי וקורה מכאן, או בדלת מכאן שאינה ננעלת ⁴³⁶, הא כל שהדרך סלולה לרבים, בין שהיה רחבה ט"ו אמה או פחות, אין מערבין אותה אלא א"כ

במלחמות שתמה דלפי"ו כנגד העומד מיהא לישתרי, [ובחזו"א קו, ג הוסיף שגם כנגד הפרוץ לישתרי כיון שבכל הצדדים הוי רה"ן] ובאמת אף התוס' שם לא אמרו אלא בעומד באמצע הפילוש, ונראה דכ"ז הוא רק אליבא דר"י דס"ל ב' מחיצות דאורייתא אבל לרבנן ל"ש האי סברא, דכיון שנפרץ בשל כל ההיקף וכמש' רבנו לעיל טו, א ד"ה ג' מדות. ⁴³¹ כן תירצו בתוס' ר"פ (כ"י) רמב"ן במלחמות רשב"א ר"ן ומאירי, וראה גם באר"ז שם. ⁴³² הרמב"ן במלחמות ולהלן נט, א והרשב"א לעיל ה' ב והר"ן כ' שדעת הר"ף שהביא מימרא דר' יוחנן לפסוק כמותה, והוה שמלא כד' בבית אפרים סי' כו שדחק בד' הר"ף. ⁴³³ ראה סדר תנו"א אות כה, לא. וטעם זה כ' גם הרשב"א לעיל שם, וח"י הר"ן, וע"ש שיישב ד' הרמב"ם שפסק כר' אלעזר משום דקאי רבנן כוותיה, ובבית אפרים סי' כו—כו העיר דר' אלעזר תלמיד חבר הוה, וראה מה שהשיב במשכ"י סי' קכ"א וראה גם בחכם צבי סי' צד. ⁴³⁴ בד"ה כאן ועיי"ש הערה ³⁹⁹. ⁴³⁵ צ"ל: אלא]. ⁴³⁶ כדלעיל

דל"כ חפ"י נתיחא תשמישת' נמי, ח"י דמשמע לי דאשמיטין דלוינה רה"י.

שם תוד"ה ת"ש, פרי"ח וכגון כ"ו דל"י צור כ"ו פשיטא כ"ו וכה נקט כ"ו משום דצבור כ"ו חידוש כ"ו לכאורה נראה דמייירי דכותלי הצור מדרון המתלקט י' מתוך חרצת, וכמו שסיימו שרבי"ר מהלכת בחוכו, ואינו מוכן דל"כ מאי פשיטתא דצבור הולך מכותל לכותל כ"ו רה"י, חרצת היינו דקא קשיא לי ליתוי רביס ולצטלי מחילתא, ולמדנו מדבריהם דנפלה ג"ע ורביס צוקטין מצטלי מחילתא מה"ת וכ"ו רה"י מה"ת, ולכאורה היכ נראה דצטין לכל הפחות ד"ל כדרך היחיד, ולי"ט.

שם ד"ה ואזכור, וי"ל דצטין שלא יבא נתיחא תשמישת' כ"ו דלא תבוי מחילתא נדרסת דלמ"ר צ"י כ"ג דלא כ"ו מחילתא, החס דדריסת' יחידים וכן של יחידים חייירי, ומשום דלא מיינכר' מחילתא וכ"ו נדרסת לא אמרינן גוד חסיק, אלא דלסימנא צטלמ' נקטו לה. שם ת"י ח"י אי עבד יכול לרוץ כ"ו לדעת ת"ו צטין תרתי שוכ' של יחיד, וגם לא נתיחא תשמישת' עוב' שאין העבד יכול לרוץ, אז אין רביס מצטלי מחילתא, אבל כשהעבד יכול לרוץ ח"ף דלא נתיחא תשמישת' והוא של יחיד, כיון דרביס צוקטין מצטלי מחילתא ולדעת ת"י כל דלא נתיחא תשמישת' והוא של יחיד, אין רביס מצטלי מחילתא, אלא דלא נמסר ליחיד אלא אותן דלא נתיחא תשמישיכו עוב' שאין העבד יכול לרוץ, ולפ"י השת' מני לאוקמא ה"ו דחזר ומצולות המפולשין לצרות בשל יחיד.

ג) כ"ב א' תוד"ה חייצין, וי"ל כ"ו חייצין עליה כ"ו לעומד בצלמ' הפילוס, לכאורה אינו מוכן כיון דבין המחילתא רה"י גמורה וזה הצלמ' המפולש מדי לדין הוא מפולש לרה"י, ומאי שייך צטול מחילתא שבין הצלמ' לרה"י ח"ל מחילתא והל"ה שבין צ"י המחילתא אינו מצטלי, ואולי לזה כיון כריעצ"ה ש"י על דבריהם שאינו מחזור, וכריעצ"ה כ"י דר"י כרצון דצטין ג' מחילתא, וכר"י דרביס מצטלי מחילתא ח"ף צ"ס ד' מחילתא, והלכך ח"ף צטומ"ר צ"י או צ"י מחילתא, ורביס צוקטין צמיעטע הפרוץ אהו רביס ומצטלי מחילתא, ויש לעי' לפי ריעצ"ה דלקמן מוקמינן ה"ו דחזר שרביס נכנסים לה צ"ו כ"ו ומצולות המפולשין בצרות כ"ו רה"י, ואיך מש"ל לר"י כיון דצ"י מחילתא כ"ו רה"י, וע"כ לצלמ' הפילוס כמש"כ ת"ו, וי"ל דמש"ל צ"י דפנות זכ"ל ואחת כנגדן מופלגת מכן ורה"י עוברת צאותה הפלגה, כזה ק"ס אבל קשה כיון דבין המחילתא כ"ו רה"י ח"כ כ"ו כסחוס ח"כ אין רה"י מצטלי מחילתא דה"ו רה"י כעוברת צ"י מחילתא, וי"ל דמש"ל צ"י עוברת צפולת כותל שכנגדן כזה ק"ס) ואי לאו דמצטלי מחילתא יודון צטומ"ר, אבל השת' רביס מצטלי מחילתא, אבל קשה כיון שבין המחילתא כסחוס ח"כ צ"י הגיפוף ותוך צ"י המחילתא, השיב כרה"י, וכן צ"י הגיפוף לתוך צ"י המחילתא השני, וח"כ השיב רה"י כעוברת צ"י מחילתא, וי"ל דמש"ל דהגיפופין מופלגין מכנגד צ"י המחילתא יתר על ארך הגיפוף וכ"כ מודה ר"י דע"כ ל"ק ר"י צ"י מחילתא דאורייתא, אלא כשלא הפליגן זו מזו יתר על ארכן, אבל אם הפליגן יתר מארכן לא כ"ו רה"י כיון דמוקף פרוץ מרובה על העומד, ולא נחלק ר"י צ"י דלא סגי צהכי הדע דהא פסי ציראות צטין חמה וציניבן י"ג, ולא אמרינן כיון דיש כאן צ"י מחילתא זו כג"ז כ"ו רה"י מה"ת, וכן כל סביביו וממילא גם הצלמ' המפולש כ"ו רה"י, ועוד י"ל דהא דמוקם לה למח"י דלקמן כר"י היינו דוקא צהא דס"ל דרביס מצטלי מחילתא אבל לא צמחי דס"ל דצ"י מחילתא דאורייתא, וכמו דס"ל לר"י לפי ריעצ"ה.

כ"ב א' תוד"ה קשיא, דאי צ"י מחילתא דאורייתא לא כ"ו פריך מידי, לכאורה טעמ' דר"י דצ"י מחילתא השיב מוגדר ומיוחד בכל סביביו, ושפיר שייך למימר אהו רביס ומצטלי מחילתא, ומ"מ שפיר קמשי דצ"י מחילתא עדיף מש" ד' מחילתא. כ"ב ב' מעלות ומורדות שצ"י כ"ו נראה דבין צרה"י ש"ע"ג התל חייירי לחשיב כמוקף מחילתא, ובין צרה"י ש"ע"ג המדרון, דלא חשיב רה"י, כיון דחשיב כמחילתא. (77) ולענין הלכה נראה דנקטין דצ"ס ד' מחילתא ל"ה אהו רביס ומצטלי מחילתא כר"ה כ"י א', ודלא כר"י, דסתמא

דתלמודא דכתס דהתס משמע דהלכת' היא, וכן פסק הרמב"ם פ"יז מה"י הל"ג, וכן דעת הגה"מ שם והביאו ר"ה מה"א דפ"ק דשבת, ונראה דעת ת"י שם ד"ה ולא, וכ"כ צה"ה צרפ"צ צ"ס מהר"ם [מייכו התס כחצו דגם צ"י מחילתא שלמות ל"ה אהו רביס ומצטלי מחילתא וזה תמיה ול"ע] וכ"כ הרע"צ צ"י המשנה, גם הר"י והר"ש בעתיקו המשנה והשמיטו סוגיה הגמי' וסתמא ק"י כחכמים, [וז"ל דלא כהריעצ"ה דפסק כר"י] ולפ"י כל תל המחילתא י' מתוך חרצת ח"י"ג דרה"י עוברת עליו לא נצטלו המחילתא וצ"י רה"י מה"ת, כל שיש לו ג' מחילתא כאלו, ומתקן רוח ד' צ"י ומטלטל בחוכו.

ה) ונראה דכל שיש ג' מחילתא של עומ"ר לא אמרינן תו דלא רביס ומצטלי מחילתא דג' מחילתא של עומ"ר ע"י מש" ד' מחילתא ולא מצינו חילוק צ"י ג' מחילתא לדי לענין דאורייתא ולפ"י צורה הזאת ק"ס) לא תמצא רה"י ח"ף צהלות רחבות חמה וס' רבוא צוקטין צהס שרחוב צ"י ה"ו רה"י גמורה מה"י שיש לה ג' מחילתא עומ"ר ח"ף שרחוב ח"י וג' עוברת צפולותיה ורביס צוקטין צהן לא מצטלי מחילתא, והא דפרלה יתר מ"י חוסרת ח"י אלא מדרבנן, ומה"ת אין כל פרלה חוסרת כל צטומ"ר, וכיון שרחוב צ"י ה"ו רה"י, גם רחוב ח"י וג' נעשין רה"י שבהי יש להן ג' מחילתא דמה שכן פתוחות לרחוב צ"י הוא כמחילתא שרחוב צ"י ה"ו כ"ו מוקפת, וח"ף למש"כ ת"ו כ"ב א', ד"ה חייצין דצלמ' הפילוס חשיב מחילתא וכמש"כ סק"ג, היינו דוקא לר"י דלא סגי לי צ"י ד' מחילתא, אבל הכא לרבנן קיימינן, ועוד דהכא עדיף שלח"ה כ"י יש ג' מחילתא, מיהו אם אין כאן רק צ"י רחובות כרחוב ה"ו וה"ו לא שייך עומ"ר כיון דאין כאן מחילתא, ולא שייך עומד ח"י ח"י בעומד יעשה רה"י לעצמו, אבל אם אינו עושה לעצמו, אינו עושה לאחרים, וח"ע"ג דהס תאמר עומ"ר כרחוב צ"י כדי לתקן דופן לרחוב ג', ותכ"י רה"י, יתוקן ח"כ רחוב צ"י שח"י פתוחה לרה"י מ"מ התחלה הנידון הוא לאחרים, ולא לעצמה, ולא שייך עומ"ר וד"ה מילי צשהיבן רחבות ע"י חמה ורה"י עוברת בחוכו, וכן לא מהני להו צ"י וצטין דלתות, אבל אם אחת מכן אהו רחבה ע"י חמה, או שאין שיעור רה"י עוברת בחוכה, מתקן אותה צ"י"ה, וניתרת גם שני, שהיא רחבה ע"י וס' רבוא צוקטין צ"י צ"י"ה, שהיא רה"י גמורה מה"ת צ"י שום תיקון.

ז) ויצא לנו מה דצ"י כל השוקים והרחובות שצרכים היינו גדולים כן רה"י גמורה מה"ת דלכן תמצא צהן אהו מוקפת ג' מחילתא והיא רה"י וכל הרחובות הפתוחות לה רה"י והפתוחות לתוכן נעשין רה"י, וכיון שכן הן ניתרות צ"י"ה, וכן ס"י שמי"ה האריך שקשה להקל מחמת שאין ס' רבוא צוקטין, שהיא דרך לרביס לעוצרים ולסותרים ולהאמור בהיתר מחזור ומחזור לכרכים שלוו.

ח) ויש לעי' לפ"י הא דאמר עירובין ק"ה א' דלאחר שנתפ"ה צ"י פרות צירושלים, ה"ו רה"י וכן מכרתה סוגיה דצ"י צהירה פסחים ס"ו א' כמש"כ ת"ו שם, ותקשה לדין דק"י כרצון דכל שיש ח"י מחילתא לא אמרינן אהו רביס ומצטלי מחילתא ח"כ נבי דה"ו רחובות פרולות ע"י חמה, אכתי מצולות הפתוחות לרה"י לידון צטומ"ר וכל חולת ירושלים ליבוי רה"י, וי"ל שהמצולות היו גם כן פרולות והיו מפולשין, אי נמי שהיו המצולות ליד רה"י מתוקנות צ"י"ה וחשיב כמחילתא, ולא אמרינן ש"ו עומ"ר מיהו יש לעי' למש"כ ת"ו צ"י"ג צ"י לכוזית דאכתי היכ ח"י החומה קיים, דל"כ לא היו יכולין לאכול פסחיהן, ח"כ למ"ה ח"י רה"י מה"ת כיון דה"ו ג' מחילתא וי"ל דאכתי חולות שצמיעטע היו רה"י, ח"י לענין אכילת קדשים קלים סגי צרוצ המתלקט ולענין שבת אמרינן אחי אורח דה"י ודה"ג ומצטל לי ומיהו צטוקין דצריהם י"ל דלפולס לא היו רוצו קיים ואפ"י אכלו הפסח מד"י אוכלין קק"ל ומע"ש ח"ף שאין חומה ואפ"י למ"ד ק"י לא קדשה לעתיד לבוא, לשעתה מיהא קדוש וח"ע"פ שאין חומה וע"י צטומ"ר שם [שו"ר צ"י"ה משכ"י ס"י ק"ע האריך צ"ה ודברנו כמה דצ"י מהר"י מרגלית והמחבר השיג עליו, ועיקר יסודו דצ"י חמה כ"י"ט

צ"ג ב' חוד"ה חייב, כדאמרין בפ"ג גבי שבילי בית גלגול כו' אינו דומה ממש דהתם דרבים מהלכין ברשות, ומשום דאיכא מחילתא, והב"ה דוקא במהלכין שלא ברשות.

צ"ד א' רש"י ד"ה וכו' תימא, ואמר שער כאן הוה רשותו כו' לכאורה אינו דומה לאבדה לכן דרך צאתה שדכ דהתם ודאי אית לכו דרך גבי וע"י צ"ב ק' א' וכתו שם, ולי"ע.

צ"ג ב' חוד"ה חייב, וכגון כו' שמקום מחילה זו כו' אינו תוך מחילות כו' ר"ל דאי לא"ה היינו חובה, וכו' לה ק"ן זוית, דמודה בה ר"א.

יא) צ"ד א' חוד"ה מ"ש, ואע"ג דהשתא כשנפרעה הוי מפושט ואמרין בפ"ק דבטי לכל הפחות ל"ה כו' מה שמזוין (ד' י"א) ע"כ ע"ס אלא נראה כונתם לפלוגתא דחנני והכמים ו' א' צ', מיהו כל דבריהם יתכנו במצוי, אבל במתני לא הוזכר נפרץ אלא צהר וצית, והתם אף במפולש שרי כל צעומד מרובה וכדאמר ח' א', וע"כ ע"ס נפלה צדבריהם, ומש"כ דבמתני לא קתני שנפרץ לרה"ר, לפנינו בגירסא לרה"ר [ומיהו לקמן ל"ה א' דאמר כאן שנפרעה לכרמלית כו' משמע ק"ת צמתני ל"ג לרה"ר] ומש"כ דחייבי שנפרץ למצוי או להצר אחרת, ל"ע דא"כ לא הוי פליג ר"י דמוסרת צאתה שעת דהא חשיב כאלתיבהו מחילות כמש"כ תו' י"ז א' ואמרין שם דמודה ר"י בצאתהו מחילות.

יב) צ"ד ב' חוד"ה צתת, וא"ת מאי פריך משתי רוחות נמי נימא פ"ת נוקי כו' שנפרץ זה כנגד זה כו' משמע דקושיהם בין לרצ בין לשמואל, וכמו ש"י מהרש"א ומשמע דסבירא לכו דבמפולש לא אמרין פ"ת אף צדאיכא גיפופי ומיהו דוקא צפרוך מרובה אבל צעומד מרובה מלד אחד לא מקרי מפולש כיון דבהאי גיסא ח"ל חיקון, ומיהו צפרוך יתר מ"י ומפולשות הפריות, אפשר דאף צעומ"ר ל"א פ"ת, וכ"מ מסתימת דבריהם דהא הב"ה צעומ"ר קיימין צהר, ואי כונתם דוקא צפרוך מרובה הוי מפרשין דבריהם אלא בין צפרוך מרובה בין ביתר מ"י ל"א פ"ת במפולש, אבל דעת הריטב"א בשם רבותיו דצדאיכא גיפופי אמרין פ"ת אף ביתר מ"י אף במפולש, ומשמע מסתימת דבריו דאף צפרוך מרובה, וכ"מ מהא דסו"ט ולפי פירוש זה לא סגי' לאוקמא אלא בשנפרעה כו' ואם איתא חכתי לוקמי צפרומ"ר.

שם צתו וי"ל כו' ועוד דומיא דהצר דלא הוי מפולש כו' ר"ל דהתם ע"כ צק"ן זוית ואע"ג דשמואל מוקי מתני אפי' ביתר מ"י ובאמת צהר אפי' מרוח אחת חסור, אלא נקט מצי רוחות משום בית, וא"כ י"ל דצי רוחות דמתני במפולש והצר נמי צבכי חייבי, ונקט צי רוחות משום בית, לא דמו דאי מפרשין מתני צק"ן זוית חייבי בין צי בין צפתות מ"י והלכך אע"ג דהוי מצי למנקט יתר מ"י נקט ק"ן זוית משום בית, אבל צי רוחות לא שייך למתני כיון דרוח אחת כבר חסר.

יג) שם רש"י ד"ה וקירוי, שצריך לסתום פ"ת צתת חמות כו' צריך פירוש, דהא אין כאן רק חמה אחת למזרח ואמה אחת ללפון.

והאי בית ל"ל לפרש"י דהוא יתר מ"ד חמה על י"ד חמה דא"כ נימא פ"ת צפרת הקירוי שהיא ד"א ונשתייר פרעה י' חמות, וכו"ה פתחא וכו"ה הבית, מן הפרעה ולפנים, וכן נימא פ"ת צפרת ד"א השני, והותר כל הבית, זולת המקצוע ה' על ה', וכן חס הבית י"ד חמות על קי חמות הדין כן, דכיון דע"י פ"ת נתמעט הרחב וגשאר רק י' חמה וכו"ה מן הפרעה ולפנים ל"ה חמה, שוב הותר גם ה' חמה הנשאר, ולא נשאר צדאיכור רק מקצוע הפרוך, ה' על ה'.

וכשהוא יתר מ"ד על י"ד לא תקשה נימא פ"ת במקצוע הפרעה חמה מכאן ואמה מכאן [ולפי לשון רש"י הוא ה' חמה מכאן וכו' חמה מכאן] ונשאר פרעה ד"א צמחה וצלפון ולהשב פתח, י"ל כיון דצריך לומר פ"ת מצי צדדין ופתחא מצי צדדין חשיב כפ"ת מצי צדדין, ומיהו צפתות מד"א אמרין פ"ת צתתם ופרעות הנשארות חשיב פתח, ולא חשיב צפרוך צד צדדין, והאי שיעורא של ד"א ל"ע מ"ל, וכתו ריטב"א איתא ד"ט במקום ד"א.

שם

כ"ע מודים דהתו רבים ומצטלי מחילות, וזה תימא דא"כ לא מקמי הגמי כ"כ א' והא רצ"ה כו' מיד, וכבר הקשו התו שם לחלק בין י"ג לט"ז, וכי בסוף דבריהם דלמאי דפירשו דרה"ר המתקצר צמק"א הוי רה"ר אף צמקום הקצר ניחא הרי דפשוט להם דאין לחלק בין ע"ז לפחות וקושיהם רק אם נימא דמקום הקצר אינו רה"ר, ואין קו"ל צש"ע ס"י שמי"ה דאף מקום הקצר הוי רה"ר, וא"כ אף צע"ז חמה נמי, וכש"כ דל"ה מהני אף צע"ז חמה כמש"כ תו' צתו ראשון, ובצמק"א כ' [לע"ג ס"י ע"א סק"י] דל"ה ש"י תו' י"ד אלא ה"ה עומ"ר, ומ"ש המש"כ ראי' מירושלמי כבר נחיש צדברנו, גם מש"כ שם דפרעה י' מפסיד רה"ר מכה"ת נראין דברי מהר"ז שהוא מדרבנן.

ט) שבת ז' א' לא נלכה אלא לק"ן זוית הסמוכה לרה"ר דאע"ג דוימיון דהתו צי רבים כו' כיון דלא ניחא השמישתו כו' נראה דדוקא צק"ן זוית צתתם שמלדו מימין ומשמאל צולטים ל"ד רה"ר, אבל ק"ן זוית צסוף צתתם כו' רה"ר כו"ה ס"ה) אע"ג דבכנסים לתוך העיר לא ניחא השמישתו כהאי ק"ן זוית שהרי יצטוו צתתים כהוסמין צע"ז, מ"מ הוי רה"ר, וראי' לזה ממש"כ תו' עירובין ו' צ' דרה"ר המתקצרת צאלמעה מט"ז חמה חשיב גם מקום הקצר רה"ר, ואם איתא דק"ן זוית כמין ג"ס הוי כרמלית, א"כ הוא רה"ר המתקצרת צאלמעה, ונשאר ק"ן זויות מזה ומזה, אוחן זויות נעשו כרמלית, וש"כ חסר ל"י לכל רה"ר שיעור הרחב על ע"ז חמה, אלא ודאי ק"ן זוית דאמין ציש לו ג' מחילות כמין ח"י חייבי, ויש לע"י דא"כ הוי הוא זוית רה"ר גמורה מכה"ת וא"כ לא אהו רבים ומצטלי מחילתא אף צניחא השמישתו, וי"ל דר"י לטעמי דלות ל"י דהתו רבים ומצטלי מחילתא אף צאיכא מחילות וכמש"כ (ש"ל) ומיהו צלא ניחא השמישתו והוא של יחיד מודה, כמש"כ (ש"ל) ועוד י"ל דהב"ה חייבי צאיכא מחילות כלל אלא שדות מקיפין את הזוית, וצ"ב ג"כ נעשה הזוית כרמלית, עוד י"ל דזוית הסמוכה לרה"ר הוי ניחא השמישתו הוא נעפל לרה"ר וכמו חורי רה"ר לאצ"י, וצ"ב רבים מצטלי מחילתא, ומלשון הגמי משמע דדוקא זוית אמרין הכו', אבל א"י כל רה"ר רחבה צאלמעה ומתקצרת נקלתיה גם הוי כניסה הוי"ה רה"ר, אבל לא נצבאר שיעורו ש"ל מחורת כרמלית.

שם חוד"ה לא, לא צעי למימר דאלטרין ל"דו רה"ר כו' לכאורה לרבין לא מש"ל שיהא כרמלית משום ק"ן זוית דהא כל ק"ן זוית הוא ל"דו רה"ר, וכו"הו דק"א קשיא לכו לימא ל"דו רה"ר סתמא וק"ן זוית צכלל, ומיהו למש"כ לעיל מש"ל צמקיפו לק"ן זוית צקעה או צפתות למצוי, דאינו ל"דו רה"ר, ש"דו רה"ר הוא צמיוחד ל"ה"ה השמיש צבית הסמוך לו.

עירובין צ"ד א' ואצט"א צל"דו רה"ר קמפלגי, ומיירי ש"דו רה"ר נמשך על פני כל רה"ר, אבל אם אחד כנס וחו וכו"ה ל"דו רה"ר הוי ק"ן זוית דמודה צי ר"א כמש"כ תו' צה ז' א', ומיהו אם רבים כנסו ויש ארץ הרבה צמשך כניסה י"ע וכמש"כ סק"ט, ול"דו רה"ר מקום שאינו מיוחד כל כך להילוך לא צע"ב משתמש שם להניח שם כלים ולמשטת פירי, וטעמא דר"א משום שהוא נעפל לרה"ר, והלכך אף שהוא של יחיד, וכמש"כ תו' ה"ה וליפלגו, ולרבין אף צשל רבים, הוי כרמלית, וללישגא קמא ל"דו ר"ר שמוחד גם להשמיש, לכ"ע לא הוי כרה"ר, ואף צמוחד הילוך, כל שהוא של יחיד הוי כרמלית, וטעמא דר"א משום רבים שצברו דרך לעלמן.

שם חוד"ה ולפלגו, ואור"י דסתם ל"דו רה"ר כו' לכאורה קשה כה מ"מ הוי מילר שצחזוקו צו רבים כדאמר צ"ב ס"י צ', וי"ל ו"ן דנשתייר ע"ז חמה לכ"ע מחזיר כתלים למקומן כמש"כ תו' ס"י צ', מיהו משמע צליק דמיירי צרבים שצברו שלא ברשות, כל צרשות היינו דר"י דאמר מילר שצחזוקו צו רבים, ולפ"ז י"ל ל"ק לא שייך למידן משום ל"דו רה"ר דל"דו רה"ר מהלכין ברשות, אלא מהלכין שלא ברשות, ולמאי דמוקי פלוגתהו צל"דו רה"ר מיירי מהלכין ברשות, אלא דמיירי דצי חצר משתמשין צמקום הכותל כמו בכל ל"דו רה"ר ולי"ע עוד צזה.

שאלות ותשובות מהר"י שטייף

אז על הולאה כדכ' וילו משה ויעצרו קול צמחה לא תפוקו מרה"י דידכו למחנה לוי' שהי ר"ה כמבואר שבת ל"ו, וסיים דפח"מ.

והנה המקור לזה הוא מדאמרינן שבת ו' כאן בזמן שישראל שרויים צמדבר אז הוי המדבר ר"ה וכמשי"כ החוסי' שם לפי שהיו שם ס"ר.

אמנם הרמב"ם שכי' דהמדבר בזמן הזה הוא ר"ה הוא פירש הגמ' בהיפוך כמשי"כ הכינו צ"ס כרי' אברהם החסיד בנו של הרמב"ם ומוכח בהיפוך דלא צעין ס"ר צוקעין לגדר ר"ה.

ונראה דמשם למד הרמב"ם עוד דין אחד דבזמן שהיו ישראל שרויים צמדבר לא היתה המדבר ר"ה כ"א צמחה לוי' לצד כמפורש שבת ל"ו ואע"ג דהיו שם ס"ר צוקעים, וע"כ דגדר ר"ה אינה תלוי צזה כלל אלא ר"ה דאורייתא הוא סרטיא ופלטיא גדולה שהם השוקים שנמסרו לרבים להלוך בהם ולעסוק שם בצמורה והמה היו חוץ להעיר צמקום הפקר לכל ואין שם צתים כלל וכן דרכים המפולשים להם דיוס כר"ה אצל סתם עיירות שינסם צתים מכל הרוחות ומכל הדידים והשוקים אינם מפולשים זה כנגד זה עד הסרטיא ופלטיא אלא שוק אחת נכנס לתוך אחת והצתים המה מכל הרוחות ועושים מחילות מכל הדידין א"כ העיר מכווצ צד' מחילות שעי' נעשה העיר לרה"י מה"ת לכ"ע ולכל היותר העיר היא כרמלית והצתים עושים כל העיר כמוקף לדירה וע"כ י"ל שבתם עיר איננה ר"ה כלל, וצמקל' גירסאות צרמב"ם הלכות שבת פ"ד העתיק איזו הוא ר"ה מדברות ועיירות. אמנם כנראה הוא ע"ס ו"ל ויערות מלשון יער, אצל העיר איננה ר"ה כיון שמוקפת מכל הדידין צתים וצמחילות וצ"ע סי' שמ"ה סעיף ז' לא העתיק אלא שוקים ורחובות וס"ל להרמב"ם דצמדבר בזמן שהיו שם ישראל שהיו שם אהלים קצועים מהדגלים שחנו שם ולחד מ"ד מכל ד' לדידים לפני המשכן ע"כ לא היתה המדבר ר"ה בזמן שישראל היו שם ורק צמחה לוי' לחוד היתה ר"ה לפי שמחנה לוי' היתה חוץ למחנה ישראל שם היו מקום רחב להקים שם אח"כ המשכן ואולי

סימן סח

שוכע"ם לכי הרצ הגי' הגי' צנשי"ק מגזע תרששים הודע לשם ולתכלה כשי"ת מו' ר' צבי אייוענשטאדט שליט"א.

7 אחדשו"מ הגי' שלח לי הקונטרס הלעה לתיקון עירובין לעור מאנהעטעטן וציקש ממני חוות דעתי צ"כ.

והנה כ' הג' ללל צמוס אדירים וצירר כהלכה: (א) שיש לסמוך על הימים והנהרות שמקיפים העיר מכל הדידין והמה עלמס נחשבים כמחילה. (ב) שינסם מחילות הנעשים צידי אדם על שפתם גצוהים עשרה עפחים. (ג) ילא צכוחא דהתירא ע"ד הגשרים שאינם אורכים העיר שנפרלו להם. (ד) אפשר לתקן אותן המקומות שינסם שם פירלות או גינות. (ה) גם אפשר שיהיו נחשבים כמוקף לדירה ע"י המחילות שנגדר בהם הפירלות. (ו) אח"כ יש להשכיר הרשות משר העיר. (ז) ולעשות עירוב צפת כנהוג כדי להציל רבים מעון מלאכה הולאה מרשות לרשות צשבת.

הנה על כל אלו הפרטים ערנתי קונטרס תיקון עירובין צס"ד וכאן לא צחתי אלא בקלרה ואומרים לקולרים ד' עמכם.

הגי' האריך צגדר רשות הרבים דאורייתא אם לריכים שיהיו צוקעין צו ס"ר כשיטות רש"י עירובין ו', נ"ה, וכשיטות חוס' שבת ו' ס"ד, או כשיטות הרמב"ם ודעימ"י שלא הזכירו פרע זה צגדרי ר"ה אמנם כהלכה זו האריכו הגאונים משכנות יעקב ושו"ת צית אפרים ואחרון הכציד ליון לחי' מרי"ט אהלון שכי' דקו"ל דצעין ס"ר צוקעין דלהוי ר"ה, וכ' שעל זה נאמר אל תשיג גצול עולם והעתיק מס' דרך אג"י מה ששמע מהגאון פני"י טעם למה הזכיר מש"ר על הולאה צמלאכת המשכן לפי שעי' חשבון של מחצית השקל שנצבו ישראל שמהם נעשו האדנים ועלו למספר מאה ככר מהם ידע מש"ר שינסם צישראל סי' רצוא שכן עלה המנין של מחה"ש ומהם שפט שיש דין ר"ה צמדבר לפי שס"ר צוקעין צו ע"כ הזכיר

שאלות ותשובות מהר"י שטייף

בלויים לא הקימו שם אהליהם אלא שכיבה מנחה לוי מפולש משער לשער עד המקום שהי' שם ר"ה דאורייתא וצכה"ג גם העיר הוא ר"ה כשאין שם בתים כ"א מרוח אחת או משתי מוחות והמה רק לאורך ר"ה או לרוחצ והשוק מפולש עד המקום שחוץ לעיר שהוא פנוי לגמרי מהבתים וצכה"ג חנן במשנה עירובין נ"ז עיר של רבים כמש"כ רש"י שם, וכן ו"ל דמטעם זה אמרינן עירובין ו' דירושלים אלמלי דלתתיה נעולין חייבין עלי' משום ר"ה דמוכח דגם העיר ירושלים היתה ר"ה, ו"ל ששם היו השווקים מפולשין עד מחוץ לעיר למקום הסרטיא והפלטיא.

בוקעין זה וסיים דלאו דרך כבושה היא דרוצ הפוסקים חולקים על זה ע"כ. אמנם עפ"י מש"כ הי' לנו סמך גדול על תיקון העירובין ע"י לוח"פ בכל המקומות.

ואחשוב ענה עוצה לתיקון עירובין והוא זה, כי מצינו רצה צ"א הי' מערב העיר מחוץ ערסיתא ערסיתא, עיין עירובין כ"ז ושם סי' וכן קו"ל צה"ח שני"ב סעיף ה' שאפשר לערב מצוי מצוי צפ"ע אלא שאריכים לעשות צפתח המצוי דקה והיינו מחילה ולוח"פ מהני צזה לכוי"ע להיכר שמסלקין עממן שלא לחסור זה על זה וצזה יולאים גם מה שאריכים להניח איזה שויר להעיר של רבים כשמערים אותה להיכר שידעו שרק העירוב מתיר העלעול וא"כ יש ענה עוצה ונכונה לתקן כל עיר אפילו גדולה כהגעוכי"י צאופן זה שכל רב יעיין צאותן השכונות והמבואות שהוא דר בצמוד להם אם אין שם פירלות וגינות וכיו"צ ואז אשר לתקן בקל ע"י לוח"פ ודקה.

הב"ר גדר ר"ה אינה אלא סרטיא ופלטיא גדולה שהן מקומות שנמסרו לרבים ורבים מתקבלים שם לסחורה ואין שם אהלים או בתים, אבל עיירות שלנו וכן העיר מאנהעטעטן אפילו אם ס"ר בוקעין זה אין עלי' דין ר"ה מה"ת משום שהעיר מסובבת במחילות של בתים והבניינים מכל די רוחותיה והמחילות נעשים ע"י צ"ח ואין רבים מצטלן אותן והמחילות כמו שאין רבים מצטלן מחילות של חצר אפילו אם החצר גדול כהגעוכי"י.

ועיין בהגהות מיימונית סוף פ"ה מהל' עירובין לוח"ק די שכי' דע"י לוח"פ יש לחלק אפילו מצוי אחד ולערצו לחלאין והדדורים אינם אוסרים עליהם. ולפי"ז בקל יש לתקן העיר מאנהעטעטן ומכל שכן העיר ברוקלין [נראה שכונתו לוויוליאמסבורג — המעתיק] שאין כאן ס"ר בוקעין צו וע"י תיקון זה יהיו אותן השווקים מוצדלות מיתר השווקים שי"ש צהם דריסת הרגל של ס"ר שלא יהיו פרואים להם ורק יש להשגיח צאותו מקלפת שכונות ולצחון בכל ע"ש אם לא נשתנה איזה דבר.

ולזה כתב הרמ"א צס"י שמ"ה שמבואות שלנו יש להם דין חצר והיינו ע"י שהבתים מקיפים להמצוי וכשעושין לוח"פ שהוא צחורת מחילה היו כחצר של רבים שאפילו נפרץ לר"ה מהני לוח"פ לכוי"ע ומפורסם ורגיל צפי הכל שעתה אין לנו דין ר"ה כמש"כ צצה"ע סי' שמ"ו, וכ"כ המחבר סי' ש"ג ונראה שהוא מהאי טעמא שסמכו צזה על שיטת הרמז"ס דהמדצר גם צזמן שישראל היו שרויים שם לא היתה ר"ה כ"א מחנה לוי לצדו מטעם שאהלים הקיפו המחנות ועל זה סומכין בכל המקומות לתקן עירובין ע"י לוח"פ שס"ל שאין לנו עתה דין ר"ה כלל.

ונראה דגם הרשב"א המחמיר יותר בתיקון עירובין וס"ל דר"ה גמור אין מערבין כלל כמש"כ צתי' חכ"ל סי' ל"ז צשמו מ"מ בתיקון הזה יודה גם הוא, כי הרשב"א לא מיידי אלא צר"ה דאורייתא דהיינו סרטיא ופלטיא שאין שם מחילות וזה ר"ה דאורייתא שלא מהני תיקון אפילו דלתות לדעתו, וגם צזה כי החכ"ל סי' ל"ז שלא מלא לו חצר אבל אם נתקן רק אותן השווקים הסמוכות להשווקים שנפרצו לר"ה זה אפשר לכוי"ע וצסי' שו"ת צ"ח סי' כ"ז אחרי שהאריך בגדר ר"ה כי כל שיש כאן די' מחילות הנראים

← **ולמעשה** אכתי ל"ע דהאחרונים כמדומה לא סמכו על סברה זו, עיין צסי' משנה צחורה סי' שס"ד בחלק ציאור הלכה שכ' דהעולם סומכים על שיטת הרמז"ס דלא אחר רבים לצטל המחילה וסוכמין על השיטות דאין לנו ר"ה כ"א כש"ס ס"ר

שאלות ותשובות מהר"י שטייף

טט

יתעוררו מקטרגים וח"ו יצא למחלוקת שהוא צדיק
מדרכי שלום לזאת אחשוב שעלתי היא טובה ומחוקת
מאוד כי לערב שכונות שכונות אין לריך לזה הסכמה
כלל וכל רב בשכונה שלו יכול לתקן כן וצנקה שיסכימו
אותן הרבנים הסמוכים לשכונות האלו.

וע"ד לשכור משר העיר עיין צסי מנחת שבת
בהשמטות דף קמ"ט שכי לשכור מנן חול
"זאלדאט". וזיין לתי גוויר ושו"ת שו"מ ת' ח"צ
סי' ס"ב שאם שכרים מגזר המלך יפה כח השכירות
גם הדוירים של אותם שאינם מודים צעירוב המה
בכלל כי יש זכות גם להם וגם אם אינם מתקנים
העיר יש תקנה בשכירות לצורך עירוב חלירות שלא
ילטרכו לשכור מאותם שאינם מודים צעירוב.

ואתמר משמא דבגרי"א ז"ל שירבעם צ"ל לריך ליתן
דו"ח גם על ציטול של מים אחרונים וידון גם
על הקלות כמו שצריך ליתן דו"ח על החמורות וא"כ
השכירות הוא זכות גם לו וזכין לאדם שלא צפניו.

ועיין בספר עליו אלמוגים סי' של"א עמס הגון
דמהני השכירות משר העיר, וצתי חשורת ש"י
כי לשכור על עשר שנים והחכ"ל החמיר על שנה,
והג"א כי דכל ע"ש לריכין לשכור מחדש אלא שאין
נוכחים קן.

ע"ב דעתי נוטה לתקן באופן הג"ל והכל על מקומו
יצא בשל"י.

וחתמתי שמי צידידות בלג"ת.

ינתן שטייף

סימן טז

שוכט"ס לכי ידיו וחציו הרב הגאון
הגדול מעוז ומגדל זי"ר יפ"ת צנשיק מו"
ר' יעקב יוסף ווייס שליט"א.
האדמו"ר מספינקא.

אחדשו"מ, וע"ד שאלתו אם רשאי למכור הבית
שבו ציבמ"ד של אגודת חסידי ספינקא וכפי

להעמידם בחוכן לא אתו רבים לצטלם א"כ כשנערב
שכונות שכונות יש צאפשרות לתקן אותם שהי
צאפשרות לראות השוקים שיצאו לתוך העירוב והו"ל
כואין את המחילות ומכני זוכ"פ.

והנה מלאתי כתוב צמס אר"ז הלי עירובין קכ"ט
דס"ל דמהני זוכ"פ גם לרי"ה דאורייתא כל
יש כאן מחילות של הבתים משני רוחות א"כ כש"כ
צעירות שלנו דהשווקים מוקפים צתים מכל הצדדין
ועיין צתניא סי' שס"ד שכי דמה"ת מהני זוכ"פ גם
לרי"ה דאורייתא וכ"כ הרשב"א שלדעת הרמב"ם מהני
זוכ"פ גם צרי"ה דאורייתא.

והנה העיר מסובב עוד צוה"פ ע"י הקנים של
הט"ג וטעלעפאן אלא שלרוב המה מן הצד
דלא מהני, ועיין צפוי ר"ח עירובין י"א שכי פירוש
חדש צבאי דמן הצד דמיירי שאין כאן משקוף ולא
תקרה אלא מוחות בלבד, א"כ ה"י לנו עמוד גדול
לסמוך על הט"ג וטעלעפאן וגם יש תיקון להעמיד
קנים תחתיהם, עיין צספר בית לאמן דף מ"ד, וצספר
חסד לאצרכס מלדד לסמוך גם על מחילות שמן הצד.

והנה להלכה כל דברי הג"י המה קילורין לעינים
ונחמרים צהשכל ודעת. גם מה שכתב דעל
הגשרים לרוב הולכים רק קרנות שאינם מצטלים
המחילה מלאתי כן צסי שו"ת צו"א מעמס שדרך
ר"ה היינו שהולכים שם צרגל הצל קרנות ועגלות אינם
מצטלים המחילות וכי הגאון מסערענטש שליט"א הצין
מעמס דהכל מפסוק וע"כ השיג דקיי"ל אהל זרוק לא
שמי אהל, אמנם נראה דהכעמס הוא משום דאינה
דומה לדגלי המדצר שמתחמא צרגלס היו הס"ר
הולכים שם, הצל צעלמא הא קיי"ל דרוכב כמהלך דמי.

והנה מרוב האגרות שקבלנו מהגאונים שליט"א
ראיתי שאין כולם מסכימים לדעה אחת לעשות
עירובין צמאנהטעטען ויש צדצריהם חששות שראוי
ליתן לב עליהם ולעיון צהדצרים והיות דמלגו צירושלי
פ"ג עירובין ה"צ ופ"ז ה"ט שיעקר תקנות עירובין
הוא מפני דרכי שלום ומסופר שם מעשה עיי"ש, א"כ
כל שאין כולם מסכימים צהתקון א"א לערב כי

אנ"ה ח"ק ה
ס' כ

לזה. דמה לנו איך שעוברים אם ברגל או ברכבות ומכוניות. דמה שתוך המכונית הוא רה"י, הא עכ"פ רה"י זה הרי הוא אינו קבוע לשכון בו אלא נעשה רק להעברת אינשי. ולא חשב כלל שמכוניות הולכים אלא שאינשי הולכים על ידי המכוניות לאיזה מקום ע"י דרך זו. והמליך הרבם יתחייב על איסור הצאה דרכב זה מרה"י לרה"י כשעמד בצצר בעלוי, ועל כל עקירה והנחה שעשה בדרך אם הוצרך ממש לעמוד, ואפילו על מה שצריך לעמוד בשביל סימן אור האדום, לבד איסור הכערה וכיבוי. והמוליד הנושאים דברים שחשיבי רה"י ודאי חייבים, כדאיאת בשבת דף צ"ב ע"א, דיליף רבי אלעזר מציא מעשרה טפחים שחייב ממש בני קהת שהיו נושאים הארון והמזבחות, והם הא היו בחשיבות רה"י דזבחהו עשרה ורוחבו ארבעה.

ומה שבכורות גבהה עשרה ורחבה ששה אמר אביי שפטור בדרך ח' ע"א, ופרש"י מטעם דמשכן גמרינו שהיו נורקין מחטיהו ולא היו נורקין רשויות, הוא דווקא בזריקה, אבל בהולכה חייב. ולא קשה עליו מה שמוכר בגליון בשם תוס' שנים, שהקשו עליו מהוצאה דארון ומזבחות. שבהוצאה שייך לחלק בין זריקה להולכה. דמה שהיה במשכן הוא מלאכה, ומה שלא היה במשכן אינה מלאכה, אף בנייני הוצאה ותולדותיה גופיהו. ולכן מצריך שנמצא בכל ענין הוצאה שיהיה במשכן, כדאשכחן בדרך צ"ו ע"א במושט, שמחמת במשכן היתה דרך הושטה רק בדיטא אחת מרה"י לרה"י דרך רה"י, אין חייבין אלא דווקא בדרך זה. ובזרק פטור מאחר שלא היה במשכן וזרק כה"ג. וסובר רש"י שכן הוא בזריקת אוהלים, דכיוון דבמשכן לא היה זריקת אוהלים פטור, אבל הולכה שהיה במשכן באוהלים חייב.

עכ"פ המכוניות וודאי הם בדין הליכת האינשי על דם, והם מוציאין אותן מרה"י לרה"י, ומעבירין אותן בכל הדרך שהאינשי רוצים לילך, ולא שהמכוניות הולכות, וא"כ ודאי שיש להחשיבם במספר הס' ריבוא. ולענין חשיבות המספר לס' ריבוא אינו נוגע כלל מה שאסור להאינשי לילך במכוניות, דאף אם היה זה דבר מותר היו נחשבים בהמספר, מאחר דחשיבות הולכין הוא על האינשי הנמצאים במכוניות אף אינשי שאין עליהם איסור שבת כלל.

ועתה השני שהחזון איש בהלכות עירובין סימן ק"ז אות ה' סובר דעומד מרובה על הפרוץ לית לו שיעורא, שלכן כרכים הגדולים הן בדין רה"י מדאורייתא. שכיוון שאכא רחובות הולכין לאורך העיר ולרוחב העיר,

ג. בדברי החזון איש שרחובות החיצים זה את זה נחשבים כרשות היחיד מן התורה, משום שנידונים בעומד מרובה על הפרוץ

ועתה השני שהחזון איש בהלכות עירובין סימן ק"ז אות ה' סובר דעומד מרובה על הפרוץ לית לו שיעורא, שלכן כרכים הגדולים הן בדין רה"י מדאורייתא. שכיוון שאכא רחובות הולכין לאורך העיר ולרוחב העיר,

כתח"ל אלא כהמ"ב, ופשטותא דכל ישראל. ייתכן לומר את דעת מרן זצ"ל, וכך אמר פעם על-פה, שלא שייך לומר שהפרוץ המיני - כאשר העומד מרובה - נחשב גזר ממש בפועל, עד כדי כך שהוא מכלל דריסת רבים. שהרי במציאות המקום פרוץ ורבים דורסים בו. דין עומד מרובה על הפרוץ עניינו הוא רק שאם העומד מרובה בחיף, נחשב כל המקום למוקף. אבל לא שהמקום הפרוץ הוא כגדוד במציאות. ולכן שייך דין עומד מרובה רק בפרצת בעלמא, ולהחשיב המקום כמוקף, אבל לא להכחיש את החוש, ולומר שזורך שנעשתה לריסת רבים נעשית גזורה במחיצה.

וכן מוכח דעתו ממה שחידש באגרות א"ח ח"ב סי' קס"ג שלא אמרין דאיי אוריא דהאי גיסא דהאי גיסא ומבטלי מחיצה, כאשר בכל המחיצה עומד מרובה על הפרוץ, וז"ל שם, ולכן במחיצה ארוכה כמה אמות מרובה על כל הפתח, אף שהוא פתח רחב מעשרים, הרי בהכרח יש שם מחיצה גם על מקום הפתח דהא עומד מרובה על הפרוץ הוא ככל המחיצה וזוהי פתח בהכרח. רק שיש עוד דין, דפתח רחב מעשר אמות אוסר, אפשר שהקצת מחיצה שנעשה באמצע הפתח לא יתבטל מזה אוריא דהאי גיסא דהאי גיסא, דשם עומד מרובה שמכל המחיצה עדיף, ולא יבא שיתחשב אף מקום זה אוריא, אלא יתחשב כמו שהוא סתום ככל המחיצה ששמה היא גם בכאן. וממילא אין זה פתח אחד רחב יותר מעשר אמות, אלא שהם כ"ל פתחים שכל אחד פתח מעשר שאינו אוסר אף בריבוי פתחים. עכ"ל. וטעם זה שייך רק אם לא נימא שכעומד מרובה הוא הפרוץ ממש סתום, שאז לא נובל להסתייע בדין עומד מרובה להכחיש פתח זה. שהרי דין עומד מרובה על הפרוץ אינו יכול לבטל דין פתח ולעשותו סתום, שהרי יש כאן פתח בהכרח, ופתח זה רחב יותר מ"י, ומצד זה הוא אוסר. ודין עומד מרובה אינו מכשיר פתח רחב מ"י לעשותו סתום. אלא ע"כ לומר שבעומד מרובה הוא המקום מוקף כולו, ולכן אין כאן כלל חסרון חיף, והיינו פרצה, לבטל אף הקצת מוקף שבאמצע הפתח, ולכן נחלק הפתח לשניים.)

ענף ב

ד. אם אפשר לומר שלעניין שבת אין צריך מחיצות ממש, ודי במניעת רגל רבים

וכתב שם טעם שלישי, על פי התוס' בסוכה דף ד' ע"ב סוף ד"ה פחות, שהקשו על מה דלענין סוכה בחיתה פותחה מעשרה טפחים וחוקק כדי להשלימה לעשרה לא נכשרה כשרחוק החקק מהכותל יותר מג' טפחים, ובשבת דף ז' ע"ב איתא דבית שאין תוכו עשרה חקק בו להשלימו לעשרה, אמר אביי סתם דנעשה רה"י אף שהוא רחוק מהכותל יותר משלשה טפחים. ותירצו התוס' דלא דמי רשות שבת שהוא למנוע רגל רבים, לסוכה דבעינן מחיצות סמוכות לסוכה. וכתב שלכן מאחר שדברי התוס' מבורר דמחיצות שבת לא בעינן מחיצות

מדין מחיצות אלא מחמת שמונע רבים מלעבור, אין צורך למחיצות, אלא כל שיש לפניו מניעה שלא לעבור לא הוה רה"י. דהוא כגון חוק המלכות שאסור לעבור להולכין ברגליהן באמצע הדרכים, לא הוה רה"י. והוא דבר תמוה ובטל דהא התוס' כתבו שהבית שאין בתוכו עשרה נעשה רה"י על ידי השלמת החקק, וכי יזיכה מתוס' שיעשה רה"י ממש גם בלא מחיצות אלא במניעת רגל, בהעמדת שומר שלא יכניס לאיזה שטח מקום שום אינשי לשם. וגם להיפוך חזונו דהמחיצות שכשרין לשבת אין מונעין הרגל כלל, דהא נעשה רה"י ממש גם בצורת הפתח, וגם בלחי, אף שלא שייך מניעת רגל בזה. הרי מוכרחין לומר דהוא דין מחיצות ולא מניעת רגל בעלמא. וכונת התוס' שלא דמי לסוכה דהוא גזרת הכותב שיהיו להסכך גם מחיצות, לכן בעינן שיהיו סמוכות להסכך דאלי"כ לא שייכי להסכך. אבל בשבת שהמחיצות מראין שהוא רשות יחיד שאין לרבים לעבור שם, אלא מחמת שהניחו להם מקומות פתוחין לעבור דרך שם, סגי אף בחקק להשלים לעשרה לכותל הרחוק ממנו אף יותר הרבה טפחים. ולא שייך למילף מזה בשאר מניעות, כחוק מלכות כסימני אור אדום ומלת עצור (סטאפ) שיתחשב כמחיצות.

אבל ודאי אם ע"י חוק המלכות וסימני אור אדום ומלת עצור נתמעטו העוברים משיעור ס' ריבוא, אין לו דין רה"י, מצד שליכא עכ"פ ס' ריבוא עוברין. אבל ברור שהעוברין ושבין נחרבו על ידי חוק המלכות וסימנים דאור אדום ועצור, שעל ידי זה ליכא סכנה וגם לא דחוק לעבור, כמו שהיו אילו לא היה חוק המלכות והסימנים. ומניין לנו לומר חידוש כזה שרה"י הוא דווקא מקום שהמלכות מניח להיות הפקר, שיוכל כל אחד לילך ולרוץ כרצונו אף שע"י זיק לחברו. אלא ודאי דהמלכות צריך לסדר איך שילכו האינשי באופן שלא יזיקו, ולא נגרע מחשיבות רה"י בשביל זה. ומדיני התורה בשביל החיוב דאסור להזיק אסור לאדם לרוץ ברה"י, וכדומה כל דבר הגורמין להזיק, והתורה מקפדת יותר על האינשי ברה"י שיהיו בהילוכם ובכל מה שעושין ברה"י, שילכו ויעשו באופן שלא יגרמו חוקא לאינשי, שבשביל זה איכא מניעה לאינשי שלא יוכלו לילך ברה"י כרצונם. ובפרט במדבר שכל הניחיותיהם והליכתם היה על פי ה', והיה רה"י. וכל אלו המניעות שמונעות הליכות שיכולין להזיק מרבות הליכה דאינשי ולא פחותות, ואם עוברין ס' ריבוא היו בדין רה"י לכו"ע.

ה. מחיצות שסביב לברוקלין, ומה שנהגו לעשות עירובין ככרכים גדולים

ומצד מחיצות סביב ברוקלין כפי הידיעה שעד עתה אינו כן והוא אפשר לברר, וכפ"מ שכתבתי באג"מ ח"א

קסו יציאות סימן יא השבת קסו

דליכא צירוף ג' מחיצות אם נפרץ סמוך לקרנות, משמע דלא רק ברה"ר אלא ה"ה בכרמלית ומבוי לא אמרינן כה"ג עומד מרובה על הפרוץ לעשותו רשות היחיד.

ויותר מזה נקט מו"ר הגאון ר' אהרן זצ"ל להלכה דאפילו אם יש ד' מחיצות לאותו מבוי (ציור ד') ג"כ הוי רה"ר אף שיש ד' מחיצות מסביב, כיון שאין כאן צירוף מחיצות אצל הקרנות ולא אמרינן כה"ג עומד מרובה על הפרוץ, והוכיח כן מדברי הבית אפרים שכתב דאפילו בעיר מוקפת חומה מד' רוחות אם נפרץ סמוך לקרנות (וכש"כ הקרנות עצמן) לא מהני עומד מרובה על הפרוץ לבטל דין רה"ר, מפני שצריכין פסי ביראות בד' זוויות, ואף שמו"ר הג' ר' אהרן זצ"ל מסביר באופן אחר קצת משום דליכא צירוף מחיצות, אבל להלכה אין נפקא מינה בדבר, דהרי גם לפי הבית אפרים לא יועיל היתר החזון איש של עומד מרובה על הפרוץ מג' רוחות לבטל דין רה"ר. נמצא להלכה דגם דעת הבית אפרים דעיריות גדולות הוי רה"ר, ולא מהני עומד מרובה על הפרוץ ונקט להדיא דלא כהחזון איש.

והנה גם מרן הגאון הרב משה פיינשטיין זצ"ל, בתשובה מחדש אדר תשמ"א [והובא תשובת מרן באגרות משה חלק ה' סימן כ"ח] ג"כ השיג על החזו"א, דלא אמרינן עומד מרובה על הפרוץ לבטל דין רה"ר, כיון דרשות הרבים נעשה לדריסת הרבים ומפולש מקצה אל קצה, לא אמרינן שהוא כסתום לבטל דין רה"ר מחמת שיש בנינים סביב, אף שמקום הבנוי הוא יותר ממקום הפרוץ, ודוקא בפרצה דעלמא ברשות היחיד או בכרמלית אמרינן עומד מרובה על הפרוץ, ודלא כמרן החזו"א אלא כשיטת המשנה ברורה, שעיריות גדולות שיש בהם ששים רבוא הוי רה"ר דאורייתא, ולא אמרינן עומד מרובה על הפרוץ לבטל דין רה"ר.

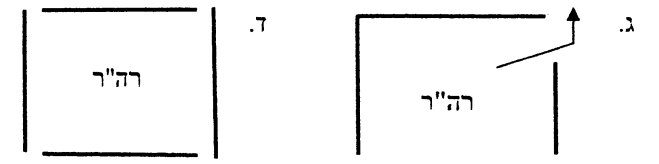
וכתב הגאון הרב משה פיינשטיין בתשובה הנ"ל וז"ל: וטעם החזון איש, דעומד מרובה על הפרוץ בכרכים הגדולים, הוא דבר תמוה, שנמצא שהכרכים היותר גדולים הם רה"ר, ורק הכפרים ועיריות הקטנים ביותר שאין להם אלא רחוב מפולש אחד הוא בדין רה"ר, להיפך מכפי שכל ישראל סוברין, שהכרכין שייכין להיות יותר רה"ר, וכדכתב הוא בעצמו שהמשנה ברורה כתב שלא כדבריו, ודברי המשנה ברורה הוא

קסו יציאות סימן יא השבת קסו

דעת מו"ר מרן הגאון הרב אהרן קוטלר זצ"ל ומרן הגאון הרב משה פיינשטיין זצ"ל דלא אמרינן עומד מרובה על הפרוץ לבטל דין רה"ר ופליגי להלכה על מרן החזון איש

והנה מו"ר מרן הגאון הרב אהרן קוטלר זצ"ל בספרו משנת רבי אהרן (סימן ו') השיג על החזון איש, דכיון דיש רה"ר המפסיק באמצע, וכגון שרה"ר יש לה שתי מחיצות אחת בצד מזרח ואחת בצד מערב, ורה"ר אחרת מפסיקה בין שתי המחיצות למחיצה שלישית, א"כ אין כאן צירוף מחיצות ולא אמרינן כה"ג עומד מרובה על הפרוץ מג' רוחות.

ונראה לי דהיה אפשר לצדד ולומר דהיכא שיש שלש מחיצות לאותו מבוי עצמו, אז באמת אמרינן עומד מרובה על הפרוץ לבטל דין רה"ר דנעשה כמבוי סתום (ציור ג') אבל בנידון החזון איש שאין ג' מחיצות לאותו מבוי, דרה"ר מפסיקה בין שתי המחיצות למחיצה שלישית, לא אמרינן כה"ג עומד מרובה על הפרוץ, ואין כאן צירוף מחיצות ואינו נעשה רשות היחיד. אמנם במשנת רבי אהרן פסק להדיא דאפילו כה"ג ג"כ הוי רה"ר אם רה"ר עוברת בתוך המבוי, דלא אמרינן עומד מרובה על הפרוץ לבטל דין רה"ר, ואפילו במבוי עקום אף שיש שלש מחיצות לאותו מבוי עצמו הוי רה"ר, ולא אמרינן עומד מרובה על הפרוץ, וכבר כתבנו לעיל דכן מוכח מדברי הריב"ש דמבוי עקום הוי רה"ר אע"פ שיש עומד מרובה על הפרוץ מג' רוחות. והנה לפי יסוד מו"ר

שיטת כל ישראל בפשיטות כו', ורק בפרצה בעלמא שצריך להיות נחשב כגדור מהא דעומד מרובה, דלא כהחזון איש אלא כהמשנה ברורה ופשיטותא דכל ישראל עכ"ל.

הנה חזינן דגדולי הדור שעבר השיגו להדיא להלכה על החזון איש, דלא מהני עומד מרובה לבטל דין רה"ר, וכן משמע מדברי ערוך השולחן שכתב, דערי מלוכה שיש בהם ששים רבוא הוא רה"ר, ולא התיר מחמת הבנינים מסביב, וכן שאר אחרונים הקילו רק בעיר שאין בו ס"ר, אבל בעיר שששים רבוא בוקעים בו לא התירו מחמת סברת החזון איש.

פסק הגאון הרב שלמה זלמן אורבאך זצ"ל שלא לסמוך על היתר מרן החזון איש אפילו לחולה

בתשובות ומכתבים ממרן החזון איש (הוצאת הרב מאיר גריינערמאן) סימן ק"ג מביא תשובה מהחזון איש וז"ל: נעים לי לדבר עם יקירי שליט"א עוד הפעם, בענין הנידון אם פירצה יותר מעשרה מן התורה בהיות שבזה תלוי הלימוד זכות על ישראל, בהלכתא רבתיא לשכתא, כמבואר בספר חזון איש (סימן מ"ג) עכ"ל. הנה כוונת החזון איש שהתיר בעיירות גדולות מחמת הבנינים מג' רוחות דנחשב לעומד מרובה על הפרוץ, וגם משום דסובר דפירצות יותר מעשרה היו רק מדרבנן, ולכך מהני עומד מרובה לבטל דין רה"ר. ומשמע בדבריו דהיתר זו הוא רק בגדר לימוד זכות על ישראל, אבל לא להתיר לכתחילה.

ובספר "אורח חיים" פסקים להלכה מהגאון ר' שלמה זלמן אורבאך זצ"ל מירושלים הלכות שבת סימן ש"א (סעיף ז') וכתב שם: דבר שאלתו בענין אדם הזקוק כל הזמן לכדורים כיצד ינהג לגבי הוצאתם בשבת ברה"ר, ופסק דאסור אפילו לחולה, דאין לסמוך על דברי החזון איש שנוטה בספרו סימן ק"ו (ס"ק ה') שבזמן הזה כמעט שאין לנו רשות הרבים דאורייתא. הרי דהגאון ר' שלמה זלמן מחמיר אפילו לחולה שלא לסמוך על דברי החזון איש.

מבאר דאור אדום רעד לייט אינו מפריע כלל לדין רה"ר — וכן רחוב חד סטרי שהולכים בכיוון אחד הנקרא ואן וויי סטריט ג"כ דין רה"ר עליו

והנה ראיתי לרב המתיר שכתב, דרחוב חד סטרי הנקרא "וואן וויי סטריט" לא הוא רה"ר כיון שאינו נמסר להלוך רבים דאי אפשר לעבור בו רק בכיוון אחד, והנה זו טעות גדולה דהלא הרחוב נמסר להלוך רבים, ומאי נפקא מינה באיזה כיוון הולכים בו, ואין להאריך בזה יותר.

וכן ראיתי לרב המתיר שכתב, דכיון דיש "רעד לייט" או "סטאפ סיין" ואי אפשר לעבור הרחוב, ממילא לא מקרי רה"ר כיון שאינו נמסר להלוך רבים בכל שעה, וכמו שכתב האבני נזר דאם הממשלה אסרה ללכת ברחוב בלילה לא הוא רה"ר, כיון שאינו נמסר להלוך רבים מעת לעת בלי הפסק והוי כדלתות נעולות בלילה, וזו ממש טעות, דהלא בנידון דידן הרחוב נמסר להלוך רבים בכל שעה מעת לעת בלי הפסק, רק דה"רעד לייט" מאפשר לאנשים שמצד השני לעבור הרחוב, נמצא דהרחוב מסור להלוך רבים כל שעה בלי הפסק, ואינו דומה כלל לדברי האבני נזר שהממשלה אסרה הלוך הרבים ולא מקרי רה"ר, דהתם אסור לשום אדם לעבור ברחוב, ופשוט מאוד. ועוד הלא בדגלי מדבר גופא לא היה אפשר לעבור בכל רגע, דהיו צריכים לעצור כדי שאנשים שבצד שני יהי יכולים לעבור לתוך המחנה, ואין להאריך בזה יותר כי זה פשוט מאוד.

דעת מרן הסטייפלער בעל קהלות יעקב דקיי"ל אתו רבים ומבטלי מחיצות ודלא כמרן החזון איש — לפי"ד ליתא להיתר החזון איש של עומד מרובה על הפרוץ לבטל דין רה"ר

הנה מרן הגאון הרב יעקב קניבסקי זצ"ל כתב תשובה להלכה נגד תיקון עירובין בברוקלין — והוא דבריו בקריינא דאגרתא [ח"ב סימן צ"ו] ובתוך הדברים כתב וז"ל: ובאמת שדברי המשכנות יעקב חזקים מאוד [שרבים מבטלים מחיצות] שכן הוא ע"פ הגמרא ע"פ כללא

ומה שכתה"ר האריך בענין זה במכתבו והביא טעמו ובאורו של מהר"ם כשר אין זה נוגע לעניננו כלל כי הוא דן רק בטעם מפולש והמקור של מפולש אבל מה זה מפולש לא הביא על זה שום ראיי כלל, גם מבואר שגם החשש שלי בענין הנשרים המפולשים עדיין במקומו עומד ומה שכתה"ר קורא חשש זה בשם "בלבלול" הנה באמת אני מבלבל בענין זה כיון שלא מצאנו ביאור נכון מפורש להדיא בדברי הראשונים וגם גדולי האחרונים לא ביארו דבר זה כלל ואיך אפשר להוציא היתר לאיסור חמור כזה על סמך הסברות וההשערות בלבד, וכבר אמר רי' יוחנן במסי גיטין (י"ט ע"א) "וכי בשביל שאנו מדמין נעשה מעשה", ואיך אפשר לומר בכירור גמור שבקעיר כה גדולה אין שום רה"ר דאורייתא בשעה שבוקעין בה בכל יום מיליוני אנשים. ולעני"ד אם נדייק היטב נראה שנמצא בה כל מיני רה"ר דאורייתא שמונו חז"ל, ועכ"פ מספיקא לא נפיק.

(ו) **הפשט** שלי בדברי הרמב"ן עירובין נ"ט (ב) בענין פלטיא נראה נכון בעיני ואם כי כתה"ר אינו מסכים לו אבל גם אני איננו מסכים לפירושו של כתה"ר ומה יועיל הוכוח בזה כל אחד מאתנו יחזיק בסברתו ופירושו וכבר כתב הרמב"ן בעצמו בהקדמתו לספרו מלחמות שא"א להוכיח בסברא דבר ברור והדבר צריך תלמוד.

(ז) **מה** שכתב כתה"ר (שליט"א) [ז"ל] "שהרחובות שעומדים שם סוחרים למכור סחורותיהם ודאי שאין לזה בנוא יארק שם של "פלטיא

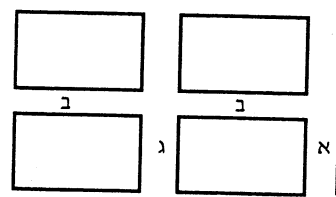
(ב) הערת המערכת: וז"ל הרמב"ן ויש לומר עוד שלא אמר ר' יהודה שתי מחיצות תורה אלא ברחב שש עשרה שדרך הרבים עוברת שם ואין הרבים נקבעין ועומדין שם דגמר ממדבר דליכא מחיצות אבל פלטיא גדולה של עיר רחבה הרבה שהרבים מתקבצים שם לשוק והוא רחבה של עיר כיון שהרבים קבועין ועומדין שם כל היום והו רשות הרבים גמורה, עכ"ל. והרה"ג מקבל התשובה רצה לומר שאתי רבים ומבטלי מחיצתא נאמר רק על העוברין דרך המקום ולא להבאים להמקום עצמה, והקשה לו מדברי הרמב"ן האלו, וע"כ פירש דבריו דדוקא בעומדים שם כל היום. (קו' תיקון עירובין דף ק"ד ק"ה). וע"ז כנראה השיבו הרה"ג המשיב דמה שהצריך הרמב"ן לכל היום הוא לר' יהודה דלא אתי רבים ומבטלי שני מחיצות דאורייתא, וע"ז הביא הרמב"ן י"א שאם קבועין שם כל היום או אף לר"י מבטלי, אבל באופן דאתי רבים ומבטלי מחיצתא ודאי שאין שום סברא לחלק בין קבועין שם מקצת היום לבין היושב שם זמן מיעוט.

גדולה" שאמרו בנמרא" עכ"ל לא ידעתי אנה ואיפה מצא הודאות הזאת ולדידי אפשר שיש לומר ודאות להיפך שיש על זה שם של פלטיא גדולה ולכרר הדבר אי"א כלל.

(ח) **בדבר** חידושו של החזו"א (עירובין סימן מ"ג סק"ה) שבערים שישנן רחובות לכל האורך ורוחב יש להן תמיד ג' או ד' מחיצות עם פירצות (ג) ולא נחשב לרה"ר דאורייתא, ואני הקשיתי על זה שמתמיד היו כל הערים כן וכתה"ר כתב שלא נכון לדחות דברי החזו"א זצ"ל במילים בעלמא ולא זו הדרך, הנה לא ידעתי למה נכון הוא הדרך להקשות על כל גדולי המפרשים והפוסקים ועל החזו"א אין נכון לעשות כן והלא זו היא דרכה של תורה שניתן רשות אפילו לבר בי רב דחד יומא להקשות על הגדול ועד שימצא תירוץ לקושיתו עדיין קושיתו במקומה עומדת.

מה שהביא כתה"ר רא"י מדברי התוס' עירובין כ"ב ע"א ד"ה חייב עליהן לסברת החזו"א לא ראיתי שם ראיי כלל ואדרבה משם ראיי להיפך שכתבו שירושלים היתה מפולשת מארבע צדדין לדעת ר"י ומכ"ש לחכמים משמע מדבריהם שרחובות כאלו אינם מחיצות עם פירצות וזה הוא שלא כדברי החזו"א, ומה שהביא כתה"ר רא"י מדברי התוס' הללו שירושלים היו שערים מכוונים מדי צדדין, הנה זה דבר פשוט ומי אמר

(ג) הערת המערכת: וז"ל החזו"ן איש שם ונראה דכל שיש ג' מחיצות של עומד מרובה עדיף משם ד' מחיצות ולא מצינו חילוק בין ג' מחיצות לד' לענין דאורייתא ולפי"ז בצורה הזאת לא תמצא רה"ר אף בחוצות רחבות ט"ז אמה וס' רבוא בוקעין בהם, שרחוב ב' הוא רה"י גמורה מן התורה שיש לה ג' מחיצות עומ"ד אף שרחוב א' וג' עוברות כפרצותיה ורבים בוקעין בהם לא מבטלי מחיצתא והא דפירצה יתר מ' אוסרת אינו אלא מדרבנן ומן התורה אין כל פירצה אוסרת כל שעומ"ד, וכיון שרחוב ד' הוא רה"י גם רחוב א' וג' נעשין רה"י שהרי יש להם ג' מחיצות דמה שהם פתיחות רחוב ד' הוא כמחיצה שרחוב ד' הוי כחצר מוקפת, עכ"ל.

אחרת אבל מה הפשט של שעריי מכוונין אם דוקא מקצה העיר עד קצהו או מקצה רה"ר עד קצהו זה אינו מבואר בתוס' ואין לכתה"ר שום רא"י משם לסברתו ופירושו.

מה שכתב כתה"ר כענין זה "מי יימר שהרחכות היו בנויים באופן שהעומד מרובה על הפרוץ אולי להיפך" עכ"ל גם אני אומר מי יימר שהיו בנויים כמו שכתה"ר רוצה אולי להיפך והדבר בספק הוא עומד וא"א לבררו.

ט) בענין החששות הצדדיות שיש בתיקון עירובין במאנהעמן לא יהיו קלים בעיני כתה"ר, ורבים מגדולי הרבנים ומורי הוראה חוששים הרבה להם ואין לדונם כדברים של מה בכך ומכשולים גדולים יכולים לצאת מהם עד שיהיי הפרוץ [בדת] מרובה על העומד ואז ממילא יבטלו העירובין.

י) מה שכתה"ר חושש לאידך גיסא לאלה העבריינים המוציאים משא ביום השבת להצילם מאיסור זה הנה לפי דעת כתה"ר שבעיר מאנהעמן אין שום רה"ר דאורייתא כלל וכל איסור הוצאה שם הוא רק מדרכנן וגם אפילו דרבנן אין שם אי"כ אינם מקבלים שום אחריות על העבריינים אבל [לדעת האוסרים] אם יפרסמו היתר ההוצאה בגלוי ויבואו רבים אשר היו נזהרים בשמירת ש"ק כדת ולא הוציאו שום משא מבתיהם ביום השבת ועכשיו יבואו גם הם להוציא משא ביום ש"ק אזי ידעו שמקבלים עליהם אחריות גדולה שיסמכו רק על כתה"ר וחבריו.

אני על משמרת אעמודה ולא לה הסומכים אל הוראתי אגלה להם דעתי בפירוש שלא יסמכו על היתר התקון ויזהרו שלא להוציא שום משא ביום ש"ק כמאז ומקדם.

משה צבי ארי" ביק

סימן כ"ו ג

י"ט תמוז תש"מ

לכבוד הרב המופלג בתו"ש מוה"ר ישע"י טוב"י הלוי דירעקטאר שליט"א

כ"ה כותב לי ששמע שאני מכת האוסרים, הנני להודיע שאין כאן "כיתות" אלא הלכות, והלכות עירובין אינן תלויות בעיירות גדולות אלא ברשויות (א) ומפורש שנינו במסכת עירובין דף ו' ע"א שלערב רשות הרבים צריך לעשות דלתות דוקא והיתר צורת הפתח הוא רק במבואות וכמו שאמר בעמוד בי שם רב יהודה במבואות המפולשין אבל ברשות הרבים צריך דלתות דוקא וכמבואר שם בגמרא ומוסכם מכל הפוסקים ואין בזה שום חולק, אך מה היא רשות הרבים יש בזה פרטים רבים ומבואר במס' שבת דף ו' ע"א וע"ב וכן במס' עירובין, שם אולם בפרט אחד נחלקו בו הפוסקים הראשונים דהיינו שלכמה פוסקים כל רשות שמצויים בו רבים בלי שום מספר הוא רה"ר, ולהפוסקים אחרים צריך שיהיו בו ששים רבוא דוקא שיהיי רה"ר גמורה ושתי הדיעות מבוארות בשו"ע סימן שמ"ה סעיף ז', ועיי"ש במ"ז ומנ"א שנחלט הדין להקל דאם אין שם ס' רבוא אינו רה"ר וממילא אי"צ דלתות וניתר בצורת הפתח, אבל בעיר שיש בה ששים רבוא היא רה"ר גמורה וכדי להתיר בה הטלטול צריך דלתות דוקא, ולית מאן דפליג בזה, ומה שכתבו הראשונים שאין לנו רה"ר בזמנה"ז זהו מפני שבמים הקדמונים לא היתה עיר מצוי שהיו בה ס' רבוא ולכן אינה רה"ר, אבל בזמננו בעיירות הגדולות שיש בהם ס' רבוא הוא רה"ר לכל הדיעות ולכן אי אפשר להתיר בה הטלטול ע"י צוה"פ אלא ע"י דלתות דוקא.

והנה ישנם כאלה שחושבים שצריך שיעברו ס' רבוא בכל רחוב ודוקא אז הוא רה"ר גמורה, אולם ברש"י עירובין דף ו' ע"א ד"ה רשות הרבים כתב בפירוש ועיר שמצויין בה ששים רבוא, וכן בדף נ"ט ע"א ברש"י ד"ה עיר כתב "עיר של יחיד שלא היו נכנסין בה תמיד ששים רבוא" משמע להדיא דתלוי בעיר ולא ברחוב ואם נכנסין בעיר ס' רבוא

(א) הערת המערכת: כנראה שהשואל כתב שהאם דין עירוב תלוי בגודל העיירות.